

Argenta Bank- en Verzekeringsgroep nv

IFRS jaarrekening 2016

Jaarrekening over het boekjaar 2016 (over de periode van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016) van Argenta Bank-Verzekeringsgroep nv opgesteld in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* (IFRS).

De IFRS-jaarrekening en tabellen zijn steeds opgesteld in euro. Als dat niet het geval is, wordt dit expliciet vermeld bij de betrokken tabellen.

Inhoud

Verslag van de commissaris	5
Geconsolideerde balans (voor winstbestemming)	7
Geconsolideerde winst- en verliesrekening	8
Geconsolideerd totaal resultaat	9
Geconsolideerd overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen	10
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	12
Toelichtingen	14
1. Algemene informatie	14
2. Grondslagen voor financiële verslaggeving	17
2.1. Wijzigingen in grondslagen voor financiële verslaggeving	17
2.2. Grondslagen voor financiële verslaggeving - waarderingsregels	19
2.3. Effect van de 1ste toepassing van IFRS op het eigen vermogen en resultaat	33
3. Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	36
4. Minderheidsbelangen	38
5. Risk management	39
5.1. Marktrisico	45
5.2. Liquiditeitsrisico	50
5.3. Kredietrisico	54
5.4. Verzekeringstechnische risico's	63
5.5. Operationeel risico	70
5.6. Andere risico's	72
6. Solvabiliteit en kapitaalbeheer	74
6.1. Kapitaalbeheer	74
6.2. Regelgeving en solvabiliteit	78
7. Bezoldiging van de bestuurders	82
7.1. Samenstelling van de raden van bestuur	82
7.2. Bedrag van de vergoedingen van de leiding	84
8. Vergoeding van de commissaris	86
9. Transacties met verbonden partijen	87
10. Operationele segmenten en "country by country rapportering"	90
10.1 Operationele segmenten	90
10.2 Country by Country rapportering	94
Toelichtingen met betrekking tot de geconsolideerde balans	96
11. Geldmiddelen, zichtrekeningen en deposito's bij (centrale) banken	96
12. Financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	96
13. Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	98
14. Voor verkoop beschikbare financiële activa	98
15. Tot einde looptijd aangehouden activa	101
16. Leningen en vorderingen	102
16.1. Leningen en vorderingen op kredietinstellingen	102
16.2. Leningen en vorderingen op andere klanten	102
16.3. Toelichting herclassificatie MBS portefeuille	103

17. Derivaten gebruikt ter afdekking	103
18. Materiële vaste activa	105
19. Goodwill en andere immateriële activa	107
20. Belastingvorderingen en verplichtingen	108
21. Deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen en de technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	110
22. Andere activa	110
23. Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	111
23.1. Deposito's van kredietinstellingen	111
23.2. Retail funding – deposito's	112
23.3. Retail funding – in schuldbewijzen belichaamde schulden – kasbons	112
23.4. In schuldbewijzen belichaamde schulden – obligaties	113
23.5. Achtergestelde verplichtingen	113
23.6. Andere financiële verplichtingen	114
24. Voorzieningen	115
25. Andere verplichtingen	116
26. Reële waarde van financiële instrumenten	116
26.1. Niet tegen reële waarde opgenomen financiële instrumenten	116
26.2. Tegen reële waarde opgenomen financiële instrumenten	120
27. Derivaten	123
Toelichtingen bij de geconsolideerde winst- en verliesrekening	125
28. Netto rentebaten	125
29. Baten uit dividenden	125
30. Netto baten uit provisies en vergoedingen	126
31. Gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening	126
32. Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	127
33. Winsten en verliezen uit de administratieve verwerking van afdekkingstransacties	127
34. Winsten en verliezen op het niet langer opnemen van andere dan voor verkoop aangehouden activa	128
35. Inkomsten en uitgaven van verzekerings- en herverzekeringscontracten	128
36. Ander exploitatieresultaat	128
37. Administratiekosten	129
38. Bijzondere waardeverminderingen	130
39. Winstbelastingen	131
Andere toelichtingen	132
40. Effectiseringbeleid	132
41. Buitenbalansverplichtingen	133
42. Voorwaardelijke verplichtingen	134
43. Gebeurtenissen na balansdatum	134

Verslag van de commissaris

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Argenta Bank- en Verzekeringsgroep NV over de geconsolideerde jaarrekening afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening, en omvat tevens ons verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze geconsolideerde jaarrekening omvat de geconsolideerde balans (voor winstbestemming) op 31 december 2016, de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde totaal resultaat, het geconsolideerde overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar eindigend op die datum, alsmede een overzicht van de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening– Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van Argenta Bank- en Verzekeringsgroep NV ("de Vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de Groep"), opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften. De totale activa in de geconsolideerde balans bedragen 42.309.632 (000) EUR en de geconsolideerde winst (aandeel van de groep) van het boekjaar bedraagt 246.347 (000) EUR.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor het implementeren van een interne controle die ze noodzakelijk acht voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat, die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (International Standards on Auditing - ISA) zoals deze in België werden aangenomen. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de geconsolideerde jaarrekening geen afwijking van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de geconsolideerde jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne controle van de Groep in aanmerking die relevant is voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne controle van de groep. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving,

de redelijkheid van de door de raad van bestuur gemaakte schattingen, alsmede de presentatie van de geconsolideerde jaarrekening als geheel. Wij hebben van de aangestelden en van de raad van bestuur van de groep de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening van Argenta Bank- en Verzekeringsgroep NV een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep per 31 december 2016, en van haar resultaten en kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en voor de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaring die niet van aard is om de draagwijdte van ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening behandelt de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de geconsolideerde jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Zaventem, 22 maart 2017

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren

BV o.v.v.e. CVBA

Vertegenwoordigd door Dirk Vlamincx

Geconsolideerde balans (voor winstbestemming)

Activa	Toelichting	1/01/2015	31/12/2015	31/12/2016
Geldmiddelen en zichtrekeningen bij (centrale) banken	11	194.020.109	596.288.836	919.220.829
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	12	26.134.211	28.792.623	9.322.870
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	13	1.167.178.114	1.663.260.892	1.838.776.145
Voor verkoop beschikbare financiële activa	14	11.473.384.774	10.923.904.558	10.697.092.080
Leningen en vorderingen	16	24.330.402.801	25.207.639.779	27.493.503.668
Leningen en vorderingen op kredietinstellingen		350.748.489	21.110.148	3.386.000
Leningen en vorderingen op andere klanten		23.979.654.312	25.186.529.631	27.490.117.668
Tot einde looptijd aangehouden financiële activa	15	1.005.373.945	592.167.023	614.660.002
Derivaten gebruikt ter afdekking	17	0	6.078.917	49.455.484
Cumulatieve waardeschommelingen van de afgedekte posities bij de afdekking van het renterisico	17	398.422.686	304.086.209	310.184.988
Materiële vaste activa	18	34.943.420	37.754.639	14.502.513
Gebouwen, terreinen, uitrusting		32.712.323	35.557.740	12.510.766
Vastgoedbeleggingen		2.231.097	2.196.899	1.991.747
Goodwill en andere immateriële activa	19	146.476.815	151.232.596	158.015.549
Goodwill		98.150.460	98.150.460	98.150.460
Andere immateriële activa		48.326.355	53.082.136	59.865.089
Belastingvorderingen	20	2.369.606	4.917.452	6.149.310
Activa uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	21	3.274.617	6.923.681	6.955.954
Andere activa	22	213.097.337	221.727.251	174.083.744
Activa aangehouden voor verkoop	18	0	0	17.709.200
Totaal activa		38.995.078.435	39.744.774.458	42.309.632.336
Verplichtingen en eigen vermogen				
Deposito's van centrale banken	11	0	0	0
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	12	11.364.769	10.317.361	4.434
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	13	1.181.134.714	1.670.112.392	1.839.774.645
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	23	31.849.160.425	32.315.859.295	34.338.350.794
Deposito's van kredietinstellingen		711.420.166	423.244.569	273.689.986
Deposito's van andere instellingen dan kredietinstellingen		28.394.950.370	29.483.028.042	31.548.613.376
In schuldbewijzen belichaamde schulden inclusief kasbons		1.596.292.661	1.365.883.099	1.209.485.536
Achtergestelde verplichtingen		513.386.688	401.969.253	660.464.000
Andere financiële verplichtingen		633.110.540	641.734.332	646.097.896
Derivaten gebruikt ter afdekking	17	607.092.752	496.161.248	557.592.276
Cumulatieve waardeschommelingen van de afgedekte posities bij de afdekking van het renterisico	17	0	0	0
Voorzieningen	24	13.708.037	10.406.788	12.050.566
Belastingverplichtingen	20	191.255.089	167.688.748	162.347.157
Passiva uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	21	2.557.445.950	2.480.318.405	2.593.229.768
Andere verplichtingen	25	331.613.059	215.188.785	208.085.710
Totaal verplichtingen		36.742.774.795	37.366.053.022	39.711.435.352
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	3	2.252.276.101	2.378.693.190	2.598.167.691
Eigen vermogen toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	4	27.539	28.246	29.293
Totaal eigen vermogen en minderheidsbelang		2.252.303.640	2.378.721.436	2.598.196.984
Totaal verplichtingen, minderheidsbelang en eigen vermogen		38.995.078.435	39.744.774.458	42.309.632.336

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

	Toelichting	31/12/2015	31/12/2016
Financiële en exploitatiebaten en -lasten		654.095.729	686.916.886
Netto rentebaten	28	650.448.199	666.410.810
Rentebaten		1.116.955.132	1.053.001.389
Rentelasten		-466.506.933	-386.590.579
Baten uit dividenden	29	3.137.361	3.333.497
Netto baten uit provisies en vergoedingen	30	-38.524.547	-41.664.437
Baten uit provisies en vergoedingen		101.244.464	97.302.330
Lasten in verband met provisies en vergoedingen		-139.769.011	-138.966.767
Gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening	31	25.620.705	12.516.840
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	32	-6.289.693	-7.331.988
Winsten en verliezen uit de administratieve verwerking van afdekkingstransacties	33	6.381.081	4.084.285
Winsten en verliezen op het niet langer opnemen van andere dan voor verkoop aangehouden activa	34	154.985	539.705
Netto technisch resultaat uit verzekeringscontracten	35	-25.627.048	666.417
Inkomsten uit uitgegeven verzekeringscontracten		355.597.978	375.087.329
Uitgaven met betrekking tot verzekeringcontracten		-381.225.026	-374.420.912
Ander exploitatieresultaat	36	38.794.685	48.361.758
Baten uit exploitatie		40.920.083	50.240.247
Lasten uit exploitatie		-2.125.398	-1.878.489
Administratiekosten	37	-299.607.790	-319.935.354
Personeelsuitgaven		-61.996.339	-71.339.284
Algemene en administratieve uitgaven		-237.611.451	-248.596.070
Afschrijvingen		-25.483.552	-27.901.341
Materiële vaste activa	18	-5.324.927	-6.239.733
Vastgoedbeleggingen	18	-55.222	-38.883
Immateriële activa	19	-20.103.403	-21.622.725
Opname en terugname van voorzieningen	24	3.301.249	-1.643.778
Bijzondere waardeverminderingen	38	-1.852.613	-753.756
Voor verkoop beschikbare financiële activa		-4.034.778	4.212.714
Leningen en vorderingen		2.182.165	-4.966.470
Goodwill		0	0
Resultaat op activa aangehouden voor verkoop	18	0	-3.710.057
Resultaat voor belastingen		330.453.023	332.972.600
Winstbelastingen	39	-85.634.048	-86.624.091
Nettoresultaat		244.818.974	246.348.508
Nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders	3	244.817.798	246.347.347
Nettoresultaat minderheidsbelangen	4	1.176	1.161

Geconsolideerd totaal resultaat

Toelichting 'andere elementen van het totaalresultaat'	Toelichting	31/12/2015	31/12/2016
Nettoresultaat		244.818.974	246.348.508
Toewijsbaar aan de aandeelhouders		244.817.798	246.347.347
Minderheidsbelangen		1.176	1.161
Andere elementen van het totaalresultaat die later geherclassificeerd kunnen worden naar de winst- en verliesrekening			
Herwaardering tegen reële waarde		-77.843.851	2.832.592
Voor verkoop beschikbare financiële activa	14	-120.507.453	-266.282
Uitgestelde belastingen		42.663.602	3.098.874
Kasstroomafdekking		-549.433	299.086
Reële waarde afdekkinginstrument	26	-732.577	398.781
Uitgestelde belastingen		183.144	-99.695
Totaal andere elementen van het totaalresultaat		-78.393.284	3.131.678
Totaalresultaat		166.425.690	249.480.187
Toewijsbaar aan de aandeelhouders		166.424.772	249.479.014
Minderheidsbelangen		918	1.172

Geconsolideerd overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen

De wijziging van de reële waarde opgenomen met betrekking tot de 'herwaarderingsreserve voor verkoop beschikbare financiële activa' omvat meerdere deelaspecten waaronder de overboeking van een deel van deze reserve naar resultaat ten gevolge van verkopen en fair value hedge aanpassingen.

Bij de toelichtingen 3, 4 en 31 is er meer informatie terug te vinden over alle wijzigingen van de verschillende posten van het eigen vermogen.

	Gestort kapitaal	Uitgifte- premie	Herwaar- derings- reserve voor verkoop beschikbare financiële activa	Reserve verbonden aan de kasstroom- afdekking	Ingehouden winsten	Resultaten uit het lopende jaar	Eigen vermogen toewijsbaar aan de aan- deelhouders	Minderheids- belang	Totaal eigen vermogen
Eigen vermogen 31 december 2014	620.191.100	210.876.948	377.325.393	-13.729.346	841.259.335	216.352.676	2.252.276.107	27.524	2.252.303.630
Kapitaalsverhoging	11.278.700	19.999.391	0	0	0	0	31.278.091	0	31.278.091
Winst(verlies)	0	0	0	0	0	244.817.798	244.817.798	1.176	244.818.974
Gedeclareerde dividenden	0	0	0	0	-70.701.798	0	-70.701.798	0	-70.701.798
Wijziging herwaarderingsreserve voor verkoop beschikbare financiële activa									
Wijziging reële waarde	0	0	-120.507.453	0	0	0	-120.507.453	-427	-120.507.880
Wijziging uitgestelde belastingen	0	0	42.663.602	0	0	0	42.663.602	146	42.663.748
Kasstroomafdekking	0	0	0	-549.433	0	0	-549.433	0	-549.433
Andere wijzigingen	0	0	0	0	-583.723	0	-583.723	-173	-583.896
Overdracht naar ingehouden winsten	0	0	0	0	216.352.676	-216.352.676	0	0	0
Eigen vermogen 31 december 2015	631.469.800	230.876.339	299.481.543	-14.278.778	966.326.490	244.817.798	2.378.693.191	28.246	2.378.721.437
Kapitaalsverhoging	14.648.000	29.482.030	0	0	0	0	44.130.030	0	44.130.030
Winst (verlies)	0	0	0	0	0	246.347.347	246.347.347	1.161	246.348.509
Gedeclareerde dividenden	0	0	0	0	-74.134.554	0	-74.134.554	0	-74.134.554
Wijziging herwaarderingsreserve voor verkoop beschikbare financiële activa									
Wijziging reële waarde	0	0	-266.282	0	0	0	-266.282	-43	-266.325
Wijziging uitgestelde belastingen	0	0	3.098.874	0	0	0	3.098.874	20	3.098.894
Kasstroomafdekking	0	0	0	299.086	0	0	299.086	0	299.086
Andere wijzigingen	0	0	0	0	0	0	0	-92	-92
Overdracht naar ingehouden winsten	0	0	0	0	244.817.798	-244.817.798	0	0	0
Eigen vermogen 31 december 2016	646.117.800	260.358.368	302.314.134	-13.979.693	1.157.009.734	246.347.347	2.598.167.691	29.293	2.598.196.984

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht wordt volgens de indirecte methode opgesteld

	31/12/2015	31/12/2016
Geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van de periode	544.740.951	617.398.984
Bedrijfsactiviteiten		
Nettoresultaat	244.818.975	246.348.509
Actuele en uitgestelde belastinglasten, opgenomen in de winst- en verliesrekening	85.634.048	86.624.091
Afschrijvingen	25.483.552	27.901.341
Netto voorzieningen (terugboekingen)	-3.301.249	1.643.778
Nettowinst (verlies) op de verkoop van beleggingen	-154.985	-539.705
Waardeverminderingen	1.852.613	4.463.813
Andere aanpassingen (waaronder interestlasten financieringsactiviteiten)	15.869.604	21.026.103
Kasstroom uit exploitatiewinsten voor wijzigingen in bedrijfsactiva en verplichtingen	370.202.558	387.467.929
Wijzigingen in bedrijfsactiva (met uitzondering van geldmiddelen en kasequivalenten)		
Wijzigingen in leningen en vorderingen	-1.204.693.154	-2.308.554.506
Wijzigingen in voor verkoop beschikbare activa	467.601.580	233.857.784
Wijzigingen in financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	-2.658.413	19.469.754
Wijzigingen in financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	-496.082.778	-175.515.253
Wijzigingen tot einde looptijd aangehouden activa	413.206.921	-22.492.978
Wijzigingen in activa - derivaten, gebruikt voor hedging	-6.078.917	-43.376.567
Wijzigingen in cumulatieve waardeschommelingen van de afgedekte posities	94.336.477	-6.098.779
Wijzigingen in activa uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	-3.649.064	-32.274
Wijzigingen in andere activa	-11.177.764	46.411.648
Wijzigingen in bedrijfsverplichtingen (met uitzondering van geldmiddelen en kasequivalenten)		
Wijzigingen in deposito's van centrale banken	0	0
Wijzigingen in deposito's van kredietinstellingen	-288.175.597	-149.554.583
Wijzigingen in deposito's van andere instellingen dan kredietinstellingen	1.096.729.115	2.069.948.898
Wijzigingen in schuldbewijzen belichaamde schulden	-230.409.562	-156.397.562
Wijzigingen in financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	-1.047.408	-10.312.927
Wijziging in financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	488.977.678	169.662.253
Wijzigingen in verplichtingen - derivaten, gebruikt voor hedging	-111.480.937	61.730.114
Wijzigingen in passiva uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	-77.127.545	112.911.363
Wijzigingen in andere verplichtingen	-152.580.302	2.915.070

	31/12/2015	31/12/2016
Wijzigingen in werkkapitaal, netto	-24.309.669	-155.428.546
Kasstroom uit de bedrijfsactiviteiten	370.202.558	387.467.929
Terug(betaalde) winstbelastingen	-73.044.363	-101.983.827
Netto kasstroom uit de bedrijfsactiviteiten	272.848.526	130.055.557
Investeringsactiviteiten		
(Contante betalingen om materiële activa te verwerven)	-9.257.779	-6.077.389
Contante ontvangsten uit de verkoop van materiële activa	1.493.233	1.997.663
(Contante betalingen om immateriële activa te verwerven)	-24.859.184	-28.403.623
Contante ontvangsten uit de verkoop van immateriële activa	0	0
Wijzigingen met betrekking tot dochterondernemingen	0	0
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten	-32.623.730	-32.483.349
Financieringsactiviteiten		
(Betaalde dividenden)	-70.701.798	-74.134.554
Contante ontvangsten uit de uitgifte van achtergestelde verplichtingen	0	497.950.000
(Contante terugbetalingen van achtergestelde verplichtingen)	-111.369.411	-239.455.253
Betaalde rentelasten	-16.773.645	-20.854.585
Contante ontvangsten als gevolg van een kapitaalsverhoging	31.278.091	44.130.030
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten	-167.566.763	207.635.638
Geldmiddelen en kasequivalenten aan het einde van de periode	617.398.984	922.606.830
Componenten van geldmiddelen en kasequivalenten		
Contanten	34.791.854	34.203.673
Kastegoeden gevolmachtigde agenten	13.119.502	12.479.557
Zichtrekeningen bij centrale banken	7	0
Monetaire reservetegoeden	363.566.578	832.289.847
Zichtrekeningen bij andere financiële instellingen	184.810.895	40.247.753
Overige voorschotten	21.110.148	3.386.000
Totaal geldmiddelen en kasequivalenten aan het einde van de periode	617.398.984	922.606.830
<i>Kasstromen uit de bedrijfsactiviteiten:</i>		
Ontvangen rentebaten	1.116.955.132	1.053.001.389
Ontvangen dividenden	3.137.361	3.333.497
Betaalde rentelasten	-466.506.933	-386.590.579
<i>Kasstromen uit de financieringsactiviteiten:</i>		
Betaalde rentelasten	-16.773.645	-20.854.585

Componenten van geldmiddelen en kasequivalenten

De contanten, kastegoeden gevolmachtigde agenten en zichtrekeningen bij centrale banken zijn terug te vinden onder de balanspost 'geldmiddelen en zichtrekeningen bij centrale banken' (zie toelichting 11).

Het bedrag van 'leningen en vorderingen' is terug te vinden onder de balanspost 'leningen en vorderingen op kredietinstellingen' (zie toelichting 16.1). Het betreft hier termijnrekeningen bij andere financiële instellingen en de bijhorende pro rata interesten.

Kasstromen uit de bedrijfs- en financieringsactiviteiten

Bij toelichting 27 wordt meer informatie gegeven over de ontvangen en betaalde rente en bij toelichting 28 over de ontvangen dividenden.

Toelichtingen

1. Algemene informatie

Argenta Bank- en Verzekeringsgroep nv, afgekort Bvg (hierna **de Vennootschap**) is opgericht in België naar Belgisch recht en heeft de rechtsvorm van een naamloze vennootschap. De Vennootschap werd opgericht voor een onbeperkte duur.

De statutaire zetel van de Vennootschap is gelegen te 2018 Antwerpen, Belgiëlei 49-53.

De *Vennootschap* heeft het statuut van een gemengde financiële holding en is een moederonderneming die geen gereguleerde onderneming is en die aan het hoofd staat van een financieel conglomeraat conform art. 3, 39° van de Bankwet.

De *Vennootschap* consolideert en staat in voor het gemeenschappelijke aansturen van zijn dochtervennootschappen Argenta Spaarbank, een Belgische kredietinstelling, en Argenta Assuranties, een Belgische verzekeringsonderneming. Argenta Spaarbank en Argenta Assuranties hebben op hun beurt elk een dochtervennootschap.

De Vennootschap is de beleidsholding van de Argenta Groep. Zijn operationele activiteiten omvatten Interne Audit, Compliance & Integriteit, Risk & Validatie, Juridische zaken, Organisatie & Talent, Operationeel risicobeheer & ECB Office en Procurement. Deze activiteiten zijn voor alle vennootschappen van de Argenta Groep centraal georganiseerd.

De Bankpool heeft Argenta Spaarbank als moederentiteit en heeft Argenta Asset Management als dochtervennootschap. Argenta Spaarbank heeft eveneens een bijkantoor in Nederland.

De Verzekeringspool heeft Argenta Assuranties als moedermaatschappij en houdt een participatie aan in Argenta-Life Nederland, een verzekeringsonderneming naar Nederlands recht.

Alle participaties binnen de Argenta Groep zijn (quasi) 100 %-participaties zodat geen (andere dan zuiver formele) minderheidsbelangen moeten worden gerapporteerd.

De Bankpool concentreert zich voornamelijk op de volgende activiteiten: enerzijds het aantrekken van gelden in de retailmarkt onder de vorm van spaar- en termijnrekeningen, zichtrekeningen en obligaties en anderzijds het herplaatsen van deze gelden in hypothecaire leningen.

Hiernaast werd er ook verder gewerkt aan de uitbouw van de kredietverlening aan lokale overheden. Deze activiteit zal helpen om de lokale verankering te verstevigen, bestaande kennis en aanwezige infrastructuur te optimaliseren en het is een diversificatie van activa.

Een andere kernactiviteit anderzijds betreft het aanbieden van deelbewijzen van collectieve beleggingsinstellingen.

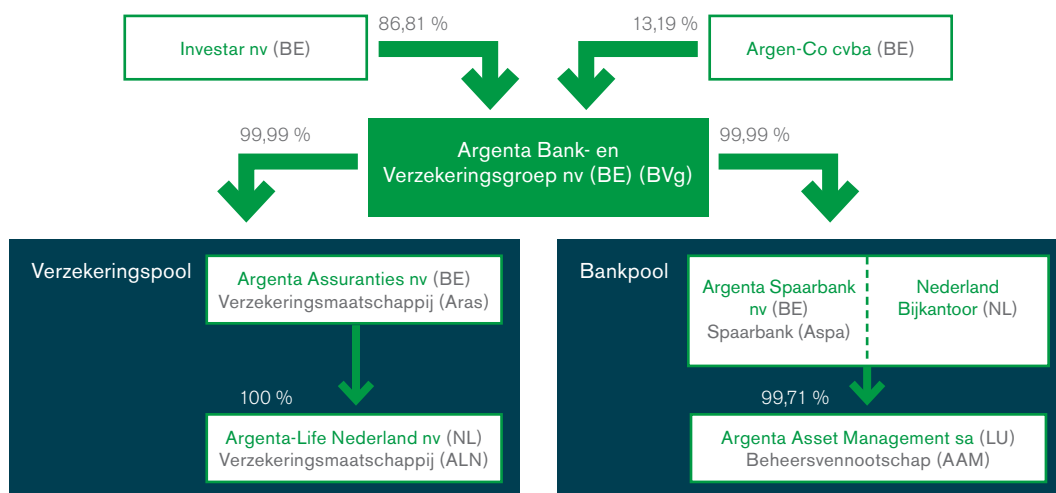
De activiteiten van de Verzekeringspool behelzen zowel de sector van de levensverzekeringen, waarin Argenta actief tak 21 en tak 23 producten verkoopt, als de sector van niet-leven of schade- en gezondheidsverzekeringen (in het bijzonder autoverzekeringen, burgerlijke aansprakelijkheid privé leven, brand- en hospitalisatieverzekering en rechtsbijstandverzekeringen).

De Verzekeringspool, de Bankpool en Bvg worden hierna gezamenlijk de Argenta Groep genoemd.

De dochterondernemingen van de Vennootschap

De onderstaande voorstelling geeft een schematisch overzicht van de globale structuur van de Argenta Groep en de operationele Bankpool en Verzekeringspool.

In de geconsolideerde Argenta Groep worden conform de IFRS-normen de onderstaande entiteiten opgenomen.

	%	31/12/2015	31/12/2016
Argenta Bank- en Verzekeringsgroep		consoliderende entiteit	consoliderende entiteit
Bankpool			
Argenta Spaarbank nv	99,99 %	volledige consolidatie	volledige consolidatie
Argenta Asset Management (AAM)	99,71 %	volledige consolidatie	volledige consolidatie
Argenta Nederland (ARNE) ¹	100 %	volledige consolidatie	vereffend
Green Apple bv (SPV)	0 %	volledige consolidatie	volledige consolidatie
Verzekeringspool			
Argenta Assurantis NV	99,99 %	volledige consolidatie	volledige consolidatie
Argenta Life Nederland (ALN)	100%	volledige consolidatie	volledige consolidatie

Toelichting inzake het aantal personeelsleden

In het boekjaar 2016 bedroeg het gemiddeld aantal personeelsleden 893,2 bij de Vennootschap (848,21 in 2015). Er waren gemiddeld 868 bedienden (818,46 in 2015) en 25,2 directiepersoneel (29,75 in 2015). Een uitsplitsing van de personeelskosten van het boekjaar staat bij toelichting 37.

Ontwikkeling van de Vennootschap in 2016

Het balanstotaal van de Vennootschap is met 2,5 miljard (6,45%) gestegen van 39,7 miljard euro naar 42,3 miljard euro.

Deze evolutie is volledig terug te vinden bij de leningen en vorderingen die toegestaan worden aan de klanten. Hier zien we immers een stijging van 9,15% of 2,3 miljard euro. Op het passief zien we een stijging van de deposito's van 2 miljard euro (7,01%).

In een context van lage rentetarieven, beperkte economische groei en een toenemende regelgevende druk kan de Vennootschap blijvend goede resultaten voorleggen.

¹ De entiteit Arne werd ontbonden op 27 oktober 2015 maar de vereffeningbalans werd per einde 2015 nog opgenomen in de consolidatie

Het geconsolideerde resultaat (inclusief minderheidsbelangen) van de Vennootschap van het boekjaar bedroeg 246.348.509 euro per 31 december 2016 ten opzichte van 244.818.975 euro per 31 december 2015.

Het resultaat van de vennootschap wordt hierbij bepaald door het resultaat van de onderliggende bankpool en de verzekeringspool.

De winst van het boekjaar 2016 van de bankpool bedroeg 190.010.420 euro (exclusief minderheidsbelangen) ten opzichte van 192.866.907 euro per einde 2015.

Het NII (Netto Interest Income) is nog steeds de winstmotor. De portefeuille toegestane kredieten (hypothecaire kredieten in België en Nederland) en de dalende kostprijs van de verplichtingen vormen hierbij de basis voor de goede rentemarge.

De algemene en administratieve uitgaven zijn verder stegen en zijn een weerspiegeling van de kosten voor meerdere projecten (ondermeer digitale bank Nederland en België) en de toegenomen ICT kosten in het algemeen.

Het IFRS boekhoudkundig eigen vermogen van de bankpool is gestegen van 1.672.816.735 euro per einde 2015 naar 1.841.260.378 euro per einde 2016.

Deze stijging is in hoofdzaak de resultante van de toevoeging van de winst van het boekjaar van 190.010.420 euro, een cash out bedrag van 16.897.500 euro ten gevolge van een tussentijds dividend en een daling van de herwaarderingsmeerwaarde voor verkoop beschikbare activa van 5 miljoen euro.

Bij de verzekeringspool is het nettoresultaat is gestegen van 55.544.896 euro per 31 december 2015 naar 58.992.170 euro per 31 december 2016.

Dit op hoog niveau blijvend positief resultaat is de resultante van meerdere factoren waaronder een goed operationeel resultaat bij leven en niet-leven gecombineerd met een gezond gespreid beleggingsbeleid en -resultaat.

In het kader van dit beleggingsbeleid werden de voorbije jaren Nederlandse hypothecaire leningen met Nationale Hypotheek Garantie ('NHG') op de balans opgenomen. In 2016 werd deze strategie verder gezet. Daarnaast omvatten de hypothecaire kredieten een afbouwende portefeuille van kredieten die verstrekt werden aan Belgische particulieren waarbij het risico per dossier daar ook beperkt is.

Het resultaat van 2016 liet de Verzekeringspool toe om het eigen vermogen, zowel voor niet-leven als voor leven, opnieuw te verhogen. Het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders bedraagt 627.854.546 euro per 31 december 2016.

2. Grondslagen voor financiële verslaggeving

De Argenta Groep heeft er in 2016 voor geopteerd om zijn geconsolideerde cijfers op te stellen in overeenstemming met IFRS – met inbegrip van de *International Accounting Standards* (IAS) en Interpretaties – per 31 december 2016 zoals aanvaard door de Europese Unie.

De grondslagen voor financiële verslaggeving die verder niet specifiek vermeld worden in deze jaarrekening, stemmen overeen met IFRS zoals aanvaard door de Europese Unie.

Cruciale beoordelingen en belangrijke bronnen van schattingsonzekerheden

De opstelling van jaarrekeningen op basis van IFRS vereist een aantal schattingen. Verder werd het management van de Vennootschap gevraagd om zijn oordeel te geven tijdens het toepassingsproces van deze verslaggevingsgrondslagen. Werkelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen en beoordelingen.

Schattingen vinden vooral plaats in de volgende gebieden:

- schatting van de realiseerbare waarde bij bijzondere waardeverminderingen;
- bepaling van de reële waarde van niet-genoteerde financiële instrumenten;
- bepaling van de verwachte gebruiksduur van materiële en immateriële activa;
- schatting van de toereikendheid van de verzekeringsverplichtingen op basis van beste schattingen en veronderstellingen, in contracten besloten opties en garanties en verwante beleggingen, waarbij gebruik wordt gemaakt van een verdiscontering die rekening houdt met de asset mix van de beleggingen;
- voorzieningen voor schadedossiers (inclusief IBNR (*incurred but not reported*) en schaderegelingskosten);
- schatting van de bestaande verplichtingen die voortvloeien uit gebeurtenissen in het verleden bij de opname van voorzieningen.

Beoordelingen vinden vooral plaats in de volgende gebieden:

- classificatie van financiële instrumenten;
- level hiërarchie toewijzing van financiële instrumenten;
- bestaan van actieve markten voor financiële instrumenten;
- bestaan van *loss events* en *impairment triggers*;
- actuariële aannames;
- bestaan van verplichtingen die voortvloeien uit gebeurtenissen uit het verleden (voorzieningen);
- bestaan van zeggenschap over vennootschappen.

Het management heeft onder meer geoordeeld dat de SPV Green Apple geconsolideerd moet worden en dat de overgedragen leningen dus op de balans van de Groep behouden blijven.

2.1. Wijzigingen in grondslagen voor financiële verslaggeving

De grondslagen voor financiële verslaggeving gebruikt bij de opstelling van deze geconsolideerde jaarrekening 2016, zijn consistent met de grondslagen die werden toegepast per 31 december 2015.

De volgende standaarden en interpretaties werden van toepassing tijdens het afgelopen boekjaar 2016:

- Verbeteringen aan IFRS (2010-2012) (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 februari 2015)
- Verbeteringen aan IFRS (2012-2014) (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)
- Aanpassing van IFRS 10, IFRS 12 en IAS 28 *Beleggingsentiteiten: Toepassing van de consolidatievrijstelling* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)
- Aanpassing van IFRS 11 *Gezamenlijke overeenkomsten – Verwerking van overnames van deelnemingen in gezamenlijke bedrijfsactiviteiten* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)
- Aanpassing van IAS 1 *Presentatie van de jaarrekening – Initiatief rond informatieverstopping* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)
- Aanpassing van IAS 16 en IAS 38 *Materiële en immateriële vaste activa – Verduidelijking van*

aanvaardbare afschrijvingsmethodes (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)

- Aanpassing van IAS 16 en IAS 41 *Materiële vaste activa en biologische activa – Dragende planten* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)
- Aanpassing van IAS 19 *Personeelsbeloningen – Werknemersbijdragen* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 februari 2015)
- Aanpassing van IAS 27 *Enkelvoudige jaarrekening – Equity methode* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016)

De toepassing van deze nieuwe bepalingen had geen belangrijke weerslag op het eindresultaat over het boekjaar 2016 en het eigen vermogen van de Vennootschap, noch op de voorstelling van de jaarrekening.

Standaarden en interpretaties gepubliceerd, maar nog niet van toepassing voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2016:

- IFRS 9 *Financiële instrumenten* en de daaropvolgende aanpassingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 14 *Uitgestelde rekeningen in verband met prijsregulering* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2016, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- IFRS 15 *Opbrengsten uit contracten met klanten* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 16 *Lease-overeenkomsten* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Verbeteringen aan IFRS (2014-2016) (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017 of 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IFRS 2 *Classificatie en waardering van op aandelen gebaseerde betalingstransacties* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IFRS 4 *Verzekeringscontracten - Toepassing van IFRS 9 Financiële instrumenten met IFRS 4* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IFRS 10 en IAS 28 *Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en de geassocieerde deelneming of joint venture* (ingangsdatum voor onbepaalde duur uitgesteld, waardoor de goedkeuring binnen de Europese Unie eveneens werd uitgesteld)
- Aanpassing van IAS 7 *Het kasstroomoverzicht – Initiatief rond informatieverschaffing* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IAS 12 *Winstbelastingen – Opname van uitgestelde belastingvorderingen voor niet-gerealiseerde verliezen* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IAS 40 *Overdracht van vastgoedbeleggingen* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- IFRIC 22 *Transacties in vreemde valuta en vooruitbetalingen* (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)

De Vennootschap zal alle hiervoor vermelde normen, wijzigingen van normen en interpretaties toepassen vanaf hun inwerkingtreding en verwacht, met uitzondering van IFRS 9 geen significante impact.

De IFRS 9 standaard legt nieuwe verplichtingen op voor (a) de classificatie en waardering van financiële instrumenten, (b) de risico-inschatting en het aanleggen van waardeverminderingen en tenslotte (c) zijn er aanpassingen op het gebied van hedge accounting.

Om tot een juiste classificatie en waardering (Classification & Measurement) van financiële instrumenten te komen, worden er hierbij BM (business model) en SPPI (solely payments of principal and interest) testen uitgevoerd. Heel dit proces zal ook in de nodige beleidsdocumenten worden beschreven.

De belangrijkste wijziging van de IFRS 9 standaard heeft betrekking op het aanleggen van waardeverminderingen. Elke entiteit moet namelijk op basis van een drie-“stage”-benadering waardeverminderingen aan leggen voor

ECL (expected credit losses). De bepaling van de ECL hangt hierbij ondermeer af van de omvang van de aanzienlijke stijging "significant increase" van het kredietrisico sinds de eerste opname.

De groep past in hoofdzaak de portfolio hedge of interest rate risk toe. Deze kan nog steeds worden toegepast zodat er tot nader order geen impact is van dit aspect van de IFRS 9 standaard.

Op basis van de huidige simulaties lijkt de financiële impact beperkt te zijn en is het vooral het operationele proces dat veel werk vraagt.

Via een geïnstalleerde IFRS stuurgroep werd in de loop van 2016 alvast het implementatieproject mee opgevolgd met hierbij een afstemming met het directiecomité, het risicocomité en de raad van bestuur.

Daarnaast loopt er specifiek voor de verzekeringssector nog het proces om een finale IFRS 4 fase 2 te bekomen wat zal leiden tot een nieuwe IFRS 17 norm. Deze tweede fase van de IFRS 4 norm heeft betrekking op de manier van waarderen van verzekeringsverplichtingen.

In het vierde kwartaal van 2015 werd een analyse en assessment uitgevoerd ter voorbereiding van een IFRS 9 implementatieproject en tegelijkertijd werd er toen een eerste analyse en assessment gedaan naar de nieuwe IFRS 4 fase 2-norm (wat zal gebundeld worden in de IFRS 17 standaard).

Het feit de IFRS 9 en IFRS 17 niet op dezelfde datum in voege gaan, heeft gevolgen voor de opstelling van de IFRS balans en de P&L van de overkoepelende gemengde financiële holding BVg. Om het geheel zo transparant mogelijk te houden werd er intussen beslist om IFRS 9 vanaf 01/01/2018 ook volledig toe te passen voor de verzekeraar.

Verder treedt IFRS 15 Revenue vanaf 2018 in voege. Deze norm bepaalt welke voorwaarden er moeten voldaan zijn alvorens er inkomsten in het resultaat mogen erkend worden bij verzekeraars. Daar de meeste inkomsten van de Verzekeringsspool onder het toepassingsgebied van IFRS 4/IFRS 17 en IAS 39/IFRS 9 vallen en volgens deze normen dienen verwerkt te worden, heeft de invoering van IFRS 15 een eerder beperkte invloed op het resultaat.

Voor IFRS 16 *Lease-overeenkomsten* zal in 2017 verder ook een project opgestart worden om het geheel in te bedden bij de Argenta Groep. Mogelijke contracten die onder het toepassingsgebied van IFRS 16 kunnen vallen zijn bijvoorbeeld autolease contracten en contracten m.b.t. softwarelicenties.

2.2. Grondslagen voor financiële verslaggeving - waarderingsregels

Consolidatieprincipes

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de jaarrekeningen van de Vennootschap en zijn dochtervennootschappen (hierna de Dochtervennootschappen) begrepen. Dochtervennootschappen zijn die vennootschappen waarin de Vennootschap, direct of indirect, het financiële en operationele beleid kan sturen met de bedoeling om voordelen uit deze activiteiten te verwerven (hierna omschreven als **Zeggenschap**).

Dochtervennootschappen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop de effectieve zeggenschap aan de Vennootschap wordt overgedragen en worden van consolidatie uitgesloten vanaf de datum waarop een einde komt aan die Zeggenschap.

De Dochtervennootschappen worden geconsolideerd via de methode van integrale consolidatie.

Deze methode houdt in dat de aandelen van de Dochtervennootschap, in het bezit van de Vennootschap, in de balans van de Vennootschap worden vervangen door de activa en de passiva van deze Dochtervennootschap.

Intercompanytransacties, saldi en resultaten uit transacties tussen vennootschappen van de Argenta Groep worden geëlimineerd.

Minderheidsbelangen in de nettoactiva en resultaten van de geconsolideerde Dochtervennootschappen worden in de balans en de winst- en verliesrekening afzonderlijk weergegeven.

Deze minderheidsbelangen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de nettoactiva op de datum van verwerving. Na de datum van verwerving omvatten zij het op de datum van verwerving berekende bedrag en het minderheidsaandeel in de eigenvermogensmutaties sinds de datum van verwerving.

Vooraleer over te gaan tot de consolidatie van de individuele jaarrekeningen, werden de regels betreffende de waardering van de activa- en passivabestanden geharmoniseerd in functie van de waarderingsregels die gelden voor de Vennootschap.

Vermits alle vennootschappen die in de geconsolideerde jaarrekening van de Vennootschap zijn opgenomen het boekjaar afsluiten op 31 december van ieder kalenderjaar, wordt 31 december van ieder kalenderjaar ook als afsluitingsdatum voor de consolidatie genomen.

Operationele segmenten

Operationele segmenten worden geïdentificeerd op basis van bestaande rapporteringen. Deze segmentering sluit hierbij aan op de interne rapportering en de in het verleden gehanteerde segmentering.

Vreemde valuta

De geconsolideerde jaarrekening is uitgedrukt in euro, de functionele munt van alle entiteiten van de Argenta Groep. Transacties in vreemde valuta worden geboekt tegen de wisselkoers op de datum van de transactie.

Op balansdatum worden de uitstaande saldi weergegeven in vreemde valuta, omgerekend tegen de slotkoers voor monetaire posten.

De niet-monetaire posten, die tegen historische kostprijs worden weergegeven, worden omgerekend op basis van de historische wisselkoers op transactiedatum.

Niet-monetaire posten, die tegen reële waarde worden weergegeven, worden omgerekend op basis van de wisselkoers op de datum waarop de reële waarde werd bepaald.

Transactiedatum en afwikkelingsdatum

Een financieel actief of financieel passief wordt in de balans opgenomen op het moment dat een contract voor het instrument afgesloten wordt.

Aan- en verkopen van alle financiële activa die volgens standaard marktconventies worden afgewikkeld (contantverrichtingen), worden bij de Vennootschap in de balans verwerkt op de afwikkelingsdatum.

Saldering

Financiële activa en verplichtingen worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de balans opgenomen wanneer (a) er een in rechte afdwingbaar recht is om de opgenomen bedragen te salderen en (b) er het voornemen is om de verplichting op nettobasis af te wikkelen of om de vordering te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld.

Activa worden opgenomen na aftrek van (in voorkomende gevallen) bijzondere waardeverminderingen.

Financiële activa en verplichtingen

Alle financiële activa en verplichtingen – inclusief afgeleide financiële instrumenten – worden opgenomen volgens de in IFRS voorziene classificaties. Elke classificatie heeft hierbij een eigen specifieke waardering.

Voor financiële activa is de volgende classificatie aanwezig, namelijk

- a. Leningen en vorderingen;
 - b. Tot einde looptijd aangehouden financiële activa;
 - c. Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening;
 - d. Financiële activa beschikbaar voor verkoop.
- a. Leningen en vorderingen: alle niet-afgeleide financiële activa met vaste of bepaalde betalingen die niet genoteerd zijn in een actieve markt.

Zij worden bij verwerving gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten) en dan gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode, waarbij de periodieke amortisatie in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt.

Indien nodig worden bijzondere waardeverminderingen aangelegd.

- b. Tot einde looptijd aangehouden financiële activa: alle niet-afgeleide financiële activa met een vaste eindvervaldag en vaste of bepaalde betalingen waarvan de Vennootschap zich stellig voorneemt en in staat is deze aan te houden tot het einde van de looptijd.

Zij worden bij verwerving gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten) en dan gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode, waarbij de periodieke amortisatie in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt.

Indien nodig worden bijzondere waardeverminderingen aangelegd.

- c. Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening omvatten:
- financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden, inclusief derivaten die niet als effectieve afdekkingsinstrumenten werden aangeduid;
 - financiële activa die vanaf verwerving of eerste toepassing van IFRS werden aangemerkt als aangehouden tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

Zij worden bij verwerving gewaardeerd tegen reële waarde (exclusief transactiekosten) en dan gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

Alle derivaten met een positieve reële waarde worden bij de Vennootschap beschouwd als activa gehouden voor handelsdoeleinden, tenzij ze aangeduid werden als effectieve afdekkinginstrumenten.

- d. Financiële activa beschikbaar voor verkoop: alle niet-afgeleide financiële activa die niet worden geclassificeerd als (a) leningen en vorderingen, (b) tot einde looptijd aangehouden activa, of (c) financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

Deze activa worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij alle schommelingen van de reële waarde opgenomen worden op een aparte lijn van het eigen vermogen tot realisatie van de activa of tot het moment dat zich een bijzondere waardevermindering voordoet. In dat geval worden de cumulatieve herwaarderingsresultaten overgeboekt van het eigen vermogen naar het resultaat van het boekjaar.

Voor de beleggingen in andere dan eigenvermogensinstrumenten wordt het verschil tussen de verwervingsprijs (inclusief transactiekosten) en de terugbetalingswaarde op basis van de effectieve rentemethode pro rata temporis over de resterende looptijd van de effecten in resultaat genomen als bestanddeel van de renteopbrengst van deze effecten.

De schommelingen van de reële waarde van deze effecten, die op een aparte lijn van het eigen vermogen worden opgenomen, worden gerealiseerd door de wijziging te berekenen tussen (a) hun verwervingsprijs (inclusief transactiekosten), vermeerderd of verminderd met het gedeelte van het bovenvermelde verschil dat in resultaat wordt genomen en (b) de reële waarde.

Voor financiële verplichtingen is de volgende classificatie aanwezig, namelijk

- a. Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening en
- b. Overige financiële verplichtingen.

Deze IFRS-indeling bepaalt de waardering en de opname van de resultaten als volgt:

- a. Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening omvatten:
 - financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, inclusief derivaten die niet als effectieve afdekkingsinstrumenten werden aangeduid;
 - financiële verplichtingen die vanaf verwerving of eerste toepassing van IFRS werden beschouwd als aangehouden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

Zij worden bij verwerving gewaardeerd tegen reële waarde (exclusief transactiekosten) en dan gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

Alle derivaten met een negatieve reële waarde worden bij de Vennootschap beschouwd als verplichtingen gehouden voor handelsdoeleinden, tenzij ze aangeduid werden als effectieve afdekkinginstrumenten.

- b. Overige financiële verplichtingen: dit zijn alle andere niet-afgeleide financiële verplichtingen die niet onder de vorige categorie vallen.

Zij worden bij verwerving gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten) en dan gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met behulp van de effectieve rentemethode, waarbij de periodieke amortisatie in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt.

Baten en lasten voortvloeiend uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en van vastrentende effecten geclassificeerd in 'voor verkoop beschikbare financiële activa' worden verantwoord in de resultatenrekening op basis van de effectieve rentemethode.

De effectieve rentevoet is de rentevoet die de geschatte toekomstige kasstromen (met inbegrip van betaalde en ontvangen provisies en vergoedingen die integraal deel uitmaken van de effectieve rentevoet, en ook transactiekosten en alle overige premies en kortingen) tijdens de verwachte looptijd van het schuldinstrument of, indien meer geschikt, over een kortere looptijd, nauwkeurig verdisconteert om tot de nettoboekwaarde van het actief of de verplichting op de balans te komen.

De methode gebruikt om dienstgerelateerde commissiebatens en -lasten te verantwoorden, hangt af van de aard van de dienst. Commissies die behandeld worden als een bijkomend onderdeel van de rente worden opgenomen in de effectieve rentevoet en verantwoord onder de netto rentebaten. Betaalde en ontvangen commissies waarvan de onderliggende transactie wordt voltooid, worden verantwoord bij de commissiebatens en -lasten.

Geldmiddelen en kasequivalenten

De 'geldmiddelen en kasequivalenten', zoals gebruikt bij het kasstroomoverzicht, omvatten liquide middelen, vrij beschikbare tegoeden bij centrale banken en andere niet-afgeleide financiële activa met een looptijd korter dan of gelijk aan drie maanden vanaf de datum van verwerving.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa worden opgenomen tegen kostprijs (zijnde de aanschaffingswaarde inclusief direct toewijsbare kosten van aanschaffing), verminderd met cumulatieve afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingspercentages zijn bepaald op basis van de verwachte economische levensduur en worden toegepast zodra de activa gebruiksklaar zijn.

Bij verkoop van materiële vaste activa worden gerealiseerde winsten of verliezen onmiddellijk in het resultaat van het boekjaar opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Een vastgoedbelegging is vastgoed dat wordt aangehouden om huuropbrengsten of een waardeinstijging of beide te realiseren. De waarderingsregels van materiële vaste activa worden ook toegepast voor de vastgoedbeleggingen (toepassing kostprijsmodel).

Specifieke waarderingsregels

Terreinen en gebouwen

De aankoopprijs en aankoopkosten van gronden worden niet afgeschreven, noch bij een onbebouwd, noch bij een bebouwd perceel.

Bij de aankoop van een bebouwd onroerend goed wordt de waarde van de grond en van het gebouw bepaald en worden de transactiekosten proportioneel verdeeld over de grond en het gebouw.

De gebouwwaarde wordt afgeschreven over de geschatte gebruiksduur van de gebouwen, d.w.z. aan 3 % per jaar op pro rata basis.

De aankoopprijs en aankoopkosten van verbouwkosten worden aan 10 % per jaar afgeschreven op *pro rata* basis.

De aankoopprijs en aankoopkosten van de inrichting van gehuurde gebouwen worden afgeschreven over de duur van het huurcontract.

IT-materiaal

De aankoopprijs en aankoopkosten van hardware worden aan 33,33 % per jaar afgeschreven op pro rata basis.

Ander materiaal (met inbegrip van rollend materieel)

De aankoopprijs en aankoopkosten van meubilair en materieel worden aan 10 % per jaar afgeschreven op pro rata basis.

De aankoopprijs en aankoopkosten van rollend materieel worden aan 25 % per jaar afgeschreven op *pro rata* basis.

Goodwill en immateriële activa

Goodwill

Goodwill wordt beschouwd als het deel van de aanschaffingskosten in een bedrijfscombinatie, bovenop de reële waarde van de aangekochte identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen, zoals bepaald op de datum van de aankoop.

Het wordt opgenomen als een immaterieel vast actief en gewaardeerd tegen kostprijs min eventuele bijzondere waardeverminderingen. Goodwill wordt niet afgeschreven, maar wordt minstens jaarlijks getest op bijzondere waardeverminderingen.

Immateriële activa

Een immaterieel actief is een identificeerbaar niet-monetair actief zonder fysieke vorm. Het wordt opgenomen tegen kostprijs als het toekomstige economische voordelen zal opleveren en de kostprijs van het actief betrouwbaar kan worden bepaald.

Verworven software wordt - als de voorwaarden tot activering zijn vervuld - aan aanschaffingswaarde opgenomen onder de immateriële activa. De aankoopprijs en aankoopkosten worden, vanaf het moment dat de software beschikbaar is voor gebruik, lineair afgeschreven.

De aankoopprijs en aankoopkosten van verworven software worden aan 20 % per jaar afgeschreven op pro rata basis.

Andere immateriële activa worden aan 10 % per jaar afgeschreven.

Bijzondere waardeverminderingen

De Vennootschap onderzoekt al zijn activa op elke balansdatum op indicatoren die aanleiding kunnen geven tot een bijzondere waardevermindering.

De boekwaarde van activa die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan, wordt verlaagd tot hun geschatte realiseerbare waarde en het bedrag van de wijziging van de lopende verslagperiode wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Als in een volgende periode het bedrag van de bijzondere waardeverminderingen op activa andere dan goodwill of voor verkoop beschikbare eigenvermogensinstrumenten als gevolg van een gebeurtenis die zich voordoet na de waardevermindering daalt, dan wordt het bedrag tegen geboekt via de winst- en verliesrekening.

Financiële activa

Voor een actief (of voor een groep van financiële activa) zal een op individuele basis bepaalde bijzondere waardevermindering worden aangelegd wanneer er (1) objectieve aanwijzingen zijn als gevolg van een of meer gebeurtenissen die zich hebben afgespeeld na de eerste opname van het actief en (2) deze tot verlies leidende gebeurtenis(sen) een effect heeft (hebben) op de geschatte toekomstige kasstromen uit het financiële actief dat betrouwbaar kan worden geschat.

Afhankelijk van het soort financieel actief kan de realiseerbare waarde als volgt worden geschat:

- de reële waarde door middel van een waarneembare marktprijs;
- de contante waarde van verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financieel actief;
- op basis van de reële waarde van verkregen zekerheden.

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten

Een aanzienlijke of langdurige daling van de reële waarde van een belegging in een eigen-vermogensinstrument beneden de kostprijs vormt een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering.

Deze situatie zal elke keer individueel worden beoordeeld, maar als er geen bijkomende beoordelingselementen aanwezig zijn, beschouwt de Vennootschap een onafgebroken duur van 24 maanden als langdurig en een daling van minstens 30 % als aanzienlijk.

Indien aan één van de criteria is voldaan, zal er overgegaan worden tot een kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de betrokken positie om te oordelen of er een duurzame waardevermindering aanwezig is.

In de winst- en verliesrekening opgenomen bijzondere waardeverminderingverliezen op een belegging in een eigenvermogensinstrument dat wordt geclassificeerd als beschikbaar voor verkoop, kunnen niet via de winst- en verliesrekening worden teruggenomen.

Beleggingen in andere dan eigenvermogensinstrumenten

Er worden bijzondere waardeverminderingen toegepast in geval van duurzame minderwaarde of waardeverlies die te wijten zijn aan financiële moeilijkheden van de debiteur.

De activa krijgen hierbij de status 'default' als de achterstand (in rente en/of kapitaal) 90 dagen bedraagt of de terugbetaling onwaarschijnlijk is.

Objectieve indicatoren die de Vennootschap gebruikt om het aanleggen van een voorziening af te wegen omvatten onder meer significante financiële moeilijkheden van de emittent/debiteur, achterstallige betalingen, de waarschijnlijkheid dat de emittent/debiteur een faillissement of financiële herstructurering boven het hoofd hangt, heronderhandeling van de voorwaarden van het actief door financiële moeilijkheden van de emittent/debiteur inclusief eventuele toegevingen, het verdwijnen van een actieve markt voor een financieel actief als gevolg van financiële moeilijkheden, wijziging van de kredietrating en waarneembare data die de toekomstige cashflows van een financieel actief negatief zullen beïnvloeden.

Bij evolutie naar de status default zal geval per geval beoordeeld worden of een waardevermindering moet worden aangelegd. Een waardevermindering zal overwogen worden als uit de objectieve gegevens blijkt dat een of meer gebeurtenissen waarschijnlijk de toekomstige cashflows van een financieel actief negatief zullen beïnvloeden.

Hierbij houdt men naast bovenstaande indicatoren onder andere ook rekening met andere marktinformatie over de liquiditeit en solvabiliteit van de emittent/debiteur en trends voor gelijkaardige financiële activa; en lokale economische trends en voorwaarden.

- **Voor verkoop beschikbare financiële activa**

Als een daling van de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar financieel actief direct in het eigen vermogen is opgenomen en er objectieve aanwijzingen zijn dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, wordt het cumulatieve verlies dat direct in het eigen vermogen was opgenomen, overgeboekt van het eigen vermogen naar de winst- en verliesrekening, ondanks het feit dat het financieel actief niet van de balans is verwijderd.

Het bedrag van het cumulatieve verlies dat van het eigen vermogen naar de winst- en verliesrekening wordt overgeboekt, is gelijk aan het verschil tussen de verwervingsprijs (na aftrek van eventuele aflossingen op de hoofdsom en amortisatie) en de actuele reële waarde, verminderd met eventuele eerder in de winst- en verliesrekening opgenomen waardeverminderingverliezen op dat actief.

Als de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar schuldbewijs in een volgende periode stijgt en de stijging objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingverlies in de winst- en verliesrekening, moet het bijzondere waardeverminderingverlies worden teruggenomen, waarbij het bedrag van de terugname in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen.

- **Leningen en vorderingen – individuele waardeverminderingen**

- *Specifieke waarderingsregels voor hypotheekleningen, investeringskredieten, verkopen en leningen op afbetaling*

De status default wordt toegekend wanneer ofwel de betaalachterstand groter is dan de som van drie mensualiteiten of, bij een andere terugbetalingsfrequentie, vanaf wanneer er betalingsachterstand is van meer dan 3 maanden, zowel in kapitaal als in interest. Dit geldt ook voor een nog openstaande vordering op eindvervaldag groter dan 25 euro ofwel als op basis van indicatoren blijkt dat de vordering mogelijk geheel of gedeeltelijk oninbaar is (*unlikely to pay*).

De lijst van de hypotheekleningen, investeringskredieten, verkopen en leningen op afbetaling met status default wordt maandelijks opgemaakt.

Voor alle hypotheekleningen, investeringskredieten, verkopen en leningen op afbetaling met status default wordt de noodzakelijke informatie voor waardering verzameld. Het nog openstaande gedeelte wordt verminderd met de gedwongen verkoopwaarde van het hypotheekpand bij hypotheekleningen en / of de gedwongen verkoopwaarde van roerende goederen, onder andere in pand gegeven effecten, rekeningen, levensverzekeringen (tak 23) en fondsen.

Voor de in Nederland verstrekte hypotheekleningen wordt bij de berekening van de waardering het volgende in rekening gebracht: de gedwongen verkoopwaarde van het hypotheekpand, de afkoopwaarde van de levensverzekering, de waarde van de beleggersrekening, de totale waarde per einde maand van het bouwdepot, de totale waarde per einde maand van het spaardepot.

Als een in Nederland verstrekte hypotheeklening is afgesloten met een NHG, houdt men bij de berekening van de waardering van deze lening rekening met de annuïtaire daling van de NHG. Als de waardering zoals hierboven beschreven leidt tot een resterende schuld, zal een bijzondere waardevermindering worden geboekt ten bedrage van de resterende schuld.

Als de in Nederland verstrekte hypotheeklening NHG geniet, zal de waardevermindering maximum het bedrag van de annuïtaire daling van de garantiebedragen.

Alle hypotheekleningen, investeringskredieten, verkopen en leningen op afbetaling met status default worden elke maand volledig automatisch gewaardeerd. Dit kan aanleiding geven tot een waardecorrectie in min of in meer.

Alle ten laste gelegde interesten, boetes en kosten worden in het resultaat opgenomen, aangezien de individuele waardecorrectie hier rekening mee houdt.

Als vastgesteld wordt dat de hypotheeklening, het investeringskrediet of de verkoop of lening op afbetaling oninbaar is, wordt de bijzondere waardevermindering besteed.

Een lening is oninbaar als aan de volgende voorwaarden is voldaan: (a) alle mogelijke procedures werden gevoerd en/of de procedurekosten die moeten gemaakt worden, wegen niet op tegen de eventuele baten die kunnen gerecupereerd worden, alle waarborgen werden uitgewonnen en/of de procedurekosten tot uitwinning van de waarborg zijn in disproportie tot de mogelijke baten; (b) op basis van de beschikbare gegevens zijn er geen verhaalmogelijkheden meer ten opzichte van de kredietnemers en wordt geen grotere recuperatie meer verwacht in de toekomst; (c) na uitwinning van de waarborgen, garanderen de inkomende betalingen (zowel betalingsregelingen en/of stortingen uit loonoverdracht of andere beslagen) geen volledige terugbetaling van de schuldvordering op korte termijn (< 1 jaar).

De bovenstaande regels moeten niet cumulatief voldaan zijn, maar kunnen elk op zich een motivatie zijn om de lening als oninbaar te beschouwen.

- *Specifieke waarderingsregels voor niet-hypothecaire kredietopeningen en debetstanden op giro, golden, internet en makelaarsrekeningen.*

Niet-hypothecaire kredietopeningen en debetstanden op rekeningen in default zijn ofwel vorderingen waar er een ononderbroken overschrijding is gedurende drie maanden ofwel vorderingen waarvan op basis van indicatoren blijkt dat de vordering mogelijk geheel of gedeeltelijk oninbaar is (*unlikely to pay*).

De indicatoren die aanleiding kunnen geven tot een status default zijn dezelfde als bij de hypotheekleningen, investeringskredieten, verkopen op afbetaling en leningen op afbetaling.

De bepalingen met betrekking tot de waardering, het aanleggen van bijzondere waardeverminderingen, de periodiciteit, opname in winst- en verliesrekening van interesten, boeten en kosten, en de besteding zijn dezelfde als bij de hypotheekleningen, investeringskredieten, verkopen op afbetaling en leningen op afbetaling.

- **Leningen en vorderingen – collectieve waardeverminderingen**

Naast de individuele bijzondere waardeverminderingen worden er ook collectieve op portefeuillebasis gebaseerde waardeverminderingen in de vorm van een IBNR-voorziening (*incurred but not reported*) aangelegd.

Een 'bestaande maar niet gerapporteerde' waardevermindering op leningen wordt verantwoord voor de hypothecaire vorderingen zonder default status en waarvoor geen bijzondere waardeverminderingen zijn aangelegd op individuele basis (*performing loans*).

Deze collectieve beoordeling van bijzondere waardeverminderingen bevat de toepassing van een *loss confirmation period*.

Deze *loss confirmation period* staat voor een tijdsinterval (in maanden uitgedrukt) tussen het moment dat de gebeurtenis die de oorzaak is van de bijzondere waardevermindering zich voorgedaan heeft (i.e. een *loss event*) en het moment dat deze geïdentificeerd wordt in de kredietrisicosystemen van de entiteit.

De toepassing van de *loss confirmation period* zorgt er zo voor dat bijzondere waardeverminderingen die zich al wel hebben voorgedaan maar nog niet als dusdanig zijn geïdentificeerd, ook worden meegenomen in de aangelegde waardeverminderingen.

De *loss confirmation period* wordt permanent geëvalueerd en kan gewijzigd worden in functie van marktevoluties (onder meer huizenprijzen, transacties, fiscaliteit), portfoliokarakteristieken en macro-economische indicatoren (onder meer werkloosheid, BNP-groei, schuldgraad, echtscheidingen).

De IBNR wordt berekend en aangelegd voor alle *retail*kredietportefeuilles op basis van aangepaste IRB-modellen die gebruikt worden voor het bepalen van de minimale prudentiële kapitaalvereisten. Deze aanpassingen betreffen essentieel de introductie van de vermelde *loss confirmation period* en een conjuncturele aanpassing die rekening houdt met de actuele verliezen op de portefeuille in plaats van de gemiddelde historische verliezen. De *loss confirmation period* bedraagt hierbij minimaal 3 maanden voor de verschillende risicoklassen.

Naast de IBNR-voorziening wordt er ten slotte ook een waardevermindering voor collectief beoordeelde financiële activa aangelegd. Deze op portefeuillebasis aangelegde waardevermindering wordt alleen aangelegd voor een MBS-portefeuille die onder de leningen en vorderingen geïdentificeerd zijn.

Overige activa

Voor niet-financiële activa wordt de realiseerbare waarde bepaald als de hoogste van enerzijds de reële waarde verminderd met verkoopkosten en anderzijds de bedrijfswaarde.

De reële waarde verminderd met verkoopkosten is het bedrag dat kan worden verkregen door de verkoop van een actief in een marktconforme (*at arm's length*) transactie tussen bewuste, bereidwillige partijen, na aftrek van verkoopkosten.

De bedrijfswaarde is de contante waarde van geschatte toekomstige kasstromen waarvan verwacht wordt dat ze zal voortvloeien uit het voortgezette gebruik van een actief en uit zijn vervreemding aan het einde van zijn gebruiksduur.

Jaarlijkse impairment test goodwill

Goodwill wordt minstens jaarlijks getest op bijzondere waardeverminderingen. Die worden aangelegd als de boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheid waartoe de goodwill behoort, hoger is dan zijn realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen op goodwill kunnen niet worden teruggenomen.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten zoals swaps, termijncontracten en opties. Een dergelijk financieel instrument heeft een waarde die wijzigt als gevolg van veranderingen in onderliggende variabelen, vergt weinig of geen netto aanvangsinvestering en wordt op een tijdstip in de toekomst afgewikkeld. Zij worden geclassificeerd als derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden, tenzij ze aangeduid werden als effectieve afdekkingsderivaten.

De Bankpool maakt gebruik van afdekkingstransacties (effectieve afdekkingsderivaten) als aan alle daartoe vereiste voorwaarden is voldaan (volgens de vereisten van afdekkingstransacties van IAS 39 zoals goedgekeurd door de EU).

Die voorwaarden zijn: de aanwezigheid van formele documentatie van de afdekkingsrelatie aan het begin van de afdekking, de verwachting dat de afdekking effectief zal zijn, de mogelijkheid om de afdekkingseffectiviteit op betrouwbare manier te meten, en de continue meting tijdens de gerapporteerde periode waarin de afdekking als effectief kan worden bestempeld.

- Bij reëlewaardeafdekkingen worden de derivaten ter afdekking van het risico gewaardeerd tegen reële waarde en worden de afgedekte posities aangepast voor de wijzigingen in de reële waarde van het afgedekte waarbij al deze schommelingen van de reële waarde worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. De geprojecteerde rente van renteswaps wordt opgenomen in de renteopbrengsten of rentekosten van de afgedekte posities. De administratieve verwerking als afdekkingstransactie wordt gestopt als niet meer voldaan is aan de voorwaarden voor afdekkingstransacties of als het afdekkingsinstrument vervalt of wordt verkocht.

In dat geval wordt het herwaarderingsresultaat van de afgedekte positie (in het geval van vastrentende financiële instrumenten) in het resultaat van het boekjaar opgenomen tot eindvervaldag op basis van de effectieve rentevoet of bij realisatie van de afgedekte positie.

- Reëlewaardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille past de Vennootschap toe om het renterisico van een portefeuille leningen af te dekken met renteswaps. De renteswaps worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de schommelingen van de reële waarde worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. De wijzigingen in de reële waarde van het afgedekte bedrag worden als een aparte post bij de activa opgenomen in de balans.

De Vennootschap past de carve-outversie van IAS 39 toe, zodat er geen ineffectiviteit ontstaat als gevolg van vervroegde terugbetalingen die afwijken van de verwachtingen, zolang er sprake is van een onderhedging. In geval van een niet-effectieve afdekking zal de cumulatieve reëlewaardeschommeling van het afgedekte bedrag worden geamortiseerd in de winst- en verliesrekening, en wel over de resterende levensduur van de afgedekte activa, of onmiddellijk worden weggeboekt uit de balans als de ineffectiviteit is ontstaan als gevolg van het feit dat de betreffende leningen niet langer worden erkend.

- Bij **kasstroomafdekkingen** worden de derivaten ter afdekking van de risico's gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de schommelingen van de reële waarde toe te wijzen aan het effectieve deel van de afdekking worden opgenomen in een aparte post van het eigen vermogen. De geproportioneerde rente van renteswaps wordt opgenomen in de rente-opbrengsten of rentekosten van de afgedekte posities. Het niet-effectieve deel van de afdekking wordt opgenomen in het resultaat van het boekjaar. De afdekkingstransactie wordt gestopt als niet meer voldaan is aan de voorwaarden voor afdekkingstransacties. In dat geval worden de derivaten beschouwd als derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden en als zodanig gewaardeerd.

Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden worden op de balans opgenomen tegen reële waarde op de transactiedatum. Nadien worden ze gewaardeerd tegen reële waarde waarbij de schommelingen van de reële waarde in het resultaat van het boekjaar worden opgenomen.

Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden met een positieve reële waarde komen op de actiefzijde van de balans, diegene met een negatieve reële waarde op de verplichtingzijde.

In contracten besloten derivaten

Financiële activa of verplichtingen of andere contracten kunnen in een contract besloten (*embedded*) derivaten bevatten. Dergelijke contracten worden 'hybride instrumenten' genoemd.

Als het basiscontract (1) niet wordt opgenomen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening en (2) de kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat niet nauw aansluiten bij die van het basiscontract, moet het in een contract besloten derivaat worden afgezonderd van het basiscontract en gewaardeerd tegen reële waarde als een op zichzelf staand derivaat.

Reële waardeveranderingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen. Het basiscontract wordt opgenomen en gewaardeerd door toepassing van de regels van de betreffende categorie van het instrument.

Als (1) het basiscontract wordt opgenomen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening of als (2) de kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat nauw aansluiten bij die van het basiscontract, wordt het in een contract besloten derivaat niet afgezonderd en wordt het hybride instrument gewaardeerd als één enkel instrument.

Reële waarde van financiële instrumenten

De reële waarde of *fair value* is de prijs die ontvangen/betaald zou worden bij het verkopen van een actief of het transfereren van een verplichting in een ordelijke transactie tussen marktparticipanten op de rapporteringsdatum.

De Vennootschap gebruikt de volgende volgorde voor het bepalen van de reële waarde van financiële instrumenten: eerst genoteerde prijzen in een actieve markt, daarna het gebruik van waarderingstechnieken.

De reële waarde van een financieel instrument wordt bepaald op basis van gepubliceerde prijsnoteringen in een actieve markt. Als er geen actieve markt is voor het financiële instrument, wordt de reële waarde bepaald met behulp van waarderingstechnieken.

Deze waarderingstechnieken maken zoveel mogelijk gebruik van marktinformatie, maar worden beïnvloed door de gehanteerde veronderstellingen, zoals risicomarges en inschattingen van toekomstige kasstromen.

De reële waarde van in het bijzonder de leningen en vorderingen wordt bekomen via de techniek van de contante waardeberekening, waarbij de toekomstige kasstromen worden verdisconteerd aan de 'swapcurve' plus een *spread*, die stelselmatig wordt herbekeken.

In het zeldzame geval waar het niet mogelijk is om de reële waarde van een niet-genoteerd eigenvermogensinstrument betrouwbaar te bepalen, wordt het tegen kostprijs opgenomen.

Bij eerste opname is de reële waarde van een financieel instrument de transactieprijs, tenzij de reële waarde blijkt uit waarneembare recente markttransacties van hetzelfde instrument, of wordt ze gebaseerd op waarderingstechnieken waarvan de variabelen alleen uit gegevens bestaan afkomstig uit waarneembare markten.

Leaseovereenkomsten

De Vennootschap sluit enkel operationele leaseovereenkomsten af voor de huur van materieel en gebouwen. Betalingen als gevolg van dergelijke leasetransacties worden op een lineaire basis in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Terugkoopovereenkomsten

Effecten die onder een terugkoopovereenkomst (*repo*) vallen, blijven in de balans opgenomen. De schuld die voortvloeit uit de verplichting tot terugkoop van de activa is begrepen in schulden aan banken of schulden aan klanten, afhankelijk van de tegenpartij.

Effectisering

De effectisering kunnen de vorm aannemen van een verkoop van de betrokken activa naar met een speciaal doel opgerichte entiteiten (SPV's) of een overdracht van het kredietrisico door middel van kredietderivaten. Een SPV geeft effectentranche's uit ten behoeve van de financiering van de aankoop van de activa.

De in een effectisering begrepen financiële activa worden (volledig of gedeeltelijk) niet langer verantwoord wanneer de Vennootschap nagenoeg alle risico's en opbrengsten van de activa (of delen ervan) overdraagt.

Personeelsbeloningen

Pensioenverplichtingen

De Vennootschap heeft in hoofdzaak pensioenverplichtingen op basis van toegezegde bijdrageregelingen.

De bijdragen van de Vennootschap aan toegezegde bijdrageregelingen voor pensioenen worden in de winst- en verliesrekening als last opgenomen in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelsrechten

Personeelsrechten omtrent jaarlijks toegezegde vakantiedagen en op grond van langdurige diensttijd verdiende vakantiedagen worden boekhoudkundig verwerkt in het jaar waarop deze dagen gebaseerd zijn.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen in de balans (1) als er een verplichting bestaat op de balansdatum, als gevolg van een gebeurtenis in het verleden, (2) als een uitstroom van middelen waarschijnlijk is en (3) als een betrouwbare schatting gemaakt kan worden van het bedrag van de verplichting.

Het bedrag opgenomen als voorziening is de best mogelijke schatting van de op afsluitingsdatum gedane uitgaven, die vereist zullen zijn om de bestaande verplichting af te wikkelen, rekening houdend met de waarschijnlijkheid van het mogelijke resultaat van de gebeurtenis.

Belastingen op het resultaat

De belastingen op het resultaat van het boekjaar betreffen de effectieve en de uitgestelde belastingen. Deze belastingen worden berekend in overeenstemming met de belastingwetgeving die van toepassing is in elk land waar de Vennootschap actief is.

De effectieve belastingen omvatten deze die verschuldigd zijn op het belastbare inkomen van het jaar, op basis van de belastingpercentages die gelden op de balansdatum, en elke herziening van de belastingen die verschuldigd (of terugbetaalbaar) zijn voor voorgaande jaren.

Uitgestelde belastingen worden berekend op tijdelijke belastbare verschillen die bestaan tussen enerzijds de fiscale waarde van de activa en verplichtingen en anderzijds hun boekwaarde in de jaarrekening.

Deze belastingen worden berekend aan de hand van de belastingvoeten die geldig zullen zijn op het moment van realisatie van de activa of verplichtingen waarop ze betrekking hebben.

Uitgestelde belastingvorderingen worden alleen geboekt als er waarschijnlijk voldoende toekomstige belastbare winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gecompenseerd en netto voorgesteld enkel en alleen als ze betrekking hebben op belastingen geheven door dezelfde belastinginstantie op dezelfde belastbare entiteit.

Productclassificatie van verzekeringsproducten

Een verzekeringsproduct wordt onder IFRS als een verzekeringscontract geklasseerd wanneer een partij (de verzekeringsonderneming) een significant verzekeringsrisico aanvaardt van een andere partij (de polishouder) door ermee akkoord te gaan de polishouder te vergoeden als die wordt getroffen door een welbepaalde onzekere toekomstige gebeurtenis (de verzekerde gebeurtenis). Herverzekeringscontracten vallen hier ook onder. Deze contracten worden gewaardeerd in overeenstemming met de hieronder opgenomen bepalingen 'Technische voorzieningen voor (her)verzekeringscontracten.

De regels voor *deposit accounting* gelden voor verzekeringsproducten zonder discretionaire winstdeling en voor de depositocomponent van tak 23-verzekeringsproducten. Dat betekent dat de depositocomponent (toepassing van IAS 39) en de verzekeringscomponent apart worden gewaardeerd. Via *deposit accounting* wordt het deel van de premies dat gerelateerd is aan de depositocomponent – net als de resulterende boeking van de verplichting – niet opgenomen in het resultaat.

Technische voorzieningen voor (her)verzekeringscontracten

IFRS 4 stelt een onderneming in staat (her)verzekeringscontracten te boeken volgens de lokale boekhoudnormen als ze als dusdanig worden bestempeld onder IFRS 4. Daarom heeft de Vennootschap ervoor gekozen de lokale grondslagen van financiële verslaggeving te gebruiken voor het waarderen van de technische voorzieningen die vallen onder IFRS 4 en de beleggingscontracten vallen onder contracten met discretionaire deelnemingskenmerken. Enkel de in IFRS aanvaarde reserves worden hierbij behouden.

De mogelijkheid om shadow accounting toe te passen, zoals voorzien onder IFRS 4 (Fase 1) werd door de vennootschap niet weerhouden.

Voorzieningen voor niet-verdiende premies en lopende risico's

De voorziening voor niet-verdiende premies wordt op dagbasis berekend op basis van de netto premies. De voorziening voor lopende risico's wordt periodiek berekend aan de hand van een toereikendheidstoets.

Voorzieningen voor levensverzekeringen

Deze voorziening wordt berekend volgens de geldende actuariële principes (*universal life*-techniek) en wordt voor elk verzekeringscontract afzonderlijk berekend.

Elke afzonderlijke overeenkomst bevat een verzekeringsrekening. Hierop worden geldstortingen (*cash-in-flows*) bijgeboekt en geldonttrekkingen (*cash-out-flows*) afgeboekt. *Cash-in-flows* zijn bijvoorbeeld premiestortingen door de verzekeringsnemer. *Cash-out-flows* zijn bijvoorbeeld einde termijnen en betalingen ten gevolge van het voordoen van de verzekerde risico's.

De tegoeden op de verzekeringsrekening (ook reserves van de verzekeringsrekening genoemd) worden belegd in één of meerdere beleggingsvormen en genereren op die manier een noodzakelijk rendement.

De reserves worden op een generieke manier berekend voor alle onderschreven risico's (overlijden alle oorzaken, premievrijstelling arbeidsongeschiktheid) zodat er structureel bovenop de door de verzekeringsnemer opvraagbare reserves ook risicoreserves worden aangelegd.

Als aanvulling wordt er conform de wettelijke bepalingen een aanvullende voorziening aangelegd.

Voorzieningen schadegevallen

De voorzieningen voor schadegevallen worden op individuele basis bepaald door de schadebeheerder in functie van de kenmerken van het schadegeval. Wanneer een schadevergoeding de uitkering van een periodieke betaling betreft, wordt de voorziening berekend als de actuele waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen. Verder worden er IBN(E)R-voorzieningen en voorzieningen voor interne schaderegelingskosten aangelegd op basis van een gevalideerde systematiek.

Voorzieningen voor winstdeling en ristorno's

Voorzieningen voor winstdeling en ristorno's worden aangelegd conform het winstdeelname plan van de onderneming en de wettelijke bepalingen dienaangaande.

Voorzieningen gezondheid

De voorziening voor gezondheid (vergrijzingreserve) wordt op individuele basis bepaald door de verantwoordelijke afdeling. Op basis van de reële portefeuilleteestand van het af te sluiten boekjaar, die een reële verdeling weergeeft over de diverse leeftijden, geslachten en type contract, wordt berekend wat de verwachte toekomstige uitkeringen en premie-inkomsten kunnen zijn, rekening houdend met bepaalde hypothesen.

Toereikendheidstoets

Er wordt aan het einde van elke verslagperiode een toereikendheidstoets (*'Liability Adequacy Test'*, of kortweg LAT) uitgevoerd om na te gaan of de opgenomen verzekeringsverplichtingen toereikend zijn. Als de opgenomen verzekeringsverplichtingen ontoereikend zijn, dan wordt het tekort integraal in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Herverzekering

De tegoeden van herverzekeraars worden als actief in de balans opgenomen. Als er objectieve aanwijzingen zijn dat mogelijk niet alle bedragen uit hoofde van het herverzekeringscontract zullen ontvangen worden, wordt de boekwaarde van het herverzekeringsactief dienovereenkomstig verminderd en wordt een bijzondere waardevermindering opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders

Aandelenkapitaal

Er worden geen aandelen ingekocht door de Vennootschap.

Samengestelde financiële instrumenten

Componenten van samengestelde financiële instrumenten (delen van verplichtingen en van het eigen vermogen) worden opgenomen in de respectievelijke rubrieken van de balans.

Andere eigenvermogenscomponenten

Andere elementen die in het eigen vermogen worden opgenomen hebben onder meer betrekking op de 'voor verkoop beschikbare activa'.

2.3. Effect van de 1ste toepassing van IFRS op het eigen vermogen en resultaat

Doordat de Vennootschap voor de eerste maal haar geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS publiek maakt, wordt hieronder de overgang van de Belgische boekhoudregels (Bgaap) naar IFRS verduidelijkt voor het eigen vermogen en gerapporteerde resultaten.

2.3.1. Reconciliatie van het eigen vermogen

In onderstaande tabel is de reconciliatie van het eigen vermogen volgens de Belgische boekhoudnormen naar IFRS op 1 januari 2015 en op 31 december 2015 weergegeven.

	1/01/2015	31/12/2015
Eigen vermogen (Bgaap)	1.719.934.468	1.902.435.848
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	1.719.926.299	1.902.426.762
Minderheidsbelangen	8.169	9.086
Waardeverminderingen kredieten Green Apple (a)	-1.668.903	-1.282.314
Verwerking acquisitiekosten conform effectieve rentemethode (b)	59.008.823	58.042.105
Waardevermindering effecten (c)	-2.847.441	-4.941.287
Annulatie goodwill (d)	35.691.080	44.613.850
Afgeleide financiële instrumenten (e)	-62.361.196	-49.414.992
Herwaarderingsreserve voor verkoop beschikbare activa (f)	377.326.359	299.482.226
Uitgestelde belastingen (g)	13.518.623	12.287.046
Niet toegelaten voorzieningen onder IFRS (h)	42.981.715	43.346.019
Dividenden	70.701.765	74.134.555
Overige	18.347	18.380
Eigen vermogen volgens IFRS	2.252.303.640	2.378.721.436
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	2.252.276.101	2.378.693.190
Minderheidsbelangen	27.539	28.246

(a) Waardeverminderingen kredieten Green Apple

In de IFRS scope wordt het effectiseringsvehikel Green Apple geconsolideerd. Onder deze lijn wordt de IBNR voorziening voor de betrokken onderliggende kredieten opgenomen.

(b) Verwerking acquisitiekosten conform effectieve rentemethode

'Leningen en vorderingen' en 'financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs' worden onder IFRS tegen geamortiseerde kostprijs opgenomen op de balans.

Voor het berekenen van deze geamortiseerde kostprijs wordt de effectieve rentemethode toegepast. Hierbij wordt de rentevoet gebruikt die de verwachte stroom van toekomstige kasstromen tot de eindvervaldag (of eerstvolgende rente herzieningsdatum) verdisconteert naar de initiële netto boekwaarde van het financieel actief of financiële verplichting.

Het belangrijkste verschil met de Belgische boekhoudnormen ligt in de transactiekosten (in hoofdzaak) commissielonen die in Bgaap over een korte looptijd worden geamortiseerd en die in IFRS via de effectieve rentemethode gespreid over de volledige looptijd van het onderliggende actief of verplichting worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Hierbij wordt tevens een uitgestelde belastingverplichting in rekening gebracht.

(c) Waardevermindering effecten

Conform de IFRS waarderingsregels dienen er bovenop de Bgaap waardeverminderingen nog een aantal bijkomende waardeverminderingen opgenomen te worden voor de effecten.

(d) Annulatie goodwill

Bij het ontstaan van BVg werd er een goodwill geboekt op de participatie van Argenta Spaarbank. Onder IFRS kan deze goodwill in tegenstelling tot Bgaap niet worden afgeschreven. Vandaar dat er een annulatie van de Bgaap afschrijvingen voorzien is.

(e) Afgeleide financiële instrumenten

Het betreft hier de impact (na latente belastingen) van de marktwaardering van de derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden alsook de herwaarderingsreserve van de kasstroomafdekking.

(f) Herwaarderingsreserve voor verkoop beschikbare activa

Aandelen en obligaties die als 'voor verkoop beschikbare financiële activa' worden geclassificeerd, dienen tegen reële waarde op de balans worden opgenomen met verwerking van de ongerealiseerde waardeveranderingen in het eigen vermogen. Onder deze lijn zijn dan ook de ongerealiseerde waardeveranderingen (na latente belastingen) opgenomen.

(g) Uitgestelde belastingen

De uitgestelde belastingvorderingen hebben betrekking op tijdelijke verschillen tussen IFRS en Bgaap en op technische voorzieningen die overeenkomstig de IFRS grondslagen blijven behouden en vanuit belastingstandpunt reeds werden belast.

(h) Niet toegelaten voorzieningen onder IFRS

De verzekeringstechnische voorzieningen 'fonds voor toekomstige toewijzingen' en 'voorziening voor equalisatie- en catastrofe' en het 'fonds voor algemene bankrisico's' werden bij de eerste toepassing van IFRS teruggenomen. Deze voorzieningen werden met uitzondering van de equalisatievoorziening brand reeds belast waardoor er bijna geen uitgestelde belastingverplichtingen moeten worden opgenomen.

2.3.2. Reconciliatie van het resultaat

De reconciliatie van het resultaat volgens de Belgische boekhoudnormen naar IFRS voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2015 omvat volgende elementen:

		31/12/2015
Nettoresultaat volgens bgaap		225.941.812
Nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders		225.940.744
Nettoresultaat van de minderheidsbelangen		1.068
Waardeverminderingen kredieten Green Apple	(a)	386.589
Verwerking acquisitiekosten conform effectieve rentemethode	(b)	-966.718
Waardevermindering effecten	(c)	-2.093.846
Annulatie afschrijving goodwill	(d)	8.922.770
Afgeleide financiële instrumenten	(e)	13.495.640
Uitgestelde belastingen	(g)	-1.231.577
Niet toegelaten voorzieningen onder IFRS	(h)	364.304
Nettoresultaat volgens IFRS		244.818.974
Nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders		244.817.798
Nettoresultaat van de minderheidsbelangen		1.176

Voor de verklaringen wordt verwezen naar deze die werden opgenomen onder de reconciliatie van het eigen vermogen. Voor het resultaat van het boekjaar heeft dit betrekking op de wijzigingen die zich in de loop van 2015 voor deze elementen hebben voorgedaan.

3. Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders

De Vennootschap is de consoliderende vennootschap en 86,81 % van haar aandelen zijn in het bezit van Investar en 13,19% in het bezit van ArgenCo.

Het IFRS eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders per 31 december 2016 bedraagt 2.598.196.984 euro tegenover 2.378.721.437 euro per 31 december 2015.

Overzicht samenstelling IFRS eigen vermogen	31/12/2015	31/12/2016
Volstort kapitaal	631.469.800	646.117.800
Uitgiftepremie	230.876.339	260.358.368
Herwaarderingsmeerwaarde voor verkoop beschikbare activa	299.481.543	302.314.134
Reserves	986.326.490	1.157.009.734
Resultaten lopende jaar	244.817.798	246.347.347
Kasstroomafdekking	-14.278.778	-13.979.693
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	2.378.693.191	2.598.167.691
Minderheidsbelangen	28.246	29.293
	2.378.721.438	2.598.196.983

De stijging van het eigen vermogen is de resultante van meerdere elementen. Er is een stijging van het eigen vermogen als gevolg van onder meer de toevoeging van de winst van het boekjaar van 246.347.347 euro, een beperkte daling ten gevolge van de uitbetaling in cash van een deel van het keuzedividend dat via de winstverdeling werd uitgekeerd en een beperkte stijging van de 'herwaarderingsmeerwaarde voor verkoop beschikbare activa'. De elementen van het IFRS eigen vermogen worden in de onderstaande tekst verder beschreven.

Volstort kapitaal

Het volstort aandelenkapitaal, vertegenwoordigd door 6.461.178 aandelen bedraagt 646.117.800 euro (631.469.800 euro per 31 december 2015). In 2016 vond er een kapitaalverhoging plaats.

Kapitaalverhogingen bij de Vennootschap

Op 20 mei 2015 heeft Investar een kapitaalverhoging van de Vennootschap onderschreven via een inbreng in natura van een deel van de vordering, ten belope van 11.278.700 euro, die zij had op de Vennootschap uit hoofde van een keuzedividend.

Als gevolg van deze kapitaalverhoging werd het maatschappelijk kapitaal van de Vennootschap verhoogd van 620.191.100 euro tot 631.469.800 euro. Daarbij werden 112.787 nieuwe aandelen gecreëerd voor Investar.

Investar betaalde hierbij ook een uitgiftepremie van 19.999.391 euro.

In totaal – maatschappelijk kapitaal en uitgiftepremies samen – was er hierdoor dus een verhoging van het eigen vermogen van de Vennootschap van 31.278.091 euro.

Op 8 juni 2016 heeft Investar een kapitaalverhoging van de Vennootschap onderschreven via een inbreng in natura van een deel van de vordering, ten belope van 14.648.000 euro, dat zij had op de Vennootschap uit hoofde van een keuzedividend.

Als gevolg van deze kapitaalverhoging werd het maatschappelijk kapitaal van de Vennootschap verhoogd van 631.469.800 euro tot 646.117.800 euro. Daarbij werden 146.480 nieuwe aandelen gecreëerd voor Investar.

Investar betaalde ook een uitgiftepremie van 29.482.030 euro.

In totaal – maatschappelijk kapitaal en uitgiftepremies samen – was er hierdoor dus een verhoging van het eigen vermogen van de Vennootschap van 44.130.030 euro.

Kapitaalverhogingen bij de Argenta Groep

Op 21 december 2015 heeft de Vennootschap een kapitaalverhoging van Argenta Spaarbank onderschreven via een inbreng in speciën van 37.174.280 euro. Het maatschappelijk kapitaal van Argenta Spaarbank werd verhoogd, zonder uitgifte van nieuwe aandelen, om het te brengen van 579.077.650 euro op 616.252.150 euro. Investar heeft de rest van het kapitaal onderschreven ten bedrage van 220 euro.

Op 30 november 2016 heeft de Vennootschap een kapitaalverhoging van Argenta Spaarbank onderschreven via een inbreng in speciën van 45.622.980 euro. Het maatschappelijk kapitaal van Argenta Spaarbank werd verhoogd, zonder uitgifte van nieuwe aandelen, om het te brengen van 616.252.150 euro op 661.875.400 euro. Investar heeft de rest van het kapitaal onderschreven ten bedrage van 270 euro.

Verwerving van eigen aandelen

Noch de Vennootschap, noch een rechtstreekse dochtervennootschap, noch een persoon handelend in eigen naam maar voor rekening van de Vennootschap of de rechtstreekse dochtervennootschap heeft tijdens het boekjaar 2015 of 2016 aandelen van de Vennootschap verworven.

Herwaarderingsmeerwaarde voor verkoop beschikbare activa

De 'voor verkoop beschikbare financiële activa' (*Available For Sale*-portefeuille (AFS)) worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij alle schommelingen van de reële waarde opgenomen worden op een aparte lijn van het eigen vermogen tot realisatie van de activa of tot het moment dat zich een bijzondere waardevermindering voordoet.

De vermelde schommelingen in reële waarde zijn terug te vinden in het eigen vermogen bij de post 'herwaarderingsreserve voor verkoop beschikbare financiële activa'. Deze reserve evolueerde van 299.481.543 euro per 31 december 2015 naar 302.314.791 euro per 31 december 2016.

	31/12/2015	31/12/2016	Vershil
Totale latente meer- en minwaarden vastrentende effecten	522.735.954	519.267.111	-3.468.843
Latente waarde opgenomen in het kader van de <i>micro hedges</i>	-86.873.644	-93.208.307	-6.334.663
Totale latente belastingen op de vastrentende effecten	-148.121.651	-144.796.899	3.324.752
Latente meer- en minwaarden op niet vastrentende effecten	16.906.201	25.279.776	8.373.575
Latente belastingen op waardering niet vastrentende effecten	-69.656	-106.747	-37.091
Latente minderwaarde geherclassificeerde activa	-7.719.530	-6.241.695	1.477.835
Latente belastingen op geherclassificeerde activa	2.623.868	2.121.552	-502.316
Totaal herwaarderingsreserve	299.481.542	302.314.791	2.833.249

In totaal werd er in boekjaar 2015 voor 25.620.705 euro resultaat gerealiseerd van de latente waarden van de 'voor verkoop beschikbare activa'. In boekjaar 2016 was er een realisatie van 12.516.840 euro (meer details over deze gerealiseerde resultaten zijn terug te vinden bij toelichting 31).

Er was in 2016 een fair value hedge aanpassing van 93.208.307 euro (zie lijn latente waarde opgenomen in het kader van micro hedges) en een historische AFS reserve van 4.120.143 euro (na belastingen).

Samenstelling herwaarderingsreserve	31/12/2015	31/12/2016
Herwaarderingsreserve voor verkoop beschikbare financiële activa	304.577.204	306.434.934
Bevroren herwaarderingsreserve geherclassificeerde activa	-5.095.662	-4.120.143

De totale herwaarderingsreserve bestaat hierbij uit een 'herwaarderingsreserve van de voor verkoop beschikbare activa' en een zogenaamde 'bevroren herwaarderingsreserve van een beperkte MBS-portefeuille' die in 2011 werd geherclassificeerd naar de leningen en vorderingen portefeuille.

Bij toelichting 16.3 is meer informatie terug te vinden in verband met de lijnen 'latente minderwaarde geherclassificeerde activa' en de bevrozen AFS-reserve.

Bij toelichting 17 is meer informatie te vinden in verband met de verwerking van de latente waarde die opgenomen werd in het kader van de *micro hedges*. Het betreft hier de cumulatieve waardeaanpassingen in het kader van reële waardeafdekkingen.

Kasstroomafdekking

De Vennootschap heeft een renteswap afgesloten die in het kader van *hedge accounting* als *cash flow hedge* verwerkt wordt. Door deze werkwijze komt het effectieve gedeelte van de wijzigingen in marktwaarde van de swap (na verrekening van belastingen) op een aparte lijn van het eigen vermogen. Bij toelichting 27 wordt deze *cash flow hedge* uitgebreider beschreven.

Reserves

In de post reserves van 1.157.009.734 euro per 31 december 2016 bevinden zich de statutaire reserves van de Vennootschap, alsook de consolidatiereserves van de geconsolideerde bank- en verzekeringspool.

Baten uit het lopende boekjaar

Het geconsolideerde resultaat (exclusief minderheidsbelangen) van het boekjaar bedroeg 246.347.347 euro per 31 december 2016 ten opzichte van 244.817.798 euro per 31 december 2015.

Dividendvoorstel voor het boekjaar

In 2015 werd via de winstverdeling aan de aandeelhouders een keuzedividend uitgekeerd van 11,74 per aandeel (74.134.555 euro in totaliteit). Hierop volgend vond er een kapitaalverhoging voor van 31.278.091 euro plaats bij de Vennootschap waarop ingeschreven werd door aandeelhouder Investar.

Zoals vorig jaar zal er voorgesteld worden om via de winstverdeling een keuzedividend van 11,74 euro per aandeel uit te keren (75.854.230 euro in totaliteit).

4. Minderheidsbelangen

In de globale structuur heeft BVg 99,9% van de Argenta Spaarbank en Argenta Assuranties in haar bezit. Eén aandeel van deze entiteiten en alle dochterentiteiten van de verzekering- en bankpool zitten bij Investar.

In 2016 was er 29.293 euro toewijsbaar aan het minderheidsbelangen in het eigen vermogen ten opzichte van 28.246 euro in 2015.

Van de 29.293 euro van boekjaar 2016 bestond 576 euro van het minderheidsbelang uit OCI bestanddelen. Het andere gedeelte had betrekking op het kapitaal, reserves en resultaten.

5. Risk management

Professioneel en compleet risicobeheer is een essentiële voorwaarde voor het realiseren van duurzame winstgevende groei. De Argenta Groep onderkent dat en beschouwt *risk management* als een van zijn kernactiviteiten.

Het kader voor risicobeheer wordt voortdurend geactualiseerd en aangepast op basis van nieuwe reglementeringen, dagelijkse ervaringen en wijzigingen in de activiteiten van Argenta. Het aantonen dat toereikende risicobeheerprocedures aanwezig zijn, is een sleutelvoorwaarde voor het verwerven en behouden van het vertrouwen van alle belanghebbenden: klanten, beleggers, kantoorhouders, toezichhouders en ratingbureaus, maar ook bestuurders, management en medewerkers.

De strategie en het langetermijnbeleid van alle entiteiten binnen de Argenta Groep wordt bepaald door het directiecomité en de raad van bestuur van moedermaatschappij BVg. De twee voornaamste dochtervennootschappen, de Vennootschap en zusterentiteit Argenta Assuranties, staan in voor het operationele bestuur binnen hun bevoegdheden vastgelegd in het Memorandum of Internal Governance.

Het risicobeheer bij de Vennootschap

Algemeen

De directiecomités van de Vennootschap, Argenta Assuranties en Argenta Spaarbank zijn geïntegreerd. Ze hebben een aantal gemeenschappelijke leden namelijk de CEO, de CFO en de CRO. De COO, CCO en de CIO zijn gezamenlijk voor Argenta Spaarbank en Argenta Assuranties, niet voor BVg.

Die eenheid van leiding onderstreept het belang van een commerciële, risico- en financiële groepsstrategie die naadloos op elkaar zijn afgestemd, met de nadruk op de lange termijnrelatie met zowel klanten als zelfstandige kantoorhouders.

Het RAF (Risk Appetite Framework) is sterk ingebed in de cyclus van het businessplanproces: inkleuren van de risicobereidheidsmatrix, vertaling naar voluntaristische RAF-normen, toetsing aan de iteraties van het businessplan en finaal de risico-evaluatie.

Er is een directe band tussen de risico-indicatoren uit het RAF en enerzijds het ICAAP voor de Bankpool / ORSA voor de Verzekeringsspool en anderzijds de beleidsdocumenten via de verdere vertaling naar de operationele risicolimieten. Dit resulteerde in de dagelijkse inbedding van het risicobewustzijn in de eerste lijn en in betere en meer leane risicobeheerprocessen.

In 2016 heeft de Argenta Groep verder gebouwd aan zijn voorzichtig en transparant risicobeheer.

Het risicobeheer is geëvolueerd van een risicobeheer by design (beleidslijnen) en een risicobeheer in practice (inbedding) naar een cost effective risicobeheer.

De werking van deze risicocomités werd in 2016 geëvalueerd en er werden optimalisaties afgesproken om het geheel nog te verbeteren.

Er is hierbij een duidelijk en goedwerkend Risico Appetijt Framework (RAF), dat als actief sturingsmiddel ingebed is in de organisatie:

- Kwartaalrapportering van het kwantitatief en kwalitatief RAF op de risicocomités, met terugkoppeling aan de raden van bestuur.
- Inbedding van het RAF in de businessplancyclus (voluntaristisch RAF, risk check businessplan, ...)
- De indicatoren zelf worden jaarlijks ook geëvalueerd op hun blijvende geschiktheid en calibratie (en vervangen/bijgesteld indien nodig), met bespreking op de risicocomités en goedkeuring op de raden van bestuur.
- Argenta's risicocartografie werd geactualiseerd en goedgekeurd op de risicocomités.

- Verhoogde aandacht voor ORM KRI's (key risk indicators) en interne controlematuriteit binnen het kwalitatief RAF.

Naast een optimalisatie van de risico governance werden dus ook de riskmetriecken verder verbeterd. De risicoparameters binnen het RAF werden hierbij verfijnd en uitgebreid door toevoeging van een aantal RAF-indicatoren.

Bij de Bankpool werden de volgende kwantitatieve Risk Appetite Framework-indicatoren toegevoegd:

- Common Equity Tier 1 ratio volgens Internal Rating Based
- Total Capital Ratio volgens Internal Rating Based
- APR vastgoedbeleggingen: average Portfolio Rating volgens Moody's rating factoren
- Hypotheken verder opgesplitst naar Belgische en Nederlandse hypotheken: risicoscore volgens de 1 jaar default probabiliteit van de interne rating modellen
- Net Interest Income marge: rentemarge (Year-To-Date, geannualiseerd) t.o.v. de grenzen vereist voor 8% ROE en 0% ROE uit Businessplan

Bij de Verzekeringspool werden de volgende kwantitatieve Risk Appetite Framework-indicatoren toegevoegd :

- Average Portfolio Rating vastgoedbeleggingen volgens Moody's rating factoren
- Hypotheken verder opgesplitst naar Belgische en Nederlandse hypotheken: risicoscore volgens de 1 jaar default probabiliteit van de interne rating modellen
- Earnings at risk 80%: inkomensvolatiliteit door alle risico's / netto-inkomen voor belastingen (in een 1-op-5-jaar-perspectief)
- Value at risk 95%: waardevolatiliteit door alle risico's / beschikbaar economisch kapitaal (in een 1-op-20-jaar-perspectief)
- Net Interest Income marge Aras solo Tak 21 Leven: rentemarge (Year-To-Date, geannualiseerd) t.o.v. de grenzen vereist voor 8% ROE en 0% ROE uit Businessplan
- New Business Margin Leven en Value New Business Leven: waarde van de productie Leven van het boekjaar indien target ROE van 8% behaald wordt tegenover verdisconteerde premies
- (Aras Solo) Combined Ratio Schade inclusief herverzekering
- (Aras Solo) Combined Ratio Gezondheid

Op BVg-niveau werden de volgende RAF-indicatoren toegevoegd:

- CET1 BVg ratio (IRB en Basel 1) under Danish compromise zonder de Basel Floor volgens de SREP-scope (Supervisory Review & Evaluation Process) en met de Basel Floor.

De berekening van de Common Equity Tier 1 – kapitaalratio op niveau van Argenta BVg gebeurt volgens de Danish compromise-methode. Volgens deze methode moet de waarde van de verzekeringsparticipatie niet worden afgetrokken van het eigen vermogen. Dit impliceert dat de eigen vermogensbestanddelen van Aras behouden worden in het nuttig eigen vermogen van Argenta BVg. Daarentegen moet de participatiewaarde wel meegenomen worden bij de berekening van de risicogewogen activa.

- TCR BVg (Total Capital Ratio BVg) ratio (IRB en Basel 1) under Danish compromise zonder de Basel Floor volgens de SREP-scope (Supervisory Review & Evaluation Process) en met de Basel Floor.
- Voor de risicoklasse strategisch risico hanteert Argenta de cost-incomeratio. Deze ratio wordt berekend inclusief bankenheffing en met in de teller de exploitatiekosten (de productiekosten en de afdelingskosten), met de commissies aan agenten in mindering van het inkomen.

In 2016 werden de limieten van de volgende RAF-indicatoren binnen de Bankpool geherkalibreerd: Leverage Ratio, Risicoscore hypotheken, Liquidity Coverage Ratio, Concentratielimiet Non investment Grade, Asset Encumbrance Ratio en de RAF-knipperlichten voor de verschillende categorieën van de APR bonds (excl. LRG).

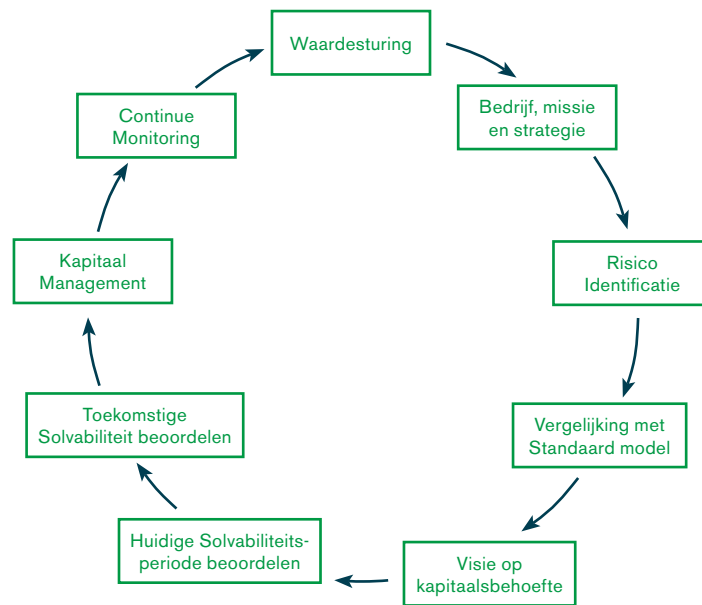
In 2016 werden de limieten van de volgende RAF-indicatoren binnen de verzekeringspool geherkalibreerd: opsplitsing New Business Margin Leven en Value New Business en de RAF-knipperlichten voor de verschillende categorieën van de APR bonds (exclusief locale en regionale governments).

ORSA Verzekeringspool

In de Verzekeringspool was er de voorbije jaren regelmatig overleg met de toezichthouder voor onder meer het ORSA-proces. In dit proces werden alle risico's van de Verzekeringspool geïdentificeerd. Nadien werd afgewogen of de standaardformule uit Pijler 1 van Solvency II in voldoende mate het risico voor Argenta weerspiegelt. Dit leidt tot een eigen risicoinschatting in Pijler 2 van Solvency II.

Het ORSA (Own Risk & Solvency Assessment) proces bestaat uit volgende stappen:

Voor **Argenta Assuranties solo** zijn in 2016 alle stappen van het ORSA-proces doorlopen. Het proces is ingebed in de organisatie via onder andere workshops met het management en de directie. De eerste lijn afdelingen berekenen alle risico's. De berekeningen worden dan grotendeels geïntegreerd in het businessplanproces. De Vennootschap berekent jaarlijks stress-scenario's voor verminderde groei, meer kosten, correlaties en marktstress. De Vennootschap blijkt een goede weerstand te hebben voor de geteste scenario's.

Voor **Argenta Life Nederland (ALN)** zijn in 2016 ook alle stappen van het bovenstaande ORSA-proces doorlopen. Het resultaat is een ORSA-rapport, opgesteld met medewerking van de businesspartners, het management en de directie van ALN.

In 2016 kon dan ook een geconsolideerd ORSA-rapport op groepsniveau samengesteld.

ICAAP

Binnen de Bankpool worden de resultaten van het ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), zijnde de eigen beoordeling van de risico's en vereist kapitaal werden vergeleken met de SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), zijnde de inschatting van de risico's en kapitaalvereiste door de NBB/JST volgens hun eigen interne methodologie. Het ICAAP van BvG bestaat uit de samenvoeging van het ICAAP van de Bankpool met het ORSA van de Verzekeringspool.

Herstelplan (RRP - Recovery & Resolution Plan)

De verplichting om herstelplannen op te stellen, maakt deel uit van de structurele hervormingen die na de bankencrisis werden geïnitieerd door de G-20 en verplicht banken onder andere om herstelplannen op te stellen.

De Vennootschap heeft in 2016 een geactualiseerd herstelplan opgeleverd aan de toezichthouders. Dit herstelplan schetst een accuraat beeld van de robuustheid en veerkracht van de financiële positie van de Argenta Groep in een financiële crisissituatie. Het 2016 Herstelplan vormt het derde herstelplan dat Argenta opstelt.

De Argenta Groep blijft ook in het geactualiseerde herstelplan beschikken over een zeer sterke financiële positie waardoor de groep in staat is het hoofd te bieden aan strenge crisissituaties.

Aan de basis van deze financiële veerkracht ligt het bank-assurantiemodel van de Argenta Groep, de geografische spreiding van de kernactiviteiten over België en Nederland en de opbouw van een liquide en goed gediversifieerde beleggingsportefeuille. Bijgevolg werd op overkoepelend groepsniveau ook gekeken naar de interacties binnen de Bank- Verzekeringsspool.

Het herstelplan onderstreept verder het belang van een effectief monitoringkader waardoor een verslechtering van de financiële toestand tijdig wordt opgemerkt en aangepakt. Een tijdige aanpak verhoogt niet alleen de succesfactor en doeltreffendheid van de herstelopties, maar verbreedt ook de waaier van mogelijke opties, inclusief proactieve opties.

In 2016 heeft Argenta aan de Nationale Resolutieautoriteit de gevraagde informatie opgeleverd die deel uitmaakt van het opstellen van een afwikkelingsplan. Een afwikkelingsplan is een high-level-plan dat onder meer de verschillende afwikkelingsopties definieert, de afwikkelbaarheid van de Argenta Groep beoordeelt en een plan van aanpak ter vrijwaring van de operationele en business continuïteit bevat.

Single Supervisory Mechanism (hierna SSM)

De ECB heeft sinds einde november 2014 het prudentieel toezicht op de Argenta Groep overgenomen van de NBB. Met het inrichten van een SSM, waardoor het toezicht op financiële instellingen wordt overgedragen aan de ECB, is een stap gezet om tot een volwaardige bankenunie te komen in Europa. De bedoeling is dat het SSM mede kan zorgen voor de financiële stabiliteit binnen de eurozone en het voor banken makkelijker zou maken om grensoverschrijdend te bankieren.

Sedert begin 2015 wordt dit toezicht effectief uitgevoerd door het zogenaamde Joint Supervisory Team van de ECB (waarin ook medewerkers van de NBB zijn opgenomen). Het toezicht op de bank wordt uitgeoefend door middel van inspecties, workshops, interviews en het opvragen van diverse rapporteringen. Na het overgangsjaar 2015 was het nieuwe toezicht ondermeer op het ICAAP/ILAAP en het SREP-dossier en deze werden in 2016 vanuit een vernieuwd Europees perspectief benaderd.

Single Resolution Board (SRB)

In 2016 werd ook een nieuwe toezichthouder geïnstalleerd met name de Single Resolution Board. Deze instelling, die net als de ECB en EBA voortaan ook deel uitmaakt van het Single Supervision Mechanism, moet er op toezien dat er voor alle systemische banken een adequaat plan is om, wanneer alle andere middelen uitgeput zijn, banken in falen te laten te gaan zonder (financiële) tussenkomst van de overheden (en de belastingbetaler).

Argenta heeft hiertoe in 2016 alle gevraagde gegevens overgemaakt aan de SRB die zelf instaat voor het opmaken van het zogenaamde "resolutieplan". In dit kader heeft Argenta, meer bepaald om aan de MREL (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities) verplichtingen pro-actief te voldoen en de S&P rating (A-stabiel) verder te verstevigen, in 2016 een succesvolle emissie gedaan van Tier 2 kapitaal ten belope van € 500 mln.

Stress-testen ECB

In de eerste jaarhelft van 2016 heeft Argenta net zoals een grote groep van Europese banken de stress-test van de Europese Centrale Bank doorgerekend. Doel van de stress-test is dubbel: enerzijds wenst de toezichthouder de schokbestendigheid van het Europese bankensysteem te evalueren, anderzijds worden de resultaten van de stress-test op niveau van elke individuele bank meegenomen bij de beoordeling van de financiële gezondheid, het risicoprofiel en de duurzaamheid van het business model. De resultaten van de stress-test worden meegenomen in het Supervisory Review and Evaluation Process en vinden hun finaliteit in de bepaling van Pijler II vereiste en aanbeveling. De Europese Centrale Bank heeft de intentie om een dergelijk stress-test tweejaarlijks door te rekenen.

De 2016 stress-test bestond uit een basisscenario en een ongunstig of stress-scenario, allebei met een tijdshorizon van 3 jaar. De veronderstellingen met betrekking tot de macro-economische variabelen in het basisscenario stemmen overeen met de economische najaarsprognose 2015 van de Europese Commissie. Het ongunstige scenario, dat werd opgesteld door het Europees Comité voor Systeemrisico's, is een hypothetisch scenario dat de systeemrisico's weerspiegelt waarvan geoordeeld wordt dat ze de meest wezenlijke bedreiging vormen voor de stabiliteit van de Europese banksector. Uiteraard vormt het stress-scenario veruit het belangrijkste scenario, waarbij de voornaamste risicofactoren waaraan de banksector is blootgesteld worden meegenomen in de berekeningen, ondermeer krediet-, markt-, rente-, operationele en gedragsrisico's en niet-rente gebonden impacten op inkomsten en uitgaven.

De stress-test werd doorgerekend op niveau van Argenta Bank- en Verzekeringsgroep, CRR niveau onder toepassing van de Danish Compromise en IFRS waarderingsregels. Vertrekpunt vormden de 2015 eindejaarscijfers.

De resultaten van de stress-test tonen de sterkte en resistentie van Argenta's kapitaalpositie onder stress. Voor en na doorrekening van de stress-testen blijft Argenta behoren tot de sterkst gekapitaliseerde banken in Europa². De robuustheid van Argenta's recurrente business en de gezondheid van de kredietportefeuille met beperkte verliezen onder stress vormen belangrijke verklarende parameters bij het behaalde resultaat.

Governance risicobeheer

Het groepsrisicobeheer bevindt zich, naast de onafhankelijke controlefuncties Interne Audit en Compliance, voornamelijk op het niveau van de Argenta Groep. De Risicobeheerfunctie wordt in het Charter Risicobeheer gedefinieerd als de onafhankelijke tweedelijnscontrolefunctie die het algemeen risicobeheer binnen de Argenta Groep stuurt.

De Risicobeheerfunctie begeleidt en controleert de eerste lijn qua risicobeheer en ondersteunt met advies over de risico's. Ze wordt uitgeoefend door de directie Risk & Validatie en de directie ORM & ECB Office en staat onder de hiërarchische verantwoordelijkheid en het toezicht van de CRO.

Het risicobeheer in eerste lijn wordt binnen elke entiteit in volle verantwoordelijkheid georganiseerd en gedragen en behoort dus tot de verantwoordelijkheid van de bestuursorganen van de verschillende groepsvennootschappen.

In 2016 werd de zelfstandige directie Kredietrisicobeleid (KRB), het kenniscentrum van de modellering en analyse van de retailkredietrisico's, verder uitgebouwd en werd de visie geïmplementeerd, waarbij KRB evolueert van een product- en regulatoire focus naar een cliënt- en Argenta-model. Dit kenniscentrum heeft als 2de lijn directie een fundamentele rol binnen het risicobeheer van de Argenta Groep door het geven van informatie en advies toegespitst op de retailkredietportefeuille, onder andere via het Kredietrisicocomité retail.

De directie Actuarieel (2de lijn support directie) fungeert als het actuariële kenniscentrum dat meerdere directies en comités binnen de Verzekeringspool advies verstrekt. Dit kenniscentrum heeft een fundamentele rol binnen het risicobeheer door het geven van informatie en advies speciaal toegespitst op de verzekeringen.

² Beperkt tot banken waarvan de stress-test resultaten werden gepubliceerd op de website van EBA.

De directie Risk & Validatie en de directie ORM & ECB Office:

- verzorgen de onafhankelijke tweedelijnscontrole;
- hanteren als basisprincipe: 'identificeren, meten, rapporteren en mitigeren' voor alle materiële risicofactoren, die vervolgens gekapitaliseerd worden in het ICAAP voor de Bankpool en stuurt hiermee ook het (economisch) kapitaalbeheer;
- hebben een radarfunctie, namelijk de verdere proactieve identificatie van nog niet volledig geïdentificeerde risico's;
- vervullen een belangrijke rol in het beleid en de validatie bij het modelleren van risico's;
- doen de nodige formele risicocontroles en speelt vanuit haar finaliteit een actieve rol op onder meer het Groepsriskcomité en het Asset and Liability-comité;
- adviseren de directiecomités, de raden van bestuur en de risicocomités op een onafhankelijke manier over het risicobeheerproces binnen de Argenta Groep.

Risicomanagement is niet alleen een tweedelijnsfunctie, maar een organisatiebrede activiteit die gealigneerd is met de businessstrategie.

Het maandelijks overkoepelende groepsriskcomité behandelt economisch kapitaalonderwerpen, retail en niet-retail kredietrisico-onderwerpen en het operationeel risico.

Validatie

Naast de tweedelijnscontrole is het valideren van de risicomodellen een van de kernactiviteiten van de directie Risk en Validatie. De toezichthouder verplicht financiële instellingen om de ontwikkelde risicomodellen te laten valideren door een onafhankelijke validator.

Beleidsdocumenten

Het mechanisme voor regelmatig nazicht en goedkeuring werd succesvol verder gezet in 2016 en meerdere beleidslijnen werden in 2016 ingevoerd of vernieuwd. Een nieuw extra beveiligd platform ('Diligent Boards') werd hierbij ingevoerd voor communicatie en verspreiding van documenten naar de leden van de raad van bestuur.

Het risicoprofiel van de Vennootschap

In dit jaarverslag worden de activiteiten van de gemengde financiële holding besproken en in overeenstemming met de bepalingen in artikel 119, 5° van het Wetboek van Vennootschappen wordt hieronder een overzicht gegeven van de doelstellingen en het beleid omtrent de beheersing van de bancaire risico's.

Het beleid en de organisatiestructuur van de Vennootschap betreffende dit risicobeheer zijn zodanig opgezet dat de gekende risico's op afdoende manier worden gesignaleerd, geanalyseerd, gemeten, opgevolgd en beheerst.

Door haar activiteiten wordt de Vennootschap blootgesteld aan verschillende risico's. Het risicobeheer voor de Vennootschap maakt hierbij onder meer een onderscheid tussen de volgende categorieën van risico: marktrisico, het liquiditeitsrisico, het kredietrisico, de verzekeringstechnische risico's, het operationeel risico en de andere risico's.

Het niet onder controle houden van deze risico's kan negatieve gevolgen hebben voor de financiële prestaties en reputatie van de Argenta Groep.

Deze risico's worden voor heel de Argenta Groep op een uniforme manier beheerd, via het vermelde RAF, de beleidslijnen en procedures.

5.1. Marktrisico

Het marktrisico is het risico op een negatief financieel effect als direct of indirect gevolg van de volatiliteit van marktprijzen van activa, passiva en financiële instrumenten. Binnen dit marktrisico zijn de volgende 4 risico's relevant: renterisico, spreadverwijdingsrisico, aandelenrisico en vastgoedrisico.

Merk op dat de Bankpool enkel actief is in de Benelux en geen andere beleggingen doet dan in euro, waardoor hij geen wisselkoersrisico loopt. Er wordt tot nader order evenmin overwogen om posities in andere munten dan de euro in te nemen.

5.1.1. Renterisico

Het belangrijkste marktrisico waaraan de activiteiten van de Bankpool, en in het bijzonder Argenta Spaarbank, zijn blootgesteld, is het renterisico. Dat resulteert in de eerste plaats uit veranderende marktprijzen, onverwachte veranderingen in investeringsrendementen en veranderingen in correlatie van de interestvoeten tussen verschillende financiële instrumenten.

De resultaten en de eigenvermogenspositie van de Argenta Spaarbank vertonen een bepaalde sensitiviteit voor rentewijzigingen omdat een belangrijk onderdeel van de bedrijfsstrategie erin bestaat middelen op korte tot middellange termijn – hoofdzakelijk via spaar- en termijndeposito's geplaatst bij *retail*/cliënteel – aan te trekken en deze te herinvesteren via diverse vormen van kredieten en beleggingen. De renteversillen tussen de diverse looptijden geeft aanleiding tot de vorming van een transformatieresultaat.

De brutowaarde van het bedrijf (het verschil tussen de aan marktwaarde gewaardeerde investeringen en de kostprijs van de financiering hiervan) wordt beïnvloed door de schommelingen van deze rentetarieven. De intensiteit ervan wordt bepaald door de grootte van de getolereerde marktwaardegevoeligheid. Deze parameter geldt als maatstaf voor de structurele rentemismatch, waarmee in belangrijke mate de rentegevoeligheid kan worden bijgestuurd.

De Bankpool en Verzekeringspool besteden bij hun processen voor risicobeheersing veel aandacht aan een coherente interne organisatie, die haar in staat moet stellen deze activiteiten oordeelkundig, objectief en efficiënt uit te voeren en hieromtrent tijdig en volledig te rapporteren aan de bevoegde beleidsorganen. In de eerste plaats is dit het Asset and Liability-comité (hierna 'ALCO'). Het draagt specifieke verantwoordelijkheden bij de bewaking van het dagelijkse beheer van de financiële posities en rapporteert hierover aan het directiecomité. Het heeft als permanente opdracht om zowel de inkomensgevoeligheid van het netto-interestinkomen als de marktwaardegevoeligheid van het eigen vermogen binnen gestelde limieten te houden.

Bij de risicometing en beheersing wordt door het ALCO rekening gehouden met de diverse componenten van het renterisico die aanwezig zijn op de balans van de Argenta Groep waaronder het herprijsingsrisico (risico afkomstig van rente-mismatch tussen activa en passiva), het yield curve risico (risico afkomstig van niet-parallelle beweging van de rentecurve), het optierisico (risico afkomstig van de impliciete en expliciete opties op de balans) en het basisrisico.

Dit laatste risico ontstaat onder meer door het gebruik van verschillende referte-indexen op basis waarvan de activa en passiva producten herprijzen, bijvoorbeeld Belgische hypotheken op basis van OLO referte-index. Binnen ALM worden deze risico's opgevolgd en beheerst door middel van scenarioanalyse.

Het renterisico, zoals ieder ander risico, vereist een risicobuffer onder de vorm van eigen vermogen. Hoewel noch de Europese, noch de Belgische regelgevers of toezichtsautoriteiten voor het renterisico op vandaag binnen Pijler 1 precieze eigen vermogensverplichtingen hebben vastgesteld, bepaalt Argenta Spaarbank hiervoor in haar ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) een bepaald volume aan vereist eigen vermogen.

De Verzekeringspool houdt in zijn ORSA (*Own Risk Solvency Assessment*) rekening met extra kapitaalvereisten voor renterisico. Deze risico's worden gecontroleerd via de risicobeheermethodes. Op die manier worden alle materiële bronnen van renterisico geïdentificeerd.

De winstkwaliteit bij de Vennootschap bleef ook in 2016 op een adequaat peil dankzij een efficiënt ALM-beleid en een doordachte commerciële politiek. De huidige Europese renteomgeving, de herfinanciering van een deel van de hypotheekportefeuille en de sterke daling van de obligatierendementen zorgen voor een negatieve druk op de rentemarge.

De combinatie van endogene en aanvullende exogene ALM-indekkingen verzekert dat de commerciële strategie van Argenta volledig past binnen het goedgekeurde RAF.

Om de marktsensitiviteit binnen de door de raad van bestuur voor de bankpool goedgekeurde risicoappetijt te houden en de knipperlichtniveaus van de NBB niet te overschrijden, werden er in 2016 bijkomend renteswaps en caps afgesloten. Deze instrumenten vullen de portefeuille afgeleide instrumenten (caps en swaps) aan die in het verleden werden voor de indekking van het renterisico. Deze exogene indekking geldt als aanvulling op de altijd maximaal nagestreefde endogene bijsturing van de balans.

Dankzij een rente-indekking met een cap kan de tariefzetting op het spaarboekje gedeeltelijk mee volgen met een eventuele toekomstige rentestijging, terwijl dit zonder hedge moeilijk zou zijn door minder frequente herprijsingen van het actief.

Anderzijds moeten de rentevaste lange termijn activa vlottend gemaakt kunnen worden bij een opwaartse rentetrend. Dankzij een rente-indekking kan de gebudgetteerde rentevaste hypotheekproductie met lange looptijd vlottend gemaakt worden bij een eventuele toekomstige rentestijging. Dit biedt dan zowel bescherming vanuit zowel een inkomens- als waardeperspectief.

Op de financiële verwerking van indekkingen zijn onder IFRS strenge regels van toepassing en niet iedere economische afdekking die voor de afdekking van het renterisico wordt gebruikt, wordt onder IFRS aangemerkt als hedge waardoor er volatiliteit in het IFRS-resultaat kan komen.

Meer informatie met betrekking tot de toegepaste reële waarde afdekkingen 'ter afdekking van het renterisico' van een portefeuille en de andere afdekkingen staan bij de toelichtingen 17 en 27.

Gevoeligheidsanalyse - renterisico in het banking book

Het structureel renterisico van de balans wordt opgevolgd door middel van verschillende risicobeheerinstrumenten waaronder economische waarde en NII-gebaseerde risicomaatstaven. De normen werden vastgelegd binnen de financiële beleidslijn op basis van het maximaal aanvaardbare verlies bij een rentewijziging van 1 % (100 basispunten).

De onderstaande tabel geeft per 31 december 2016 de rentegevoeligheid van het resultaat over 12 maanden en het eigen vermogen van de Vennootschap weer bij een parallelle renteschok van 100bp en vergelijkt deze met een conforme meting per eind 2015. De renteschok wordt verondersteld zich in 4 trappen van 25bp te voltrekken: onmiddellijk, na 3 maand, na 6 maand en na 9 maand.

	31/12/2015		31/12/2016	
	+100bp	-100bp	+100bp	-100bp
Impact op resultaat over 12 maanden	16.732.927	34.786.161	17.722.162	-4.349.534
	3,35%	6,96%	3,75%	-0,92%
Impact op eigen vermogen	-109.469.718	155.218.044	-32.813.630	72.614.271
	-7,30%	10,35%	-1,67%	3,69%

Bij de berekeningen wordt volgens standaardhypothese uitgegaan van een statische balans: de uitstaande posities en balansmix per 31 december worden constant gehouden.

Bij de simulaties wordt rekening gehouden met de volgende elementen:

- vervroegde kredietterugbetalingen (impact van de rentevoeten op de verwachte Constant Prepayment Rate en de te ontvangen wederbeleggingsvergoeding);
- voorziene trekkingen van goedgekeurde, maar nog niet (volledig) opgenomen, kredieten op positiedatum;
- rentecaps en -floors op kredieten met herzienbare rente;
- callopties in effectenportefeuille (weighted average life);
- waardevariëaties van rentederivaten waarop geen Hedge Accounting van toepassing is (fair value through P&L);
- een floor van 0 % of de huidige rente indien deze negatief is.

De positieve impact op het resultaat over 12 maanden van een rentedaling van 100bp werd teniet gedaan doordat het tarief van de gereguleerde spaardeposito's tegen de wettelijke floor van 0,11% is aanbeland.

De rentegevoeligheid van het eigen vermogen aan een rentestijging van 100bp nam in 2016 af door de gedaalde en vervlakte rentecurve waardoor het gemodelleerde verwachte prepaymentgedrag toenam en het embedded caprisico binnen de Belgische variabele hypotheekportefeuille daalde.

Via de exogene hedgingstrategie werd gestuurd naar een, in het huidige lagerenteklimaat, gewenste structurele renterisico-positionering.

Gevoeligheidsanalyse - renterisico in het Insurance book

De onderstaande vermogens- en inkomstengevoeligheid geeft de impact weer binnen Argenta Assurantie van een parallele renteschok op het netto renteresultaat en op de overige componenten van het eigen vermogen.

De inkomstengevoeligheid betreft een impact van een parallele renteschok op het netto renteresultaat over het 1^e jaar, gegeven *flat rates* en nieuwe productie zoals voorzien in het businessplan.

Inkomstengevoeligheid rente- resultaat	delta 2015	delta in % basisscenario	delta 2016	delta in % basisscenario
Rentestijging met 100 basispunten	522.717	1,44%	933.827	2,70%
Rentedaling met 100 basispunten	-290.396	-0,80%	-91.337	-0,30%

Een stijging van de rentevoeten met 100 basispunten zou het renteresultaat in 2016 tijdens het eerste jaar lichtjes doen stijgen met 0,93 miljoen euro (0,52 miljoen in 2015). De impact van een rentedaling was zowel in 2015 en 2016 zeer klein.

De onderstaande tabel geeft de impact weer van een parallele renteschok op de economische waarde van Argenta Assurantie.

Economische waarde	delta 2015	delta in % basisscenario	delta 2016	delta in % basisscenario
Rentestijging met 100 basispunten	-10.971.046	-3,15%	-7.577.535	-1,95%
Rentedaling met 100 basispunten	-5.508.661	-1,58%	-17.603.781	-4,53%

In 2015 zou een stijging van de rentevoeten met 100 basispunten een negatieve impact hebben van 10,9 miljoen euro. Een daling van de rentevoeten met 100 basispunten zou een negatieve impact hebben van 5,5 miljoen euro.

In 2016 zou een stijging van de rentevoeten met 100 basispunten een negatieve impact van 7,58 miljoen euro hebben op de economische waarde. Een daling van de rentevoeten met 100 basispunten zou een negatieve impact hebben van 17,60 miljoen euro.

Een gefloorde rentedaling heeft momenteel een grotere impact dan een parallelle rentestijging van 100 basispunten. De impact situeert zich voornamelijk op de lange termijn verplichtingen die blijven stijgen bij neerwaarts rentescenario terwijl er amper impact is op de marktwaarde van de activa.

Strategie voor risicovermindering bij de verzekeraar

De verzekeraar voert een voorzichtig ALM beleid dat streeft naar een maximale afstemming van het renteprofiel tussen de beleggingsportefeuille en de passiva verplichtingen waarbij wordt gestreefd naar een optimale dekking van het renterisico.

In onderstaand overzicht zijn - ter indicatie van de rentestructuren - de bestaande interestgaranties op de technische voorzieningen verbonden met de tak 21 producten terug te vinden.

	31/12/2015	31/12/2016
Meer dan 4,25% tot en met 4,99%	1,35%	0,61%
Meer dan 3,50% tot en met 4,25%	6,50%	4,29%
Meer dan 3,00% tot en met 3,50%	16,85%	17,46%
Meer dan 2,50% tot en met 3,00%	14,88%	15,00%
Meer dan 2,00% tot en met 2,50%	23,47%	24,47%
Meer dan 1,50% tot en met 2,00%	28,53%	18,63%
Meer dan 1,00% tot en met 1,50%	7,45%	18,63%
1,00% en minder	0,96%	0,90%
Totaal	100,00%	100,00%

5.1.2. Spreadverwijdingsrisico

Het rendement op de investeringsportefeuille wordt in belangrijke mate bepaald door de kredietspread die wordt ontvangen op de gemaakte investeringen. De evolutie en de schommelingen van de kredietspread zijn vaak marktgedreven en worden bepaald door andere factoren dan die die verband houden met de kredietwaardigheid van de emittent.

Deze marktrisicofactoren induceren spreadverwijdingsrisico en vormen naast het pure renterisico de belangrijkste driver van het activarendement en de economische waarde van de beleggingsportefeuille. Bovendien wordt de marktwaarde van de beleggingsportefeuille doorgerekend in de prudentiële kapitaalbasis van de bank (CRD IV) en de verzekeraar (Solvency II). Voor de bank geldt wel een infaseringsperiode en enkele nationale discreties die bepalen in welke mate latente meer- en minderwaarden van de AFS-portefeuille de kapitaalbasis beïnvloeden.

Het voeren van een voorzichtig investeringsbeleid, het frequent opvolgen van de economische waardeschommelingen van de investeringsportefeuille en het meten van de gevoeligheid van wijzigingen in de kredietspread vormen dan ook belangrijke pijlers binnen een gezond portefeuillebeheer.

Het voeren van een gezond investeringsbeleid wordt gestuurd door een strikt investeringskader dat in functie van de kredietwaardigheid van de emittent de toegestane investeringsenveloppe en maximale looptijd bepaalt. Dit investeringsbeleid wordt geconcretiseerd door een doorgedreven analyse van de kredietsectoren en investeringsdossiers en een actieve screening van marktopportunities.

De evolutie van de marktwaarde van de beleggingsportefeuille wordt opgevolgd binnen het Asset and Liability-comité. De berekening en opvolging van de kredietspreadsensitiviteit gebeurt binnen het ICAAP & ORSA kader en wordt afgetoetst aan het RAF.

5.1.3. Aandelenrisico

Aandelen vormen vanuit strategische allocatieperspectief een aanvulling op de bestaande obligatie- en leningportefeuilles en hebben tot doel het risico rendementsprofiel van de portefeuille verder te optimaliseren. Binnen een beperkt investeringskader en mits naleving van strikte investeringscriteria beschikt de Vennootschap (beperkt tot vastgoed en PPS sector en de verzekeringspool) over de mogelijkheid om aandelenposities op te nemen in haar beleggingsportefeuille.

Het prijsrisico wordt beheerst door de aandeleninvesteringen te onderwerpen aan een grondige analyse van de onderliggende fundamentals en door het beleggingsbeleid te kaderen binnen het goedgekeurde risicoappetijt en toegewezen limieten.

Na de afbouw van de Argenta Pensioenspaarfonds deelbewijzen heeft Argenta Assuranties de deelbewijzen vervangen door directe posities in aandelen en obligaties waardoor de aandelenportefeuille de laatste jaren gestegen is.

De portefeuille individuele aandelen werd hierbij dus gespreid opgebouwd in de voorbije jaren. Deze portefeuille werd beheerd binnen een strikt risicobeheerkader bestaande uit limieten op onder meer omvang, toegelaten sectoren, marktkapitalisatie en concentratie.

De Bankpool besloot in 2015 om een beperkte positie in vastgoed en PPS ('Publiek Private Samenwerking') gerelateerde aandelen op te bouwen met het oog op het ontwikkelen van een ruimere diversificatie van de investeringsportefeuille, en ter aanvulling op de bestaande obligatieportefeuille.

Meer details van deze portefeuille zijn terug te vinden bij toelichting 14.

5.1.4. Vastgoedrisico

De evolutie van de vastgoedprijzen heeft een invloed op de kredietverlening aan particulieren en beïnvloedt door het in onderpand geven van het vastgoed mee het kredietrisico. De Vennootschap heeft hierbij een concentratie in kredietverlening aan particulieren in België en Nederland, meer bepaald bij de hypothecaire leningen voor particulieren. Dit maakt de Vennootschap afhankelijk van de ontwikkelingen in de huizenmarkt.

Bij de Vennootschap is er sinds 2015 de mogelijkheid voorzien om een beperkte portefeuille indirecte vastgoedbeleggingen uit te bouwen. Dit kan enkel onder strikte voorwaarden, zowel met betrekking tot het type van beleggingen als met betrekking tot de concentratierisico's.

Argenta Spaarbank en Argenta Assuranties beschikken over een beperkte investeringsruimte waarbinnen (indirecte) vastgoedbeleggingen onder strikte voorwaarden, zowel met betrekking tot het type van beleggingen als tot de concentratierisico's, mogen opgenomen worden. Binnen dit limietenkader werden er dan ook een aantal kredietdossiers met vastgoedtegenpartijen op de balans genomen.

Bij toelichting 18 is meer informatie terug te vinden over deze beperkte portefeuille.

5.2. Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico op verlies, of op negatieve verandering in de financiële situatie, als direct of indirect gevolg van het feit dat onvoldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om te voldoen aan financiële verplichtingen. Dit kan het gevolg zijn van:

- een onverwachte verlenging van de uitstaande vorderingen, bijvoorbeeld door wanbetaling van een lening;
- het risico dat bij de Bankpool meer kredietlijnen worden opgenomen of meer spaardeposito's worden opgevraagd;
- het risico dat bij de Verzekeringpool de uitkeringsverplichtingen toenemen door een toename van schadegevallen of vervroegde opnames binnen de levensverzekeringstak, waardoor Argenta niet tegemoet kan komen aan zijn betalingsverplichtingen;
- het risico dat de nodige financieringstransacties niet kunnen uitgevoerd worden (of aan slechte voorwaarden);
- het risico dat activa alleen geliquideerd kunnen worden tegen een serieuze afwaardering, omdat er op de markt te weinig geïnteresseerde tegenpartijen zijn.

Zoals bij elke bank en verzekeraar bestaat er ook bij de Argenta Groep een bijzondere aandacht voor de opvolging van het liquiditeitsrisico.

Het Asset and Liability-comité volgt de liquiditeitsratio's permanent op. Het beheerskader wordt duidelijk omschreven en gedetailleerd binnen de financiële beleidslijn.

Voor het meten, opvolgen, controleren en rapporteren van het liquiditeitsrisico heeft de Vennootschap een aangepast managementinformatiesysteem (MIS), inclusief noodplan, om zowel onder normale als uitzonderlijke omstandigheden het liquiditeitsbeheer op een adequate manier te kunnen uitvoeren.

Liquiditeit bij de bank

Het onvermogen van een financiële instelling om te anticiperen op en rekening te houden met onvoorziene dalingen of wijzigingen van de financieringsbronnen, kan gevolgen hebben voor het vermogen van een financiële instelling om haar verplichtingen na te komen wanneer zij verschuldigd zijn.

Het liquiditeitsbeheer staat centraal binnen het globaal bankmanagement en het banktoezicht. De integratie van specifieke liquiditeitsnormen binnen de nieuwe kapitaalreglementering onderschrijft de belangrijkheid van een robuust liquiditeitsbeheer binnen de banksector. De Bankpool neemt de liquiditeitspolitiek dan ook zeer ten harte.

De liquiditeitsrisicoappetijt wordt in het RAF van de Bankpool beheerd via knipperlichtniveaus op drie risico-indicatoren, namelijk:

- de LCR (Liquidity Coverage Ratio); deze ratio zet de liquiditeitsbuffer af tegen een gedefinieerd afvloeien van de aangetrokken gelden op 1 maand,
- de NSFR (Net Stable Funding Ratio); deze ratio plaatst de beschikbare liquiditeit tegenover de vereiste liquiditeit over een periode van een jaar en
- de AER (Asset Encumbrance Ratio); deze ratio vergelijkt de hoeveelheid aan niet-bezwaarde activa met het volume aan beschermde deposito's.

Binnen het RAF wordt een minimumlimiet van 105 % vooropgesteld voor de LCR, maar in de praktijk wordt er gestreefd naar een ratio van minstens 125 % opdat de Argenta Groep steeds zou beschikken over een comfortabele liquiditeitspositie.

In 2016 werden door de NBB minimumdrempels vastgelegd waarvan de hoogte functie is van het belang van beschermde deposito's binnen de totale financieringsstructuur van de bank. Als categorie 3-bank dient de Vennootschap een minimumdrempel van 80 % (herstelplan) en 85 % (knipperlicht) te respecteren binnen de strikte toepassing van de AER.

Het dagelijks liquiditeitsbeheer, de definitie van bijkomende Early Warning Indicators en de organisatie van stresstesten is opgenomen in het Liquidity Contingency Plan.

Dagelijks worden rapporten over de toestand op het vlak van funding verspreid over een breed doelpubliek binnen de Argenta Groep, alle leden van het directiecomité inclus. Het hoger management wordt met andere woorden op een continue basis betrokken bij het liquiditeitsbeheer.

Ten behoeve van de SSM wordt een dossier samengesteld betreffende het Internal Liquidity Assessment Process (ILAAP). Dit dossier bestaat uit een kwalitatief en een kwantitatief luik en is onderdeel van het Supervisory Review and Evaluation Process (SREP).

Het kwalitatieve luik bestaat hoofdzakelijk uit enerzijds een self assessment template waarin de activiteiten gescoord moeten worden aan de hand van de 13 'sound principles of liquidity risk management' zoals gepubliceerd door de BCBS. Anderzijds dient dit ondersteund te worden door allerlei ondersteunende documentatie (waaronder beleidslijnen, contingency plannen, businessplannen, RAF) die de SSM een inzicht geven in het liquiditeitsrisico (beheer).

Daarnaast is er een kwantitatief luik met als hoofdbedoeling de liquiditeitsituatie en -risico te kwantificeren. Dit wordt bereikt door allerlei bijlagen aan dit dossier toe te voegen inzake bijvoorbeeld de liquiditeitsstress-testen en resultaten van overige maatstaven.

Het liquiditeitsmodel van Argenta Spaarbank kan als volgt worden samengevat:

- een belangrijke basis aan klantendeposito's;
- een totale onafhankelijkheid van interbancaire financiering;
- een lage 'loan to deposit' ratio;
- een liquide effectenportefeuille.

Argenta Spaarbank moet dus geen beroep doen op de interbancaire of professionele markt om zich te financieren. Ze heeft echter wel de mogelijkheden uitgewerkt om dit te doen als dit ofwel uit rendementsoverwegingen opportuun zou zijn ofwel om in de toekomst tegemoet te komen aan nieuwe wettelijke vereisten om bepaalde types van schulden op de balans te hebben.

Periodiek worden er desgevallend repo's aangegaan in het kader van het liquiditeitsbeheer ofwel in het kader van een beleggingsopportunity op de financiële markt.

Liquiditeitsbronnen van de Bankpool

Het fundingbeleid is gericht op de particuliere cliënt via de uitgifte van zicht-, spaar-, termijnrekeningen en kasbons. De deposito's van klanten vormen het belangrijkste deel van de primaire financieringsbronnen van de bankactiviteiten van de Vennootschap.

Deze deposito's kunnen beschouwd worden als bronnen van liquiditeit en als bronnen van liquiditeitsrisico. Betaalrekeningen en spaargelden van particulieren zijn immers direct of op korte termijn opvraagbaar, maar leveren niettemin een belangrijke bijdrage aan de stabiliteit van de financieringsbasis op lange termijn. Deze stabiliteit staat of valt dan ook met het behoud van het vertrouwen van de rekeninghouder in de solvabiliteit, de rentabiliteit en het risicobeheer van de Argenta Spaarbank.

Financieringsbronnen	2015	2016
Deposito's van centrale banken	0,00%	0,00%
Deposito's van kredietinstellingen	0,31%	0,00%
Deposito's van klanten	91,74%	92,13%
Aan <i>retail</i> cliënteel verkochte kasbons	4,26%	3,53%
Aan <i>retail</i> cliënteel verkochte obligaties	0,00%	0,00%
Aan institutionelen verkochte obligaties	0,00%	0,00%
Aan <i>retail</i> cliënteel verkocht achtergesteld papier	1,03%	0,44%
Aan institutionelen verkocht achtergesteld schuld papier	0,22%	1,49%
Andere verplichtingen	2,44%	2,41%
Totaal verplichtingen	100,00%	100,00%
Totaal verplichtingen in euro	32.189.228.891	34.315.068.573

Maturiteitsanalyse bij de bank

Bij de toelichtingen 14 en 16 is bijkomende informatie over de resterende looptijd van de 'voor verkoop beschikbare financiële activa' en 'leningen en vorderingen' terug te vinden. In de onderstaande tabel wordt een looptijdanalyse van de categorie 'financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden', de financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, de derivaten gebruikt ter afdekking en de categorie 'andere verplichtingen' weergegeven.

Boekjaar 2015	< 3 maanden	< 12 maanden	1-5 jaar	> 5 jaar
Deposito's van centrale banken	0	0	0	0
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	0	0	0	0
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs				
• deposito's van kredietinstellingen	100.914.580	0	0	0
• retailfunding - deposito's zonder vaste looptijd	26.995.007.072	0	0	0
• retailfunding - deposito's met vaste looptijd	128.024.145	290.497.197	1.859.232.418	256.912.842
• retailfunding - kasbons	44.780.323	105.403.056	1.222.541.281	0
• in schuldbewijzen belichaamde schulden - obligaties	0	0	0	0
• achtergestelde leningen	103.847.704	144.916.024	153.205.525	0
Derivaten gebruikt ter afdekking	34.857.363	104.572.089	376.036.469	245.864.286
Andere verplichtingen	48.030.025	144.090.074	0	0
Totalen	27.455.461.212	789.478.440	3.611.015.693	502.777.128

Boekjaar 2016	< 3 maanden	< 12 maanden	1-5 jaar	> 5 jaar
Deposito's van centrale banken	0	0	0	0
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	0	0	0	0
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs				
• deposito's van kredietinstellingen	1.389.829	0	0	0
• retailfunding - deposito's zonder vaste looptijd	28.604.515.155	0	0	0
• retailfunding - deposito's met vaste looptijd	209.721.961	543.910.425	1.899.912.202	357.223.215
• retailfunding - kasbons	60.659.878	425.410.939	724.413.218	0
• in schuldbewijzen belichaamde schulden - obligaties	0	0	0	0
• achtergestelde leningen	10.330.735	54.704.402	595.428.863	0
Derivaten gebruikt ter afdekking	65.466.436	86.692.881	419.348.826	379.192.006
Andere verplichtingen	46.945.768	140.837.303	0	0
Totalen	28.999.029.762	1.251.555.950	3.639.103.109	736.415.221

Bij de 'financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden' en de 'derivaten gebruikt ter afdekking' zijn de intereststromen van de onder de betrokken categorie verwerkte swaps terug te vinden. Bij het berekenen van deze interesten werd gebruik gemaakt van de vaste en variabele interestvoeten zoals deze per 31 december 2016 vastlagen voor het respectievelijke vaste en variabele deel van de betrokken renteswaps.

De zichtdeposito's, deposito's van bijzondere aard en gereguleerde spaardeposito's werden voor deze rapportering onder het tijdsinterval < 3 maanden geklasseerd.

Het grootste deel van de 'achtergestelde verplichtingen' per 31 december 2016 bestaat uit de nominaal 500 miljoen aan institutionelen aangeboden Tier 2 lening. Het saldo bestaat uit achtergestelde certificaten.

Rapportering naar de toezichthouder van de bank

In de onderstaande tabel zijn de gerapporteerde liquiditeitsratio's en de liquide financiële activa van de Bankpool terug te vinden.

	31/12/2015	31/12/2016
LCR	180%	178%
NSFR	143%	145%
Uitsplitsing liquide financiële activa		
Kas en kastegeoden bij (centrale) banken	512.327.845	905.821.915
Effecten beleenbaar bij de ECB	8.784.054.827	7.368.718.444
Effecten realiseerbaar via verkooptransacties	751.355.153	777.236.923
Balanstotaal	33.862.045.625	36.156.328.951

Liquiditeit bij de verzekeraar

Het liquiditeitsrisico bij de verzekeraar is het risico dat de maatschappij niet beschikt over voldoende liquide middelen of deze niet kan aantrekken of vrijmaken tegen een aanvaardbare prijs om zo tegemoet te komen aan verwachte en onverwachte vraag naar contanten van polishouders en andere contractuele partijen. Het liquiditeitsrisico kan het gevolg zijn van zowel verzekeringstechnische als van marktrisico's.

Voor de verzekeringstechnische risico's hangt de liquiditeitssituatie nauw samen met de technische voorzieningen. Voor de verzekeringscontracten wordt het risico op vervroegde stopzetting als onderdeel van het onderschrijvingsrisico beschouwd.

Het marktliquiditeitsrisico is het risico dat posities moeilijk of niet kunnen verkocht worden aan aanvaardbare marktprijzen. Daarnaast bestaat er ook het risico dat de nodige fundingacties niet kunnen uitgevoerd worden om voldoende middelen van buitenaf aan te trekken.

Voor de Verzekeringpool wordt een LCR (*Liquidity Coverage Ratio*) berekend met daarnaast een opvolging van de cumulatieve *maturity gap*. De LCR bedraagt 5.110% in 2015 en steeg naar 9.424%.

De toekomstige liquiditeit wordt opgevolgd en beperkt door het cashflow profiel van de activa en de passiva per kwartaal tegenover elkaar af te zetten en acties (balanssturing, opzetten van een kredietlijn) te ondernemen als dit nodig zou zijn.

De bestaande gap tussen de portefeuille en de daar tegenoverstaande verzekeringscontracten is belangrijk en wordt stelselmatig opgevolgd. De opvolging is hierbij onderdeel van de periodieke liquiditeitsgapanalyse. Onder andere sturing van de balans via proactieve acties om de vrijkomende gelden uit de verzekeringscontracten bij de Vennootschap belegd te houden en het opzetten van kredietlijnen met financiële instellingen horen tot de beheersmaatregelen. De maximum cumulatieve liquiditeitsgap t.o.v. de vrije repo capaciteit bedraagt in 2016 13.80% t.o.v. 6.62% in 2015.

In de toelichtingen bij de respectievelijke activa en passivabestanden is informatie opgenomen betreffende de vervaldagen (maturiteit) van de respectievelijke financiële instrumenten.

Argenta Assuranties heeft geen convenanten afgesloten - afspraken gemaakt omtrent de liquiditeit met externe partijen - zodat deze materie voor haar niet relevant is in het kader van het liquiditeitsrisico.

5.3. Kredietrisico

Algemeen

Kredietrisico wordt omschreven als het risico op verlies, of op negatieve verandering in de financiële situatie, als direct of indirect gevolg van een daling in de kredietwaardigheid van emittenten (of garanten) van effecten, tegenpartijen en elke schuldenaar waarop er exposure is.

Dit risico ontstaat zowel bij de traditionele kredietverlening als bij beleggingsactiviteiten (overige rentedragende activa) en is onlosmakelijk verbonden met een groot deel van de activiteiten van de Argenta Groep. Voor de verzekeraar bestaat er daarnaast nog het defaultrisico op de herverzekeraar.

Een verzwakking van de kredietkwaliteit van de ontleners en de tegenpartijen van de Vennootschap, een algemene verslechtering van de Belgische, Nederlandse of internationale economische omstandigheden of een daling die wordt veroorzaakt door de systeemrisico's kunnen de invorderbaarheid van uitstaande leningen en de waarde van de activa van de Vennootschap aantasten en een verhoging van de voorziening voor slechte en twijfelachtige leningen, en andere voorzieningen, nodig maken.

Het beheer van de kredietrisico's wordt geregeld door middel van passende en regelmatig geactualiseerde beleidslijnen.

Alle entiteiten en afdelingen beschikken over adequate meetinstrumenten, richtlijnen en procedures om het kredietrisico te beheren. Dit omvat ook een volledig onafhankelijk goedkeuringsproces voor de toekenning van kredieten met vastgestelde limieten voor kredietwaardigheid, toezichtprocedures en globale indicatoren omtrent de kwaliteit van de retailkrediet-, de beleggingsportefeuille en de portefeuille leningen aan lokale en regionale besturen.

De governance wordt mee ondersteund binnen de werking van een aantal (overleg)comités als het Ratingoverleg, het Investeringsoverleg, het Kredietrisicocomité retail, het Asset and Liability-comité en het Groepsrisicocomité.

Kredietrisicobeheer in 2016

Voor de Argenta Groep zijn in essentie drie deelterreinen van belang voor wat betreft het kredietrisico: de markt van de hypothecaire kredietverlening aan particulieren (in België zowel als in Nederland), de beleggingsportefeuille en de portefeuille leningen aan lokale en regionale besturen. Het kredietrisicomanagement focust zich dan ook op deze drie segmenten.

De Vennootschap slaagde ook in 2016 voortreffelijk in zijn acceptatie- en (pre-) contentieuxbeleid van de retailkredieten en in een verdere diversificatie binnen de beleggingsportefeuille met behoud van een hoge assetkwaliteit. In 2016 werd verder aandacht geschonken aan de uitbouw van kredietverlening aan en beleggingen in lokale en regionale besturen.

De gehanteerde risicoappetijt wordt weergegeven in het RAF. Voor de opvolging van het kredietrisico zowel bij de retailkredietportefeuilles als bij de beleggingsportefeuille komen in het RAF risico-indicatoren voor gelinkt aan portefeuillekwaliteit en concentratierisico.

Het RAF werd in 2016 binnen de scope van de retailkredietportefeuilles verfijnd door de opsplitsing van de limieten naar de Nederlandse en de Belgische hypotheekportefeuilles. Inzake de investeringsportefeuille werd het RAF uitgebreid met een indicator voor de monitoring van indirecte vastgoedbeleggingen en leningen aan openbare entiteiten. Daarbij was ook in 2016 een voorzichtige acceptatie- en beleggingspolitiek een

permanente leidraad. Een dergelijke benadering wordt nog steeds als de efficiëntste eerste verdedigingslijn bij uitstek beschouwd.

Voor de retailkredietportefeuilles werd in 2016 naar aanleiding van de herziening van de beleidslijn kredietrisicobeleid retail een verbeterde dashboardrapportering ontwikkeld.

Het niet-retail beleggingskader blijft gefocust op een sterke kwaliteit van de tegenpartijen. Net zoals in 2015 al het geval was, werd in de loop van 2016 mee door het toedoen van het lage renteklimaat, nog verder op selectieve wijze gediversifieerd naar beleggingen in ondernemingen, in indirecte vastgoed en in posities in effecten of leningen op lokale besturen.

De toepassing van het beleggingsbeleid wordt in de concrete uitvoering mee ondersteund door het Investeringsoverleg, waarin vertegenwoordigers van het directiecomité, van Treasury and Investment Management en de afdeling Kredietrisicoanalyse in eerste lijn en van Risk in tweede lijn, investeringsissues bespreken en beslissen.

In het kader van een gepast en gedegen risicobeheer werden over 2016 alle bancaire en corporate tegenpartijen in een tijdspanne van één jaar via een kredietanalyse bestudeerd.

De resultaten van ratingonderzoeken komen aan bod op het maandelijks georganiseerde ratingoverleg, dat rapporteert aan het ALCO. Dit overleg bekrachtigt voorgestelde ratings of beslist volgens een welomschreven governance-kader en met in acht name van twee beslissingsniveaus over de toekenning van interne ratings.

Ook aan tegenpartijen, gecatalogeerd als lokale en regionale besturen, worden interne ratings of -ratingindicaties toegewezen die verder relevant zijn binnen het acceptatiekader en tevens ook gehanteerd worden voor monitoring- en.

Voor regulatoire kapitaalberekeningen blijft de Argenta Groep binnen de afspraken met de toezichthouder de gestandaardiseerde benadering toepassen op overheden. Voor bancaire en corporate tegenpartijen is dit de FIRB-benadering.

Binnen het vooropgestelde FIRB-governancekader werd in 2016 de jaarlijkse review uitgevoerd op de FIRB-modellen voor banken en corporates. De interne ratingmodellen maken jaarlijks op passende wijze het voorwerp uit van een kritische interne analyse.

Verdere aandacht werd besteed aan de ontwikkeling en voortgang van de berekeningen voor economisch kapitaal omtrent kredietrisico.

Ieder kwartaal van 2016 werden de beleggingsportefeuilles naar gewoonte aan een grondige analyse onderworpen inclusief aan een risicotoetsing, met ook nu specifieke aandacht voor de verdere portefeuillediversificatie die in 2016 werd doorgevoerd.

Deze analyse vormt de basis van een regelmatige rapportering aan en bespreking binnen het ALCO, het directiecomité en de raad van bestuur.

Kredietrisico en Basel kapitaalakkoord

De Bankpool heeft een jarenlange ervaring in het toekennen en beheren van hypothecaire kredieten aan *retail*cliënteel, wat resulteerde in een historiek van lage kredietverliezen.

Onder retailcliënteel vallen particulieren, zelfstandigen en uitoefenaars van vrije beroepen die hun gewoonlijke verblijfplaats in België (voor de Belgische activiteiten) of Nederland (voor de Nederlandse activiteiten) hebben en die bij Argenta Spaarbank terecht kunnen voor hun normale niet-beroepsmatige kredietbehoeften.

Omwille van deze beleids optie en de vermelde jarenlange ervaring heeft Argenta Spaarbank er dan ook voor gekozen om onder het Basel kapitaalakkoord zijn kredietverstrekking van hypothecaire leningen, mits niet-materiële uitzonderingen, op basis van interne ratings te laten plaatsvinden en de eigen vermogensvereisten volgens de IRB(F)-methode te berekenen. Hierbij wordt bij de kredietverstrekking aan iedere lening een risicoklasse toegekend. Hiervoor ontwikkelde de bank, voor zover van toepassing, zelf een of meer modellen. In 2016 werden belangrijke stappen gezet in de doorontwikkeling van de interne modellen voor de Nederlandse hypotheekportefeuille.

Onderscheid wordt gemaakt tussen modellen voor PD (probability of default) en LGD (loss given default - verlies bij wanbetaling). Voor de *retail*kredietportefeuilles waar gekozen wordt voor een intern ratingsysteem werd telkens zowel een PD als een LGD-model ontwikkeld. Maandelijks wordt de totale hypothecaire kredietportefeuille aan de PD en LGD-modellen aangeboden om er het kapitaalbeslag voor onverwachte verliezen uit af te leiden.

Leningen en vorderingen in achterstand en achterstallige bedragen

De Vennootschap beoordeelt haar portefeuille voortdurend op het stuk van achterstallige betalingen. In de onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van de financiële activa 'leningen en vorderingen op andere klanten' waarvoor er achterstallige bedragen zijn geconstateerd maar waarvoor er geen op individuele basis bepaalde bijzondere waardeverminderingen zijn aangelegd.

Het gaat hier om het totaalbedrag van de uitstaande kredieten (*total exposure*) en dus niet het totaalbedrag van de achterstanden.

In deze bedragen zitten ook nog de kredieten die slechts 1 of 2 dagen achterstallig zijn of die omwille van een mogelijk laattijdige operationele verwerking van de betaling van de aflossingen (onder meer via domicilieringen) tijdelijk een achterstand vertonen.

Per 31/12/2015	<= 90 dagen	90 dagen <> 180 dagen	180 dagen <> 1 jaar	> 1 jaar
Consumentenkrediet	5.589.853	270.057	76.271	25.444
Hypothecaire leningen	955.933.600	42.742.812	24.331.941	26.351.093
Leningen op termijn	17.303.985	713.516	8.908	282.586
Zichtdeposito's	2.656.151	58.013	49.873	1.823.647
Overige kredietvorderingen	0	0	0	0
	981.483.589	43.784.398	24.466.993	28.482.770

Per 31/12/2016	<= 90 dagen	90 dagen <> 180 dagen	180 dagen <> 1 jaar	> 1 jaar
Consumentenkrediet	4.398.888	110.654	16.391	18.416
Hypothecaire leningen	886.920.548	36.223.469	13.714.237	10.604.027
Leningen op termijn	14.547.928	141.125	476.955	5.918
Zichtdeposito's	2.281.635	87.309	55.708	1.174.160
Overige kredietvorderingen	0	0	0	0
	908.148.999	36.562.557	14.263.291	11.802.521

Bovenstaande leningen en vorderingen werden ofwel nog niet als gefaald beschouwd ofwel waren er voldoende waarborgen waardoor er geen op individuele basis bepaalde bijzondere waardeverminderingen moesten worden aangelegd.

Effectieve achterstallige bedragen (in kapitalen en interesten)

In de volgende tabellen wordt een overzicht gegeven van de effectieve achterstallige bedragen (kapitalen en interesten), met andere woorden welke achterstanden zijn er effectief (dus zonder het totale bedrag van de betrokken lening te vermelden).

Onder de 'zichtdeposito's' zijn in hoofdzaak kaskredieten terug te vinden die bij overschrijding van hun kredietlijn voor het volledige bedrag in achterstand komen.

Per 31/12/2015	<= 90 dagen	90 dagen ◊ 180 dagen	180 dagen ◊ 1 jaar	> 1 jaar
Consumentenkrediet	285.111	17.754	3.583	699
Hypothecaire leningen	7.876.294	874.965	665.414	1.701.962
Leningen op termijn	198.808	6.781	874	10.081
Zichtdeposito's	2.656.151	58.013	49.873	1.823.647
Overige kredietvorderingen	0	0	0	0
	11.016.364	957.513	719.744	3.536.389

Per 31/12/2016	<= 90 dagen	90 dagen ◊ 180 dagen	180 dagen ◊ 1 jaar	> 1 jaar
Consumentenkrediet	384.324	4.793	1.963	1.098
Hypothecaire leningen	9.202.459	955.431	817.289	883.271
Leningen op termijn	189.035	8.936	12.162	1.438
Zichtdeposito's	2.281.635	87.309	55.708	1.174.160
Overige kredietvorderingen	0	0	0	0
	12.057.453	1.056.469	887.122	2.059.967

In alle andere categorieën van financiële activa en de daarbinnen te onderscheiden aanwezige klassen zijn er geen achterstallen.

Op individuele basis bepaalde bijzondere waardeverminderingen

Het volgende overzicht geeft de betrokken waarden van de financiële activacategorieën (en respectievelijke klassen) weer waarvoor op individuele basis bepaalde bijzondere waardeverminderingen werden aangelegd.

	Bruto boek- waarde van de in waarde verminderde activa	Waarde- verminderingen individuele basis beoordeelde activa boekjaar 2015	Bruto boek- waarde van de in waarde verminderde activa	Waarde- verminderingen individuele basis beoordeelde activa boekjaar 2016
Voor verkoop beschikbare financiële activa				
Vastrentende effecten	18.224.283	4.207.085	5.309.693	375.066
Openbare instellingen	0	0	0	0
Kredietinstellingen	0	0	0	0
Effecten andere tegenpartijen	18.224.283	4.207.085	5.309.693	375.066
Niet vastrentende effecten	12.223.313	2.675.546	15.860.242	2.282.178
Totaal voor verkoop beschikbare financiële activa	30.447.596	6.882.631	21.169.935	2.657.244
Leningen en vorderingen				
Consumentenkrediet	2.547.519	2.613.224	1.994.982	2.019.249
Hypothecaire leningen	185.399.501	26.089.716	190.704.467	23.211.571
Leningen op termijn	3.793.525	339.962	3.415.567	398.600
Zichtdeposito's / voorschotten	1.602.296	1.277.134	1.060.064	938.951
Overige kredietvorderingen	899	899	0	0
Totaal leningen en vorderingen	193.343.740	30.320.935	197.175.080	26.568.371

Per einde 2015 waren er voor 30.320.935 euro op individuele basis bepaalde waardeverminderingen voor de portefeuille leningen en vorderingen. Per einde 2016 waren er voor 26.568.371 euro op individuele basis bepaalde waardeverminderingen voor de portefeuille leningen en vorderingen. Hiernaast waren er nog individuele waardeverminderingen van 2.657.244 euro in de AFS- portefeuille.

De volgende tabellen geven de mutaties weer van de individuele bijzondere waardeverminderingen van de boekjaren 2015 en 2016. Bij toelichting 38 is er meer detail terug te vinden over de totale resultaatsimpact (inclusief de rechtstreekse afboekingen en recuperaties).

	Beginsaldo 31/12/2014	Aangroei via P&L	Vrijgave via P&L	Eindsaldo 31/12/2015
Voor verkoop beschikbare financiële activa				
Vastrentende effecten	114	4.206.971	0	4.207.085
Openbare instellingen	0	0	0	0
Kredietinstellingen	0	0	0	0
Effecten andere tegenpartijen	114	4.206.971	0	4.207.085
Niet vastrentende effecten	2.847.739	1.261.777	1.433.971	2.675.545
Totaal voor verkoop beschikbare financiële activa	2.847.853	5.468.748	1.433.971	6.882.630
Leningen en vorderingen				
Consumentenkrediet	3.468.991	717.161	1.572.928	2.613.224
Hypothecaire leningen	34.868.647	22.155.607	30.934.538	26.089.716
Leningen op termijn	1.068.149	89.081	817.268	339.962
Zichtdeposito's / voorschotten	2.869.065	-1.462.432	129.499	1.277.134
Overige kredietvorderingen	105.415	0	104.516	899
Totaal leningen en vorderingen	42.380.267	21.499.417	33.558.749	30.320.935

	Beginsaldo 31/12/2015	Aangroei via P&L	Vrijgave via P&L	Eindsaldo 31/12/2016
Voor verkoop beschikbare financiële activa				
Vastrentende effecten	4.207.085	0	3.800.079	407.006
Openbare instellingen	0	0	0	0
Kredietinstellingen	0	0	0	0
Effecten andere tegenpartijen	4.207.085	0	3.800.079	407.006
Niet vastrentende effecten	2.675.545	698.202	1.091.569	2.282.178
Totaal voor verkoop beschikbare financiële activa	6.882.630	698.202	4.891.648	2.689.184
Leningen en vorderingen				
Consumentenkrediet	2.613.224	235.689	829.664	2.019.249
Hypothecaire leningen	26.089.716	19.336.224	22.214.368	23.211.572
Leningen op termijn	339.962	344.556	285.918	398.600
Zichtdeposito's / voorschotten	1.277.134	-1.178.726	-840.544	938.952
Overige kredietvorderingen	899	0	899	0
Totaal leningen en vorderingen	30.320.935	18.737.743	22.490.305	26.568.373

Op portefeuillebasis bepaalde bijzondere waardeverminderingen

Voor alle *retail*kredietportefeuilles waarvoor in Basiskredietrisicomodellen zijn uitgewerkt worden collectieve IBNR-waardeverminderingen berekend en aangelegd.

De onderstaande tabel geeft de *exposure at default* (EAD) en aangelegde collectieve bijzondere waardeverminderingen (IBNR) weer per eindejaar.

Portefeuille	31/12/2015		31/12/2016	
	EAD	IBNR	EAD	IBNR
port. Aspa België	8.714.321.534	1.258.535	9.937.803.067	1.414.297
port. Aspa Nederland	13.380.730.800	4.875.207	15.457.089.202	8.236.332
Green Apple	1.113.369.721	346.487	0	0
port. CBHK	367.349.714	395.471	300.604.257	346.454
port. ARAS	694.564.143	377.650	787.994.573	383.740
Totaal		7.253.350		10.380.823

De IBNR-waardeverminderingen zijn gestegen van 7.253.350 euro per 31 december 2015 naar 10.380.823 euro ten gevolge van de hogere portefeuille hypothecaire leningen. Deze stijging is ondermeer het gevolg van een voorzichtige UTP (unlikely to pay) vlagging in Nederland.

Naast de IBNR-voorziening wordt er ten slotte indien nodig ook een waardevermindering voor collectief beoordeelde financiële activa aangelegd. Deze op portefeuillebasis aangelegde waardevermindering wordt enkel opgebouwd voor een MBS-portefeuille die onder de leningen en vorderingen geclassificeerd is.

Ten slotte werd in 2015 een voorziening aangelegd van 860.000 euro die een '*best estimate*' raming is van de bijkomende waardeverminderingen die op leningen geboekt moeten worden naar aanleiding van de verdere verfijningen aan de interne processen voor het bepalen van de waardeverminderingen om een volledige overeenstemming met de EBA-reglementering hieromtrent te verzekeren. Per 31 december 2016 was deze voorziening gedaald tot nul euro omdat de betrokken waardeverminderingen automatisch berekend werden en vervat zitten in de andere waardeverminderingen.

Zekerheden

Bij het toestaan van hypothecaire leningen worden altijd persoonlijke of zakelijke zekerheden gevraagd. Hoe lager de kredietwaardigheid van een kredietnemer, hoe meer waarborg die cliënt zal moeten geven. In het kader van het uitwinningbeleid komt het sporadisch voor dat bepaalde zekerheden verworven worden en op de balans terechtkomen.

Voor deze zekerheden (in casu de panden waarop een hypothecaire inschrijving of volmacht gevestigd zijn) vinden individuele nieuwe schattingen plaats als de dossiers waaraan de zekerheden verbonden waren als gefaald beschouwd worden. Alle zakelijke zekerheden worden periodiek via een statistische methode herschat.

Uitwinningbeleid

Als alle andere middelen zijn uitgeoefend om een krediet in falend financieel af te handelen, wordt er (waar er een pand aanwezig is) overgegaan tot een onderhandse of openbare verkoop.

In 2016 waren er (inclusief verkopen die betrekking hebben op Nederlandse kredietdossiers met NHG bij de Vereniging) 222 openbare en onderhandse verkopen (343 in 2015), waarbij het saldo van de verkoop de vordering niet volledig dekte. De totale restschuld hierbij bedroeg 4.641.850 euro (tegenover 3.854.757 euro in 2015).

De conservatieve kredietpolitiek en het strikte omkaderingsbeleid hadden tot gevolg dat de kredietverliezen binnen de diverse activiteitsdomeinen van Argenta laag waren in de voorbije jaren.

Forbearance

Eind 2014 werden op basis van de EBA-definitie van *forbearance* de nodige beleidsdocumenten uitgewerkt en werden er aanpassingen gedaan aan de interne kredietsystemen voor de betere registratie van de betrokken dossiers. Het gaat hier over herfinancieringen en verlengingen naar aanleiding van betalingsachterstanden.

	31/12/2015	31/12/2016
Totaal exposures met forbearance maatregelen	16.797.144	47.496.688
Performing exposures met forbearance maatregelen	9.438.117	24.319.665
Non-performing exposures met forbearance maatregelen	7.359.027	23.177.022
Gecumuleerde waardeverminderingen en provisions voor deze exposures	683.898	2.202.705
Ontvangen collateral voor exposures met forbearance maatregelen	14.617.198	44.689.537

De stijging is in hoofdzaak het gevolg van het precieser registreren van forbearance in de kredietsystemen.

De forbearance-dossiers die als non-performing worden aangemerkt, worden steeds onderworpen aan een 'individuele waarderingstoets'. Het bedrag aan ontvangen onderpand van alle forbearance-dossiers werd ook opgenomen in deze toelichting om aan te tonen dat er aanzienlijke waarborgen in de vorm van collateral zijn.

Uitstaand kredietrisico bij de bankpool

De totale blootstelling aan kredietrisico (*total exposure*) bestaat uit de boekwaarden van financiële activa (grootste deel van de activazijde - binnenbalans) de berekende exposure van afgeleide financiële instrumenten en specifieke buiten balansposten (waaronder financiële garanties en kredietverbintenissen) zoals beschreven in de wetgevingen van het eigen vermogen (Basel). Onderstaande tabel geeft het uitstaand kredietrisico weer voor de bankpool zoals gerapporteerd in COREP.

Totale blootstelling aan kredietrisico	31/12/2015	31/12/2016
Totaal binnenbalans	33.764.584.249	35.996.526.393
Totaal buitenbalans	2.071.892.201	1.787.783.451
Totaal derivaten	167.530.969	185.611.883
	36.004.007.419	37.969.921.727

Meer informatie met betrekking tot de buiten balansposten is terug te vinden bij toelichting 41. Een uitgebreidere toelichting inzake het uitstaande kredietrisico is terug te vinden in de Basel pijler 3-toelichtingen die jaarlijks op de website van Argenta komen (www.argenta.be).

Concentratie van kredietrisico

Deze concentratie kan bestaan uit verschillende elementen waaronder enerzijds een concentratie in kredietverlening aan een individuele tegenpartij of een groep van onderling gerelateerde tegenpartijen (single name concentratie of wederpartijconcentratie). Anderzijds kan er ook een concentratie in kredietverlening zijn via een ongelijkmatige verdeling over sectoren of landen / regio's (sectorconcentratie).

Dit laatste risico kan ontstaan wegens significante risicoposities op groepen van tegenpartijen waarvan de kans op wanbetaling gedreven wordt door gemeenschappelijke onderliggende factoren.

In de beleidslijn kredietrisicobeleid worden limieten opgenomen met betrekking tot het concentratierisico. Deze limieten worden stelselmatig opgevolgd en gerapporteerd. Een van deze limieten heeft betrekking op de maximale exposure per tegenpartij in de *retail*kredietverlening en stelt dat deze maximale exposure op 1 *retail*tegenpartij nooit groter mag zijn dan 1 miljoen euro.

Worden toch hogere kredieten toegestaan dan kan dit enkel mits uitdrukkelijke beslissing van het kredietcomité en het directiecomité.

De onderstaande tabel geeft de procentuele verdeling over de 'leningen en vorderingen op andere klanten' van de verschillende types van lening of vordering. De post 'overige kredietvorderingen' bevat een beperkte portefeuille MBS.

	2015		2016	
	Boekwaarden	Procentuele verdeling	Boekwaarden	Procentuele verdeling
Consumentenkrediet	97.424.542	0,39%	97.669.919	0,36%
Hypothecaire leningen	24.557.026.789	97,50%	26.830.072.433	97,60%
Leningen op termijn	498.980.590	1,98%	536.848.529	1,95%
Zichtdeposito's / voorschotten	6.072.677	0,02%	3.925.891	0,01%
Overige kredietvorderingen	27.025.034	0,11%	21.600.896	0,08%
	25.186.529.632	100,00%	27.490.117.668	100,00%

Mogelijke concentratierisico's die resulteren uit de aanwezigheid in slechts twee hypotheekmarkten (namelijk België en Nederland), worden getemperd door een beperking van het kredietrisico per individueel dossier, en door een strikte opvolging van de evoluties in de Nederlandse en Belgische hypotheek- en residentiële vastgoedmarkten.

Hiernaast wordt er ook gezorgd voor een spreiding van de risico's door een groot aantal leningen voor een beperkt bedrag, gespreid over België en Nederland (ook regionaal) toe te staan. Door de spreiding in de tijd van de kredietverlening (iedere week / maand worden er wel kredieten toegestaan) worden de risico's getemperd (in zowel hoog- als laagconjunctuur worden immers kredieten toegestaan).

De basis voor de kwantitatieve beoordeling van het concentratierisico vormt de analyse van de portefeuillesamenstelling (balans) naar economische sectoren (overheden – openbare besturen, kredietinstellingen, overige leningen waaronder bedrijfsobligaties, hypothecaire kredietverlening, andere retailkredietverlening) en landen.

Beleggingsportefeuille

De Vennootschap classificeert het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille als 'voor verkoop beschikbaar financiële activa'. Het voornaamste deel van dit gedeelte van de beleggingsportefeuille bestond per 31 december 2016 uit obligaties van 'openbare besturen' (42,36 % in 2016 tegenover 46,09 % in 2015). De categorie 'kredietinstellingen' vertegenwoordigt 22,34 % per 31 december 2016. De categorie 'effecten andere tegenpartijen' is van 30,25 % gestegen naar 34,22 %.

	2015		2016	
	Boekwaarden	Procentuele verdeling	Boekwaarden	Procentuele verdeling
Vastrentende effecten				
Openbare besturen	5.034.554.702	46,09%	4.530.987.182	42,36%
Kredietinstellingen	2.488.584.084	22,78%	2.389.603.913	22,34%
Effecten andere tegenpartijen	3.304.284.798	30,25%	3.660.802.854	34,22%
Niet-vastrentende effecten				
Beleggingsfondsen/aandelen	96.480.974	0,88%	115.698.131	1,08%
	10.923.904.558	100,00%	10.697.092.080	100,00%

In de beleggingsportefeuille kan het concentratierisico het kredietrisico beïnvloeden. Het concentratierisico kan ontstaan als gevolg van een grote totale positie bij individuele tegenpartijen, dan wel het een totale positie bij een aantal positief gecorreleerde tegenpartijen (dat wil zeggen partijen die onder gelijkaardige omstandigheden in gebreke blijven). Het vermijden van concentraties is een belangrijke factor in de kredietrisicostrategie van de Vennootschap.

De onderstaande tabel geeft een procentueel geografische uitsplitsing van de overheidsobligaties in de 'voor verkoop beschikbare financiële activa'. Uit het onderstaande overzicht blijkt nog een grote blootstelling aan België (vestigingsplaats van de Vennootschap).

	31/12/2015	31/12/2016
België	57,62%	57,51%
Ierland	7,05%	7,88%
Spanje	4,28%	5,15%
Polen	3,68%	3,99%
Italië	4,94%	2,45%
Oostenrijk	2,16%	2,42%
Nederland	2,02%	3,01%
Slovakije	2,84%	1,42%
Slovenië	3,29%	3,15%
Letland	1,89%	2,04%
Litouwen	2,16%	2,32%
Tsjechië	2,22%	2,40%
IJsland	1,25%	0,95%
Duitsland	1,01%	1,11%
Zweden	0,50%	0,56%
Roemenië	0,37%	0,42%
Bulgarije	0,30%	0,33%
Mexico	0,42%	0,47%
Frankrijk	1,22%	1,40%
Overige	0,78%	1,02%
Totaal	100,00%	100,00%

De onderstaande tabel ten slotte geeft het ratingniveau weer van de volledige 'voor verkoop beschikbare activa'-portefeuille. Meer dan 98 % van deze portefeuille heeft een rating van "investment grade".

Meer informatie in verband met deze portefeuille is terug te vinden bij toelichting 14.

	31/12/2015	31/12/2016
Investment grade	98,06%	98,11%
Below investment grade	1,69%	1,84%
Not rated	0,25%	0,05%
Totaal	100,00%	100,00%

Onder de 'tot einde looptijd aangehouden activa' staan effecten ten bedrage van 614.660.002 euro (592.167.023 euro in 2015) die in hoofdzaak uitgegeven werden door de Belgische federale en regionale overheden.

De eerder vermelde financiële beleidslijn bepaalt in welke obligaties er met welke ratings mag belegd worden. De ratings van alle rentedragende vastrentende effecten worden nadien stelselmatig opgevolgd. Als na de aankoop de rating van een obligatie daalt onder de vooropgestelde minimum ratingvereiste, worden de betrokken obligaties opnieuw besproken in het ALCO en het ratingoverleg (RO). Het ALCO en bijgevolg ook het directiecomité van de Vennootschap moeten zich hierbij uitdrukkelijk uitspreken over het al dan niet behouden van de positie. Over de behouden posities wordt ook gerapporteerd aan het risicocomité van de raad van bestuur.

Toelichting bezwaarde activa

Via de circulaire 2015/03 heeft de Belgische toezichthouder de richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit (EBA) van 27 juni 2014 over de openbaarmaking van bezwaarde en niet-bezwaarde activa in het Belgische prudentiële kader ten uitvoer gebracht. Het betreft hier geen toelichting over het kredietrisico van de Vennootschap op zijn schuldenaars maar een globale toelichting over haar bezwaarde activa.

De instellingen moeten op voortschrijdende basis informatie over de voorafgaande twaalf maanden openbaar maken uitgaande van mediaanwaarden van ten minste driemaandelijke

gegevens. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de bezwaarde activa bij de Vennootschap op rapportering toestand 31 december 2015 en 2016 evenals het gemiddelde over 2016.

	31/12/2015		31/12/2016		gem. 2016	
	nom. waarde	marktwaarde	nom. waarde	marktwaarde	nom. waarde	marktwaarde
Collateral voor afgeleide instrumenten (caps en swaps)	419.032.000	485.653.196	559.469.000	635.725.745	541.443.167	607.061.611
Collateral voor repo transacties	343.840.735	415.772.455	218.529.000	269.081.575	222.074.272	270.778.314
Collateral voor Bank Card Company	35.000.000	35.123.886	31.000.000	33.118.285	31.000.000	33.683.674
Totaal gegeven collateral	797.872.735	936.549.537	808.998.000	937.925.605	794.517.439	911.523.599
Collateral kredietlijn NBB	250.000.000	272.322.206	250.000.000	261.525.000	250.000.000	263.776.250

Er waren eind 2015 voor nominaal 762.872.735 euro bezwaard in het kader van de afgeleide instrumenten en repo's en nominaal 35 miljoen in het kader van het gebruik van kredietkaarten door de klanten van de Vennootschap. In het kader van het collateral beheer werd bij de afgeleide instrumenten voor 15.350.000 euro cash betaald en voor repo 5.758.000 euro. Er werd geen cash ontvangen in het kader van de uitgevoerde repo transacties of afgeleide instrumenten.

Eind 2016 waren er voor nominaal 777.998.000 euro bezwaard in het kader van afgeleide instrumenten en repo's en nominaal 31 miljoen in het kader van het gebruik van kredietkaarten door klanten van de Vennootschap. Daarnaast was er 28,9 miljoen cash betaald en 29,5 miljoen cash ontvangen bij het collateral beheer voor afgeleide instrumenten. Voor de repo transacties bij Argenta Assuranties is dit 3.980.000 euro betaalde cash en 594.000 euro ontvangen cash.

Argenta Spaarbank heeft geen covered bonds uitgegeven en de kredieten die geëffectiseerd werden staan zoals al toegelicht terug op de balans van de Bankpool. De bank heeft een kredietlijn bij de NBB van 250 miljoen euro waarvoor effecten zullen bezwaard worden op het moment dat deze kredietlijn wordt aangesproken.

5.4. Verzekeringstechnische risico's

5.4.1. Overzicht van de verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnisch risico omvat enerzijds het onderschrijvingsrisico en anderzijds het falingsrisico van de herverzekeraar.

Het onderschrijvingsrisico omvat overkoepelend alle risico's die verbonden zijn aan de aard van het onderschrijven van verzekeringsactiviteiten. Het is het risico op het verlies van de toekomstige winsten en kapitaal, veroorzaakt door de afwijkingen van de werkelijke betalingen ten opzichte van de verwachte betalingen.

Op het gebied van schadeverzekeringen zijn de resultaten van de Verzekeringsspool grotendeels afhankelijk van de mate waarin de werkelijke uitkeringen in overeenstemming zijn met de uitgangspunten die bij de prijsstelling van producten en bij het bepalen van de hoogte van de technische voorzieningen zijn gehanteerd.

Voor levensverzekeringen bestaat het verzekeringstechnische risico onder meer uit het risico op afwijkend afkoopgedrag, afwijkende uitkeringen (in geval van overlijden) en poliskosten.

Op het gebied van gezondheidsverzekeringen omvatten de risico's zowel deze aanwezig bij levens- als bij schadeverzekeringen.

De Verzekeringsspool past een aantal procedures toe om het verzekeringstechnische risico te beheersen.

Zowel het acceptatie-, sanerings-, tarifierings- als reserveringsbeleid worden bepaald en aangepast door een voortdurende opvolging van de technische resultaten, het profiel van de portefeuille en de toereikendheid van de technische voorzieningen. In 2016 werd hierbij de beleidslijn onderschrijvingsrisico goedgekeurd door de raad van bestuur.

Door het duidelijke aanvaardingsbeleid voor welomschreven doelgroepen wordt het acceptatierisico beperkt. Bij de ontwikkeling van een nieuw product wordt rekening gehouden met alle mogelijke risico's om het onderschrijvingsrisico te verkleinen. Aan de hand van een continue opvolging worden tijdig noodzakelijke maatregelen getroffen, zoals een eventuele tariefaanpassing.

De inkomens- en waarde stabiliteit van de producten wordt opgevolgd via de volgende RAF-indicatoren:

- Earnings at risk 80%: inkomensvolatiliteit door alle risico's / netto-inkomen voor belastingen (in een 1-op-5-jaar-perspectief)
- Value at risk 95%: waardevolatiliteit door alle risico's / Beschikbaar economisch kapitaal (in een 1-op-20-jaar-perspectief)
- NII marge³ (Net Interest Income marge): rentemarge (Year-To-Date, geannualiseerd) t.o.v. de grenzen vereist voor 8% ROE en 0% ROE uit Businessplan
- New Business Margin Leven en Value New Business Leven: waarde van de productie Leven van het boekjaar indien target ROE van 8% behaald wordt tegenover verdisconteerde premies
- (Aras Solo) Combined Ratio Schade inclusief herverzekering
- (Aras Solo) Combined Ratio Gezondheid

De toereikendheid van de reserves of Liability Adequacy Test (hierna LAT) wordt getoetst conform de gelijknamige beleidslijn.

Er wordt systematisch nagegaan of de reserves adequaat zijn. Als de reserves ontoereikend geacht worden, wordt meestal besloten aanvullende voorzieningen toe te wijzen en / of het beleid omtrent tarieven en risicoaanvaarding te wijzigen of andere acties te ondernemen.

De Verzekeringsspool maakt ook gebruik van herverzekering om bepaalde risico's te beperken, de volatiliteit in de schadelast te mitigeren en de solvabiliteitsratio's te verbeteren. Het eigenbehoud en de limieten van de herverzekeringscontracten worden bepaald in functie van de acceptatiepolitiek en de risicoappetijt van Argenta en zijn vastgelegd in de beleidslijn 'Herverzekering'. Deze beleidslijn beschrijft ook hoe het falingsrisico van de herverzekeraars beheerd wordt. Het Verzekeringsrisicocomité (VRC hierna) volgt deze risico's permanent op.

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn sterfte- en langlevenrisico, morbiditeitsrisico, risico uit hoofde van kosten, vrijvalrisico, premie- en reserverisico en catastroferisico.

Sterfte- en langlevenrisico

Het sterfterisico is het risico op verlies of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van sterftecijfers wanneer een stijging van het sterftecijfer leidt tot een stijging van de waarde van verzekeringsverplichtingen.

³ Beperkt tot banken waarvan de stress-test resultaten werden gepubliceerd op de website van EBA.

Dit risico wordt verminderd door grenzen aan het acceptatiebeleid te stellen, regelmatige evaluaties van de sterftetabellen te maken en door herverzekering af te sluiten.

Het langlevenrisico is het risico op verlies of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van sterftecijfers wanneer een daling van het sterftecijfer leidt tot een stijging van de waarde van verzekeringsverplichtingen. Dit risico wordt ondermeer beheerd door middel van regelmatige evaluatie van de sterftetabellen, de keuze van de tariefstructuur, een beperking van contractperiodes en het aanpassen van tarieven bij hernieuwing van de polis.

Het sterfte- en langlevenrisico wordt bij de Argenta Assuranties als één subrisico beschouwd. Het grootste deel van het sterfterisico is er ten gevolge van de schuldsaldoverzekering.

Morbiditeitsrisico

Het morbiditeitsrisico is risico op verlies of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van invaliditeits-, ziekte- en morbiditeitscijfers.

Argenta Assuranties heeft een aanzienlijke individuele hospitalisatieportefeuille en houdt bij het bepalen van het risico rekening met eigen ervaringen en historische trends. Deze trends zijn o.a. de portefeuillegrootte, schade-uitkeringen en schade-inflatie.

De kapitaalkost van het ziekterisico kan verder dalen door de verdere omschakeling van een één- naar een meerpersoonskamer en maximale indexering van de premie. Bovendien wordt het morbiditeitsrisico beperkt door de specifieke medische index die de stijging van de ziektekosten in kaart brengt en de verzekeringsmaatschappijen toelaat hun premies in overeenstemming hiermee te verhogen.

Risico uit hoofde van kosten

Het kostenrisico is het risico op verlies of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van de kosten voor het nakomen van verzekerings- of herverzekeringsovereenkomsten. De ontwikkeling en prijszetting van verzekeringspolissen is mee gebaseerd op hypothesen over de verkoopskosten, de verwerkingskost van de polissen en de beheerskost van de schades en het verwachte behoud. Het risico van een andere feitelijke ontwikkeling en de eventuele gevolgen daarvan worden door productontwikkeling in kaart gebracht.

Het kostenrisico kan toenemen door meer langlopende contracten, afwijkingen van de gebruikte hypothesen en een toename van de kosteninflatie. Kostenbeheersing is een belangrijke factor in het beheren van dit risico.

Vrijvalrisico

Het vrijvalrisico is het risico op verlies of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau of de volatiliteit van de percentages van voortijdige beëindiging, beëindiging, verlenging of afkoop van de overeenkomst.

Bij een toename van de poliskosten loopt de verzekeringsmaatschappij het risico dat de initiële poliskosten niet tijdig kunnen terugverdiend worden en dat de winsten van toekomstige premies wegvallen. Een lager aantal afkopen kan hetzelfde risico inhouden. Binnen de Verzekeringsspool heeft Argenta Assuranties het grootste vrijvalrisico. Dit risico wordt verminderd door het vragen van een afkoopvergoeding, het toepassen van *market value adjustment* en het afhouden van eventuele fiscale lasten. Dit risico komt voornamelijk voor bij levensverzekeringen.

Premie- en reserverisico

Dit is het risico op verlies of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door volatiliteit in het tijdstip, de frequentie en de ernst van verzekerde gebeurtenissen en in het tijdstip en het bedrag van schaderegelingen; premierisico betreft schadegevallen na rapporteringsdatum, reserverisico voorgevallen schades voor rapporteringsdatum. Dit risico wordt beheerd door de opvolging van de rentabiliteit, de periodieke LAT testen en de acceptatie- en reserveringspolitiek.

Catastroferisico

Het catastroferisico of rampenrisico is het risico op verlies of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door duidelijke onzekerheid over de prijsstelling en de aannames voor de reserve in verband met extreme of uitzonderlijke gebeurtenissen

Het catastroferisico is grotendeels te wijten aan natuurrampen of door mensen veroorzaakte rampen. Een deel van dit risico wordt getemperd door het afsluiten van herverzekeringen. Dit risico komt voornamelijk voor bij schadeverzekeringen

Voor levensverzekeringen omvat dit risico ook het risico op verhoogde sterfte als gevolg van een pandemie. Binnen leven komt dit risico voor bij de schuldsaldoverzekeringen.

5.4.2. Herverzekeringen

De Verzekeringsspool maakt gebruik van herverzekering om bepaalde verzekeringstechnische risico's te beperken. Herverzekering komt in volgende takken voor:

- Brand schade:
 - *excess of loss* per risico en per gebeurtenis of event;
- Aansprakelijkheid schade:
 - *excess of loss* per risico in takken
 - BA, BA Auto, Inzittenden, BA Gebouwen en BA Privé Leven;
- Brand en Omnium Auto schade:
 - *annual aggregate excess of loss* per event en Top&Top XL Layer;
- Leven:
 - Sommen excedent bij risico individueel overlijden.

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de betaalde herverzekeringspremies:

	31/12/2015	31/12/2016
Brand	1.315.103	1.278.166
Motor	1.260.464	1.408.751
Familiale	127.484	144.812
Leven	1.850.276	2.119.963
Totaal	4.553.327	4.951.692

In het contract afgesloten met de Aon Benfield, de herverzekeringsmakelaar, is opgenomen dat alle herverzekeraars een minimale rating A+ moeten aanhouden.

Hierdoor is het defaultrisico op de herverzekeraar beperkt. Ook het concentratierisico is beperkt aangezien de makelaar gebruikt maakt van verschillende herverzekeringsmaatschappijen.

5.4.3. Schadereserveringen

Het aanleggen van reserveringen bij schadegevallen is een kernproces voor een verzekeringsonderneming. De operationele schadereserves wegen sterk op de rentabiliteit van de maatschappij. In de schadetakken kunnen enkele zware dossiers de rentabiliteit van de hele portefeuille ondermijnen. De schadereserveringen werden opgenomen in een aparte beleidslijn.

Bij de Vennootschap wordt een onderscheid gemaakt tussen de frequentiedossiers met kleinere schadebedragen en de zware schadedossiers boven 125.000 euro. Dit werd in de beleidslijn opgenomen:

Het beleid voor de frequentiedossiers situeert zich upfront, in de jaarlijkse bepaling door de afdeling actuariaat van de standaard openingsreserves, op basis van de historische loss schadelast. Dit is een 'best' schatting van de gemiddelde schadelast. De snelheid en de inbouw in de informaticasystemen (bij het openen van een dossier worden automatisch de reserveringsbedragen aangelegd) zijn hier doorslaggevend.

Het beleid voor de zware schadedossiers (dossier met een totale kostprijs boven de 125.000 euro) vereist een benadering op maat. Door een proces van bestendige evaluatie van de tussenkomst van de verzekeringsonderneming en dankzij een analyse van de toepassing van het verzekeringscontract, de toepassing van de conventies, uitsluitingen, benadering van de schade, de aansprakelijkheid, alle mechanismes van verdeling van aansprakelijkheid, de aftrek van de vrijstelling en de toevoeging van de kosten worden deze in kaart gebracht.

De basis is hier een faire schatting van de zware dossiers (op basis van alle bovenvermelde elementen) plus een risicomarge, gelet op potentiële zware schommelingen. Door een zo nauwkeurige benadering, met een frequente herziening, zullen de schommelingen opwaarts en neerwaarts zo beperkt mogelijk blijven.

De kern van de operationele richtlijnen die dit beleid uitvoeren bevindt zich in het snel detecteren en afzonderen van die zware schadedossiers in de massa van de frequentiedossiers.

De uitdaging bestaat erin om de frequentieschades in een snelle behandeling te behouden zonder dat de reservering de doorlooptijd ervan overbelast, maar ook om de zware dossiers snel te identificeren, te behandelen en correct te reserveren bij opening en behandeling.

Dit beleid wordt zeer nauwkeurig opgevolgd.

Ontwikkeling schadereserves

Onderstaande tabel illustreert de schadedriehoek en bevat de evolutie van de totale schadelast per voorvalsjaar, waarbij de schadelast gelijk is aan de som van de betalingen en de schadereserves met aftrek van de recuperaties en de recuperatiereserves.

Zowel de betalingen als de recuperaties zijn cumulatief. Het gaat dus over uitkeringen vanaf 1 januari van het voorvalsjaar tot en met het laatste afwikkelingsjaar.

De indeling van een schadedriehoek is als volgt:

- verticaal staan de afwikkelingsjaren;
- horizontaal de voorvalsjaren;
- diagonaal de boekjaren.

Het aantal jaren is afhankelijk van de beschikbare historiek van de productlijn. Hoe verder de schades zijn ontwikkeld, hoe betrouwbaarder de waardering van de schadelast.

De onderstaande tabel toont de bruto bewegingen voor herverzekering en IBNR in de schadeafwikkelingsdriehoek:

	< 2002	2002-2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Raming aan het einde van het voorvalsjaar	0	257	55	55	46	44	49	53	57	74	77
1 jaar later	0	258	53	52	42	46	47	52	58	78	0
2 jaar later	0	253	51	51	44	44	45	51	57	0	0
3 jaar later	0	249	48	52	43	43	44	49	0	0	0
4 jaar later	0	244	49	50	43	43	44	0	0	0	0
5 jaar later	0	242	49	50	43	42	0	0	0	0	0
6 jaar later	0	235	49	49	43	0	0	0	0	0	0
7 jaar later	0	235	48	49	0	0	0	0	0	0	0
8 jaar later	0	234	48	0	0	0	0	0	0	0	0
9 jaar en later	0	228	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Huidige raming	228	228	48	49	43	42	44	49	57	78	77
Cumulatieve betalingen	220	217	47	46	40	41	41	44	46	56	30
Huidige voorzieningen	8	11	1	3	3	2	3	5	11	22	46

	< 2003	2003-2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Raming aan het einde van het voorvalsjaar	0	313	55	46	44	49	53	57	74	73	72
1 jaar later	0	311	52	42	46	47	52	58	78	71	0
2 jaar later	0	304	51	44	44	45	51	57	73	0	0
3 jaar later	0	298	52	43	43	44	49	56	0	0	0
4 jaar later	0	293	50	43	43	44	48	0	0	0	0
5 jaar later	0	291	50	43	42	44	0	0	0	0	0
6 jaar later	0	284	49	43	42	0	0	0	0	0	0
7 jaar later	0	283	49	43	0	0	0	0	0	0	0
8 jaar later	0	281	49	0	0	0	0	0	0	0	0
9 jaar en later	0	274	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Huidige raming	228	274	49	43	42	44	48	56	73	71	72
Cumulatieve betalingen	221	264	46	40	41	42	45	47	59	48	36
Huidige voorzieningen	7	9	3	3	1	2	3	9	15	23	37

5.4.4. Bewegingsanalyse technische voorzieningen

In onderstaande tabel werd een analyse opgenomen van de technische voorzieningen voor tak 21 contracten. Het overzicht van de totale technische voorzieningen leven is terug te vinden onder toelichting 20.

	31/12/2015	31/12/2016
Beginsaldo technische voorzieningen tak 21	2.329.996.227	2.230.711.542
Stortingen	219.154.974	230.676.148
Afkopen, overlijden, einde termijn, rentes	-283.758.148	-135.815.340
Interestkost	56.001.330	52.292.292
Toekenning winstdeelname	2.121.645	1.648.914
Overige wijzigingen	-92.804.486	-27.997.611
Eindsaldo technische voorzieningen tak 21	2.230.711.542	2.351.515.945
Andere	0	0
Aanvullende voorzieningen leven	20.960.449	20.962.281
Totaal	2.251.671.991	2.372.478.226

Voor de tak 23 contracten die worden opgenomen onder de financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeverminderingen in de winst- en verliesrekeningen geeft dit volgend beeld:

	31/12/2015	31/12/2016
Beginsaldo technische voorzieningen tak 23	1.181.134.714	1.670.112.392
Stortingen	492.277.451	222.444.166
Afkopen en overlijdens	-84.692.759	-97.380.932
Waardeschommelingen	9.094.520	37.178.125
Overige wijzigingen	72.298.466	7.420.894
Eindsaldo technische voorzieningen tak 23	1.670.112.392	1.839.774.645
Andere	0	0
Totaal	1.670.112.392	1.839.774.645

Bijkomende toelichtingen over tak 23 zijn terug te vinden onder toelichting 13.

5.4.5. Toereikendheidstoetsen

De regels voor het berekenen van de technische reserves zijn beschreven in de beleidslijn 'Toereikendheid reserves'. Er wordt op basis van de LAT systematisch nagegaan of de reserves adequaat zijn. Als de reserves als ontoereikend beoordeeld worden, wordt de oorzaak ervan geëvalueerd en in overeenstemming met de waarderingsregels verwerkt. De toewijzing van aanvullende voorzieningen en/of een wijziging van het beleid op het gebied van tarieven en risico aanvaarding kunnen mogelijke acties zijn.

Met uitzondering van de aangelegde voorzieningen voor lopende risico's werden er bij deze testen geen tekorten geïdentificeerd die aanleiding zouden geven tot bijkomende verzekeringsverplichtingen.

Levensverzekeringen

De voorzieningen worden contract per contract bepaald in overeenstemming met een prudente, retrospectieve actuariële methode op basis van tariefparameters. Deze voorzieningen omvatten voor België ook de aanvullende voorziening, die aangelegd wordt voor contracten met een gewaarborgde interestvoet die meer dan 10 basispunten hoger is dan 80 % van de gemiddelde rentevoet over de laatste vijf jaar van de OLO's op 10 jaar. De voorziening voor nog uit te betalen bedragen wordt vastgesteld op basis van de contractuele verplichting uit hoofde van de contracten.

De Verzekeringsspool toetst jaarlijks de toereikendheid van de voorzieningen op een deterministische manier conform de beleidslijn 'Toereikendheid reserves'. In deze toets wordt rekening gehouden met de actuele schattingen van de contractuele en gerelateerde kasstromen, zoals administratiekosten.

Deze '*best estimate*' voorziening wordt verhoogd met een risicomarge voor niet indekbare verzekeringsrisico's.

Er worden alsook sensitiviteitsanalyses uitgevoerd waarbij de impact op de '*best estimate*' voorziening wordt ingeschat bij wijzigende assumpties.

Bij deze berekeningen wordt de best estimate voorziening berekend waarbij volgende assumpties wijzigen:

- Stijging kosten 10% (risico uit hoofde van kosten)
- Daling en stijging van de sterfte 10% (sterfte risico, langlevens risico en catastroferisico)
- Daling en stijging van de afkoop 10% (vrijvalrisico)
- Stijging en daling van het beleggingsrendement 25%

Hieruit blijkt dat de '*best estimate*' voorziening het meest gevoelig is voor wijzigende assumpties met betrekking tot de kosten en het beleggingsrendement. Voor de portefeuille van zuivere overlijdensverzekeringen is de voorziening ook gevoelig voor de wijzigende assumpties betreffende de sterfte. De uitgevoerde sensitiviteiten leiden niet tot een tekort van de technische voorzieningen op totaalniveau en hebben bijgevolg geen impact op het IFRS totaalresultaat noch het IFRS eigen vermogen.

Gezondheidsverzekeringen

Voor de vergrijzingsreserves (hospitalisatieverzekering) wordt een kasstroom gebaseerde berekening per model point uitgevoerd. Dit zijn alle verzekerden met identieke kenmerken wat betreft leeftijd, geslacht, kamertype en onderschreven opties.

Er worden alsook sensitiviteitsanalyses uitgevoerd waarbij de impact op de '*best estimate*' voorziening wordt ingeschat bij wijzigende assumpties.

Bij deze berekeningen wordt de *best estimate* voorziening berekend waarbij er bepaalde assumpties betreffende onder andere kosteninflatie en schadeinflatie worden gewijzigd.

Hieruit blijkt dat de '*best estimate*' voorziening, gezien het lange termijnkarakter van gezondheidsverzekeringen, het meest gevoelig is voor aannames met betrekking tot de kosteninflatie. Schadereserves worden getoetst op een analoge manier als deze van de schadeverzekeringen. De uitgevoerde sensitiviteiten leiden niet tot een tekort van de technische voorzieningen op totaalniveau en hebben bijgevolg geen impact op het IFRS totaalresultaat noch het IFRS eigen vermogen.

Schadeverzekeringen

De voorzieningen voor schadegevallen, alsook de interne en externe schaderegelingskosten, worden schadegeval per schadegeval bepaald. De premiereserves worden ook contract per contract berekend. De berekening van voorzieningen voor zowel interne als externe schaderegelingskosten werd eind 2014 aangepast.

Argenta toetst jaarlijks de toereikendheid van de voorzieningen op een deterministische wijze conform de beleidslijn Toereikendheid reserves. In deze toets wordt rekening gehouden met de actuele schattingen van de contractuele en gerelateerde kasstromen zoals bijvoorbeeld de administratiekosten. Deze '*best estimate*' voorziening wordt verhoogd met een risicomarge voor niet indekbare verzekeringsrisico's.

Er worden alsook sensitiviteitsanalyses uitgevoerd waarbij de impact op de '*best estimate*' voorziening wordt ingeschat bij wijzigende assumpties.

Bij deze berekeningen wordt de *best estimate* voorziening berekend voor de schadereserve en premiereserve waarbij er bepaalde assumpties betreffende onder andere afwikkelingsfactoren, wijziging limieten, stijging administratiekosten, S/P ratio en recuperaties worden gewijzigd.

Hieruit blijkt dat de '*best estimate*' premiereserve het meest gevoelig is voor aannames met betrekking tot de administratiekosten. De uitgevoerde sensitiviteiten leiden niet tot een tekort van de technische voorzieningen op totaalniveau en hebben bijgevolg geen impact op het IFRS totaalresultaat noch het IFRS eigen vermogen.

5.5. Operationeel risico

Alle ondernemingen die activiteiten uitoefenen, hebben te maken met een operationeel risico. Financiële instellingen en groepen vormen daarop geen uitzondering.

De activiteiten van Argenta zijn afhankelijk van het vermogen om een erg groot aantal transacties efficiënt, nauwkeurig en in overeenstemming met de beleidslijnen en de wet- en regelgeving te verwerken. Operationele risico's en verliezen treden op als gevolg van tekortschietende of falende interne processen (zoals processen die niet afgestemd zijn op de wettelijke voorschriften), mensen (zoals fraude, fouten van werknemers) en systemen (zoals systeemuitval) of als gevolg van externe gebeurtenissen (zoals natuurrampen, cybercriminaliteit of defecten van externe systemen, zoals die van de leveranciers of tegenpartijen van de Vennootschap). De impact kan bestaan uit financiële en/of reputatieschade. Ook het juridisch en compliance risico vallen hieronder.

Argenta heeft een relatief beperkt aantal producten en diensten, wat het operationeel risico beperkt kan houden. Hoewel de Vennootschap maatregelen heeft genomen om de risico's te beheersen en eventuele verliezen te beperken en daarnaast aanzienlijke middelen uittrekt voor de ontwikkeling van efficiënte procedures en de opleiding van personeel, is het niet mogelijk procedures te implementeren waarmee Argenta al deze operationele risico's op een efficiënte manier volledig kan uitsluiten. Echter binnen het kader van het algemene risicoappetijt worden ook operationele risico's op een structurele manier beheerd.

Het Operationeel Risicocomité vergadert trimestrieel binnen het Groepsriskcomité met aandacht voor de key risk indicators, de RCSA's (Risk & Control Self Assessment) en de operationele verliezen.

Jaarlijks wordt een uitgebreid interne controlejaarverslag opgesteld dat overgemaakt wordt aan het Auditcomité, de raad van bestuur en de NBB/ECB. In dit verslag worden de aanwezige beheersmaatregelen beoordeeld op hun adequaatheid en hun effectiviteit volgens de COSO-methodiek.

Algemeen wordt aangenomen dat operationele risico's in de bedrijven gaandeweg toenemen, ook vanwege de toezichthouder stijgt de aandacht voor deze vorm van risico's. Dit is onder meer toe te schrijven aan de snel wijzigende technologische omgeving, de uitbreiding van de regelgeving, de toenemende complexiteit en vermenigvuldiging van producten en ook de algemene trend van het uitbesteden van niet-kernactiviteiten.

In 2016 werd vooral werk gemaakt op volgende structurele en inhoudelijke OR domeinen.

Structureel :

- ORM Missie, visie en strategie uitgewerkt en voorgesteld aan het risicocomité
- Structurele samenwerking met ORM-contactpersonen in de business
- Structurele afstemming met de MT's (management teams)
- Structurele samenwerking met ICT en inzake strategische projecten
- Structurele samenwerking met ORM Nederland en AAM Luxemburg
- Accelerando traject binnen de eigen directie

Wat de ORM missie betreft, wil Argenta een breed gedragen risicoverhaal dat deel uitmaakt van het DNA van heel Argenta en van elk van zijn medewerkers zodat Argenta op een duurzame manier verder kan groeien.

De missie van het gezamenlijk operationeel risicobeheer binnen Argenta (over alle niveaus en onderdelen van de organisatie heen) is om door middel van een gezond, in de business verankerd management van de operationele risico's, de stabiliteit, de rendabiliteit en de duurzame groei van Argenta te ondersteunen en dat met minimale extra kosten (beleid bepalen).

Eerste en tweede lijn ORM voeren in partnership een risicobeleid dat maximaal bijdraagt aan de bedrijfsdoelstellingen met minimale extra kosten. Tweede lijn ondersteunt de organisatie om dit beleid meer en meer op een zelfredzame manier toe te passen (ondersteuning eerste lijn).

Daarnaast ondersteunt tweede lijn ORM op alle niveaus van het bedrijf het nemen van gezonde beslissingen door alle stakeholders een juist beeld te geven van de mate waarin de actuele operationele risico's zijn afgedekt (zekerheid geven / rapportering).

Inhoudelijk werd in 2016 vooral met prioriteit gewerkt op:

- Ontwikkelen en updaten van een aantal beleidslijnen o.a. in kader van business continuity, functiescheiding en interne controle
- Ontwikkelen van een kader voor het inbedden van de risicocultuur, in samenwerking met zowel business als andere risk directies
- Diverse acties m.b.t. informatiebeveiliging
- Doorlichting en optimalisatie van de Corporate Insurance contracten
- Verbeterde werking en verdere aanpak van het crisismanagement team
- Een structurele herwerking van het Intern Controle Jaarverslag.

5.6. Andere risico's

Zonder exhaustief te willen zijn, werden onder deze paragraaf nog enkele andere risico's opgenomen. In de afgelopen jaren werd er ook verder geïnvesteerd in een hernieuwd groepswijd risk assessment van alle identificeerbare risico's en in de economische kapitaalmodellen van ICAAP / ORSA, in het bijzonder in de uitwerking van een geïntegreerde risicocartografie, stress-, scenario- en forward looking-testen.

Samen met de economische kapitaalberekeningen (aangevuld met kapitaalallocaties) op basis van simulatiemodellen bieden ze de Argenta Groep een integraal beeld van alle materiële risico's. De resultaten spelen een belangrijke rol in de inkomens- en waarde sturingsmodellen.

5.6.1. Strategisch risico

Het strategisch risico is het risico op verlies of op negatieve verandering in de financiële situatie als direct of indirect gevolg van business beslissingen, implementatie van beslissingen, of gebrek aan aanpasbaarheid ("responsiveness") aan veranderende marktomstandigheden (zowel commercieel als financieel).

Om de strategische doelen zoals bepaald in de bedrijfsstrategie te bereiken, stelt de Argenta Groep middelen ter beschikking. Het gaat onder meer om communicatiekanalen, systemen, netwerken, managerstijd en -capaciteiten. De strategische doelen worden bepaald door het directiecomité, goedgekeurd door de raad van bestuur en periodiek opgevolgd.

De uiteindelijke realisatie van de bedrijfsstrategie hangt af van de passendheid van de ter beschikking gestelde middelen en de manier waarop deze middelen worden aangewend

5.6.2. Businessrisico

Het businessrisico is het risico op verlies of op negatieve verandering in de financiële situatie als direct of indirect gevolg van veranderingen in de business ten gevolge van een externe gebeurtenis met impact op de huidige en toekomstige winsten en kapitaal. Ook een slechte diversificatie van de winsten (earnings) of de onmogelijkheid om een voldoende en degelijk niveau van winstgevendheid te bewaren, wordt onder dit risico opgenomen. De inkomensgevoeligheidsindicator binnen het RAF incorporeert al het business risico op de non maturity deposito's en fee door een extra risico toeslag te rekenen.

Om het businessrisico waaraan de Argenta Groep blootgesteld is zo goed mogelijk op te vangen, heeft het bedrijf naast zijn klassieke activiteiten, een strategische keuze gemaakt voor de verkoop van producten die fee income genereren. Deze activiteit moet naast de pijlers Sparen en betalen, Lenen en Verzekeren een grotere diversificatie van de gegenereerde winst tot stand brengen.

Om de winstbijdrage per product te bepalen, wordt bij de prijszetting van de producten van de Bankpool rekening gehouden met funds transfer pricing op economische basis; de Verzekeringspool baseert zich bij de prijszetting van de producten op profit testing.

5.6.3. Reputatierisico

De Argenta Groep loopt voortdurend het risico op verlies of op negatieve verandering in de financiële situatie als direct of indirect gevolg van het veranderen van de reputatie of standing veroorzaakt door een gewijzigde perceptie van het imago van de organisatie bij alle stakeholders (o.a. klanten, tegenpartijen, aandeelhouders, regulerende instanties, ...).

Het is een second order risk, een risico dat voortvloeit uit een ander risico, maar dat wel een eigen impact heeft. De Argenta Groep beschouwt dit risico als een verticaal risico, met andere woorden een risico dat alle andere risico's doorkruist. Door het opvolgen en beheren van de andere risico's wordt het reputatierisico eveneens beheerd.

5.6.4. Regulatorisch risico

Het regulatorisch risico betreft het risico op verlies of op negatieve verandering in de financiële situatie als direct of indirect gevolg van toekomstige wijzigingen in wet- of regelgeving. Op alle plaatsen waar de Vennootschap actief is, is het onderworpen aan de wetten, voorschriften, administratieve maatregelen en beleidsvoorschriften over financiële dienstverlening.

Wijzigingen op het vlak van het toezicht en de regelgeving kunnen de activiteiten, aangeboden producten en diensten en de waarde van de activa van de Argenta Groep aantasten. Hoewel de Argenta Groep nauw samenwerkt met de toezichthouders en voortdurend toeziet op de situatie en toekomstige wijzigingen van de regelgeving, kunnen het fiscaal beleid en andere beleidsterreinen onvoorspelbaar zijn en vallen zij niet onder zijn controle.

In de laatste en komende jaren heeft en zal de Europese wet- en regelgeving veel bijkomende aandacht vergen. De Europese commissie heeft immers een voorkeur voor een maximale harmonisatie van de Europese wet- en regelgeving. Een maximale harmonisatie van wet- en regelgeving is in het belang van de financiële sector, omdat het bijdraagt aan een gelijk speelveld (*level playing field*) voor alle marktpartijen.

Voor wat betreft de fiscaliteit zorgt de structuur van de Argenta Groep dat de deposito's inclusief het bijkantoor in Nederland integraal onder het Belgisch depositogarantiestelsel vallen, met als gevolg een gevoeligheid voor wijzigingen omtrent bankenheffingen.

Wat de gedragsregels met betrekking tot beleggingsproducten betreft, worden deze in eerste instantie op Europees vlak opgesteld en daarna door de verschillende landen vertaald in hun eigen regelgeving. Argenta commercialiseert in België beleggingsproducten. Voor de praktische uitwerking van de regelgeving in België door de FSMA baseert Argenta zich op de interpretaties van Febelfin en Assuralia. In Nederland is er aandacht voor het brede door de AFM aangestuurde thema 'Klantbelang Centraal'.

De nationale en internationale regels omtrent fiscale topics wijzigen ook periodiek ten gevolge van plaatselijke of internationale economische factoren.

De eigenvermogensvereisten van kredietinstellingen, de zogenaamde Capital Requirements Regulation en de Capital Requirements Directive (samen 'CRD IV-package' genoemd) zijn nog steeds het voorwerp van wetgevende ontwikkelingen en hebben dus een impact op de Argenta Groep. De implementatie van nieuwe IFRS-normen hebben een potentiële (operationele) impact. De eigenvermogensvereisten van verzekeringsondernemingen en de Solvency II-normen hebben een impact op de Verzekeringsspool. In 2016 was er op regelmatige basis overleg met de betrokken toezichthouders waarbij ondermeer het ORSA (*Own Risk Self Assessment*) en de EIOPA (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) stress test besproken werd.

Naast het rechtstreekse toezicht dat wordt uitgeoefend door de ECB, wordt Argenta, net zoals de andere systemische banken ook onderworpen aan diverse rapporteringsverplichtingen van onder andere de *European Banking Authority* (hierna **EBA**).

Op basis van de in 2016 gerapporteerde gegevens heeft de EBA recent een zogenaamde transparantie-oefening uitgevoerd. Deze oefening leverde net zoals in 2015 gedetailleerde gegevens op over de balansen en portefeuilles van Europese banken en werd begin december 2016 gepubliceerd op de website van de EBA. Deze transparantie-oefening bevestigde de financiële soliditeit van Argenta en bevestigde de positieve resultaten van de eerder uitgevoerde activa-kwaliteitsbeoordeling en stresstesten.

Midden 2016 initieerde de ECB, voor alle systemische banken, een nieuw specifiek onderzoek m.n. de zogenaamde TRIM (Targeted Review Internal Models). Dit onderzoek bekijkt de interne modellen die de banken gebruiken om het kapitaalbeslag voor wat betreft het kredietrisico te berekenen. Op basis van de uitkomst bij alle betrokken instellingen kunnen bijkomende vereisten volgen en dient er desgevallend een verdere calibratie te gebeuren.

6. Solvabiliteit en kapitaalbeheer

Het kapitaalrisico of solvency risico is het risico op een tekort aan beschikbaar kapitaal in verhouding tot het vereiste kapitaal door de activiteiten en grootte van de onderneming, of door de onmogelijkheid om aan een goede prijs en binnen een korte tijdspanne kapitaal op te halen. Om dit risico op te volgen worden er stelselmatig vergelijkingen gemaakt met de regulatoire vereisten, regulatoire guidance en de interne doelstellingen.

6.1. Kapitaalbeheer

De dynamische groei van de financiële markten, het stijgende gebruik van complexere producten en de toekomstige wijzigingen in de wetgeving hebben veranderingen teweeggebracht in de *businessomgeving* van Argenta. Deze uitdagingen vereisen adequate mensen, processen en systemen voor de beperking en doelgerichte controle van de risicopositie van Argenta.

Naast het beschrijven van methodes voor de berekening van de regulatoire kapitaalvereisten (kwantitatieve vereisten) leggen de Capital Requirement Regulation (CRR) en Capital Requirement Directive (CRD) van de Europese Unie (EU) voor de bank en de Solvency wetgeving voor de verzekeraar een verhoogde nadruk op risicomanagement en geïntegreerd groepswijd management (kwalitatieve vereisten). De Argenta groep wordt verplicht om adequate procedures en systemen te implementeren om haar kapitaal toereikendheid op lange termijn te verzekeren terwijl alle materiële risico's in acht worden genomen.

Deze procedures worden internationaal het eerder vermelde ICAAP genoemd (*Internal Capital Adequacy Assessment Process* of intern beoordelingsproces van de kapitaaltoereikendheid). Bij de verzekeraars is er onder de Solvency II regelgeving een gelijkaardig beoordelingsproces namelijk het ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) aanwezig.

De doelstelling van het risicomanagement van Argenta is dat er een optimale kapitaalstructuur aanwezig is en een risicobeheersing gelijkaardig aan het niveau van de belangrijkste marktspelers, en waarbij blijvend voldaan wordt aan de wettelijke en interne eigenvermogen doelstellingen.

De dynamische groei van de financiële markten en toekomstige wetgevende wijzigingen hebben teweeggebracht en zullen nog veranderingen teweegbrengen in de *businessomgeving* van de Bank- en Verzekeringsspool. Deze uitdagingen vereisen adequate mensen, processen en systemen voor de beperking en doelgerichte controle van de risicopositie van de Vennootschap.

De uitvoering van het *businessplan* waarbij te allen tijde voldoende kapitaal voorhanden moet zijn om de vooropgestelde groei te kunnen volgen, staat hierbij centraal.

De Bank- en de Verzekeringsspool hebben altijd een politiek van autofinanciering gevolgd. Om een kapitaalniveau te behouden dat voldoende ruimte laat om te groeien en om de financiële en operationele risico's te kunnen dragen, beoogt Argenta de mogelijke noden aan kapitaal te kunnen voldoen met (a) gereserveerde winst, (b) kapitaalverhogingen en (c) achtergestelde leningen.

Aanvullend kan onder meer beslist worden om de balans te verlichten door middel van effectiseringen van een deel van de portefeuille kredieten aan particulieren.

6.1.1. Solvabiliteit bij de Bankpool

Nuttig eigen vermogen

In de onderstaande tabel is het nuttig eigen vermogen van de Bankpool terug te vinden.

Samenstelling gereguleerd nuttig eigen vermogen	31/12/2015	31/12/2016
Tier 1 kapitaal	1.560.986.822	1.734.414.028
Tier 2 kapitaal	24.713.388	496.111.404
Totaal nuttig eigen vermogen	1.585.700.210	2.230.525.432

In de Basel pijler 3-toelichtingen van Argenta Spaarbank (die terug te vinden zijn op de Argenta website) worden uitgebreidere toelichtingen gegeven ondermeer over het boekhoudkundig eigen vermogen, het nuttig eigen vermogen en de reconciliatie tussen beide en de reglementaire vereisten.

De reconciliatie van het boekhoudkundig IFRS eigen vermogen naar het nuttig Tier 1 eigen vermogen is in onderstaande tabel terug te vinden.

Samenstelling nuttig eigen vermogen	31/12/2015	31/12/2016
Eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders	1.672.757.633	1.841.199.853
Minderheidsbelangen	59.101	60.525
Totaal eigen vermogen	1.672.816.734	1.841.260.378
Prudentiële filters		
Immateriële vaste activa	-33.052.784	-37.510.847
Herwaarderingsmeerwaarden	-93.963.258	-88.993.468
Kasstroomafdekking	14.278.863	13.979.775
Aftrek in het kader van "voorzichtige waardering"	-4.127.637	-2.671.859
Aftrek in het kader van het eigen kredietrisico (DVA)	-1.749.789	-10.016.279
Opname latente waarden	6.843.793	18.426.853
Niet opnemen van de minderheidsbelangen	-59.101	-60.525
Totaal nuttig eigen vermogen sensu stricto	1.560.986.821	1.734.414.028

Het financiële risicobeleid van de Vennootschap houdt naast de eigen managementkeuzes dus ook rekening met de prudentiële ICAAP.

ICAAP en economisch kapitaal

De risico's die Argenta Bank loopt, vereisen een risicobuffer onder de vorm van eigen vermogen. De verdere ontwikkeling van haar activiteit als klassieke spaarbank en dus onder meer transformatiebank vereist een continue opvolging en aanvulling wanneer nodig van dit vereiste eigen vermogen.

ICAAP omvat alle procedures en berekeningen van de bank die gebruikt worden om de volgende componenten te verzekeren:

- de gepaste identificatie en inschatting van de risico's;
- voldoende intern eigen vermogen in verhouding tot het risicoprofiel van de bank;
- het gebruik en de verdere ontwikkeling van risicomangement systemen.

Dit houdt in dat in alle omstandigheden (stress-scenario's) en met voldoende graad van zekerheid de eigenvermogensvereisten van de Bankpool en al zijn geledingen, worden gerespecteerd. Dit wordt uitgedrukt door het economisch kapitaal waarbij rekening gehouden wordt met de verschillende risico's.

De berekeningen volgens de Basel-regels (pijler 1) voor het kapitaalbeheer worden gerapporteerd naar de toezichthouder en intern gebruikt maar de zogenaamde 80 %-floor voor het vereiste regulatorisch kapitaal blijft ook na 2011 de wettelijke basis. In zijn ICAAP onder pijler 2 berekent Argenta het vereiste economisch kapitaal op basis van Basel IRB-risico parameters. Deze zijn lager dan de minimaal aan te houden 80 %-floor.

Daarnaast worden in ICAAP ook alle materiële risicofactoren gemodelleerd zodat het totale ICAAP een meer volledig beeld geeft wat betreft het kapitaalbeslag. In 2015 werd er in het kader van het SREP-proces (*Supervisory Review and Evaluation Process*) stelselmatig overleg gepleegd met de toezichthouder.

De SREP (Supervisory Review and Evaluation Process, jaarlijkse globale evaluatie) door de ECB resulteerde in 2016 in een kapitaalbeslissing waarbij een P2R (pillar 2 capital requirement) van 2 % werd opgelegd: hierdoor dient Argenta (als BVg onder CRR scope) onder de IRB methode (internal rating based) te voldoen aan een CET1 (common equity Tier 1) van 8.25 pct (9.75 % inclusief alternatief Tier 1 substitutie) en een TCR (total capital ratio) van 11.75%, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de infasering van de gecombineerde kapitaalbuffers. Binnen de SREP is er ook aandacht vanuit de JST voor de interne opvolging van liquiditeit alsook voor ICT risico controle / operationeel risicobeheer.

6.1.2. Solvabiliteit bij de Verzekeringspool

Het proces ter beheersing van het kapitaal start van de vraag of er voldoende eigen vermogen aanwezig is en zal zijn. Daartoe stelt Argenta Assurantie een kapitaalplan op dat rekening houdt met de activiteiten vandaag en in de toekomst, de impliciete en expliciete risico's daaraan verbonden en de evolutie van het kapitaal dat zal dienen als buffer voor die risico's.

Dit plan concretiseert zich in de volgende onderdelen:

- In het businessplan wordt de strategie vertaald in producten en activiteiten die de volgende vijf jaar (inclusief het huidige jaar) zullen worden aangeboden en gevoerd.
- In het businessplan worden de wettelijke solvabiliteitsvereisten opgenomen en afgetoetst.
- Het vereiste economisch kapitaal wordt gerekend. Later kan een inschatting van het economisch kapitaal in het businessplan opgenomen worden.
- Het vereiste economisch kapitaal en het beschikbaar economisch kapitaal zullen worden vergeleken.
- Acties worden ondernomen als de solvabiliteitsvereisten negatief geëvalueerd worden of (later) als het beschikbaar economisch kapitaal te laag is in vergelijking met het vereiste economisch kapitaal.

De acties die voor de beheersing van het kapitaalrisico genomen kunnen worden zijn enerzijds het verminderen van het vereiste economisch kapitaal (dus van de overige risico's) en anderzijds het versterken van de kapitaalbasis.

Het totaal basic own funds per 31 december 2016 van de verzekeringspool bedraagt 695.430.109 euro en bestaat uit onderstaande elementen.

	31/12/2015	31/12/2016
Volstort aandelenkapitaal	131.467.000	131.467.000
Surplus fonds	26.666.320	26.666.320
Reconciliatiereserve	450.117.393	537.296.789
Totaal Eligible Basic own Funds	608.250.713	695.430.109

Het volstort aandelenkapitaal, vertegenwoordigd door (1.610.000 aandelen) (zonder vermelding van nominale waarde), bedraagt (131.467.000) euro per 31 december 2016.

Het surplus fonds bestaat uit het Fonds voor toekomstige toewijzingen (FTT) en bedraagt (26 666 320 euro) per 31/12/2016.

De reconciliatiereserve is samengesteld uit de surplus tussen de activa en passiva minus de voorziene dividenden en basic own funds (bij Aras bestaande uit het volstort kapitaal en het surplus fonds).

	31/12/2015	31/12/2016
Excess of assets over liabilities	608.250.713	695.430.109
Own shares (included as assets on the balance sheet)	0	0
Forseeable dividends and distributions	0	0
Other basic own fund items	158.133.320	158.133.320
Restricted own fund items due to ring fencing	0	0
Reconciliation reserve	450.117.393	537.296.789

De winst van het boekjaar 2016 bedroeg 58.992.170 euro en er is een dividenduitkering uit de winstverdeling van 15,295 miljoen euro.

	31/12/2015	31/12/2016
Volstort aandelenkapitaal	131.467.000	131.467.000
Surplus fonds	26.666.320	26.666.320
Totaal other basic own fund items	158.133.320	158.133.320

De Vennootschap heeft de Solvency II-richtlijn geïmplementeerd waarbij naast kwantitatieve berekeningen (pijler 1) en rapporteringsverplichtingen (pijler 3) ook aandacht besteed wordt aan het kwalitatieve luik (pijler 2), met ondermeer het uitvoeren van een ORSA (Own Risk Self Assessment) om prospectief de kapitaal toereikendheid (VaR 99,50%) op elk moment met betrekking tot het eigen risicoprofiel aan te tonen.

Samen met de economische kapitaalberekeningen op basis van simulatiemodellen door middel van FLAOR (Forward Looking Assessment of Own Risks) bieden ze de Vennootschap een integraal beeld van alle materiële risico's. De resultaten spelen een belangrijke rol in de inkomens- en waardesturingsmodellen.

6.1.3. Solvabiliteit bij de Argenta Bank- en Verzekeringsgroep (BVg)

De bank- en verzekeringspool dienen – zoals hierboven opgenomen – als individuele vennootschappen te voldoen aan de respectievelijke solvabiliteitsvereisten van de wetgevingen waaronder ze vallen.

BVg valt als gemengde financiële holding onder de CRR en CRD IV wetgeving. De onderliggende verzekeringspool dient hierbij te voldoen aan de Solvency wetgevingen.

Omdat de Basel en Solvency wetgevingen niet gelijk zijn aan elkaar wordt er voor de rapportering op geconsolideerd BVg niveau gevraagd om een zogenaamde CRR consolidatie uit te voeren.

In volgende tabel is het nuttig eigen vermogen op BVg CRR scope terug te vinden.

	31/12/2015	31/12/2016
Tier 1 kapitaal	1.680.399.471	1.858.191.428
Tier 2 kapitaal	19.431.127	308.623.563
Totaal kapitaal	1.699.830.598	2.166.814.991

De BVg CRR scope betreft een consolidatie zonder de verzekeraar (dus een consolidatie van de bankpool met hierbij de BVg solo gegevens).

Vermits BVg een gemengde financiële holding is zonder andere activiteiten dan een dienstverlening aan de dochterentiteiten is er slechts een zeer klein verschil tussen de eigen vermogensvereiste van de bankpool en deze van BVg volgens de CRR scope.

Een belangrijk element op BVg CRR scope niveau betreft wel de toepassing van de Danish Compromise (DC). Het betreft een compromis dat – mits goedkeuring van de toezichthouder – kan toegepast worden door gemengde financiële holdings.

Bij dit DC compromis kan de participatiewaarde in de verzekeraars als eigen vermogen worden meegenomen op het BVg conso niveau. De opgebouwde reserves en winst van de verzekeraars mogen echter niet worden meegenomen. De participatiewaarde dient hierbij – als bijkomend exposure – wel gewogen te worden aan 370% (weging volgens de IRB benadering).

6.2. Regelgeving en solvabiliteit

6.2.1. Eigen vermogen in de Bankpool

Als financiële instelling is Argenta onderworpen aan prudentieel toezicht. In België is de Bankpool onderworpen aan het toezicht van de ECB/NBB. Het bijkantoor in Nederland is zowel onderworpen aan het toezicht van de ECB/NBB als aan dat van DNB.

Alle entiteiten van de Bankpool moeten voldoen aan de richtlijnen van de diverse toezichthoudende instellingen in de landen en sectoren waar zij actief zijn. Volgens deze richtlijnen moeten financiële instellingen een minimaal eigen vermogen aanhouden ten opzichte van de kredietverplichtingen binnen en buiten de balans.

Het totaal gereguleerd CET 1 nuttig eigen vermogen van de bankpool is geëvolueerd van 1.560.986.821 euro per einde 2015 naar 1.734.414.028 per einde 2016.

De Vennootschap berekent haar kapitaalratio's volgens de geldende Basel-regels die uit drie pijlers bestaan. Informatie over pijler 1 (minimale kapitaalvereisten) en pijler 2 (SREP-proces, met onder andere informatie over het rente-, liquiditeits- en concentratierisico) werden opgenomen in deze jaarrekening.

De pijler 3-toelichtingen zijn een verdere aanvulling op de eerste twee pijlers en willen marktdeelnemers de mogelijkheid geven de kapitaal toereikendheid van een financiële instelling te beoordelen door middel van meer informatie. Deze pijler

3-toelichtingen worden afzonderlijk gepubliceerd op de website van de Vennootschap, waarbij een gedeelte van de informatie uit deze jaarrekening wordt overgenomen.

In het onderstaande overzicht is de toetsing van de belangrijkste vereisten terug te vinden, berekend volgens de van toepassing zijnde Basel (pijler 1)-regelgeving.

Samenstelling reglementair eigen vermogen	31/12/2015	31/12/2016
Totaal nuttig eigen vermogen	1.585.700.210	2.230.525.432
Toepassing floor IRB overgangperiode	80 %- regel	80 %- regel
Totaal vereiste na toepassing Basel I-floor	670.037.143	732.282.775
Core Tier 1-ratio	18,64%	18,95%
Tier 1 ratio	18,64%	18,95%
TCR (total capital ratio)	18,93%	24,37%

De berekeningen per 31 december 2016 houden rekening met de specifieke Basel-regels voor de berekening van gewogen risico's waarvoor de Vennootschap een goedkeuring heeft gekregen. De Vennootschap maakt gebruik van de (F)IRB-methode voor de *retail* hypotheekportefeuilles, de MBS-portefeuille en de portefeuille 'corporates en instellingen', en de standaardmethode STA voor de overige exposures.

Als gevolg van de Basel-bepalingen die gelden bij de overgang van de STA- naar de IRB-methode moet het nuttig eigen vermogen minimum 80 % bedragen van het (volgens de Basel I-principes berekende) vereiste eigen vermogen. Het vereiste eigen vermogen per 31 december 2016 bedraagt dan ook 732.282.775 euro ten opzichte van 670.037.143 euro per 31 december 2015.

De Tier 1-ratio van 18,95 % per 31 december 2016 wordt verkregen door het eigen vermogen sensu stricto – Tier 1 eigen vermogen te delen door het berekende gewogen risicovolume (9.153.534.688 euro per 31 december 2016).

Vermits er per 31 december 2016 enkel core Tier 1 eigen vermogen aanwezig is en geen bijkomend Tier 1 eigen vermogen, bedraagt de core Tier 1 ratio ook 18,95%. Onder de IRB methode heeft de Vennootschap een CET1 ratio van 25,15% t.o.v. 24,93% per einde 2015.

In 2015 en 2016 was het totaal gereguleerde nuttig eigen vermogen te allen tijde groter dan de vereisten, zodat de Vennootschap volledig voldeed aan alle eigen vermogensvereisten.

6.2.2. Eigen vermogen in de Verzekeringspool

In de Verzekeringspool is Argenta Assuranties onderworpen aan het toezicht van de NBB. Argenta Life Nederland is onderworpen aan het toezicht van DNB. Alle entiteiten van de Verzekeringspool moeten voldoen aan de richtlijnen van de diverse toezichthoudende instellingen in de landen waar zij actief zijn.

Volgens deze Solvency-richtlijnen moeten verzekeringsinstellingen een minimaal eigen vermogen (solvabiliteit van 100 %) aanhouden. In 2015 en 2016 was het totaal gereguleerde nuttig eigen vermogen van alle entiteiten van de pool groter dan de vereisten, zodat de Argenta volledig voldeed aan alle eigenvermogen vereisten.

Het in aanmerking komend eigen vermogen kan vervolgens worden gebruikt in de berekening van de solvabiliteitsratio's (SCR en MCR ratio).

De solvabiliteitskapitaalratiovereiste SCR is het minimale eigen vermogen dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten aanhouden om te garanderen dat in ten hoogste één op 200 jaar het kernvermogen onder nul kan zakken (value at risk van 99,5% over één jaar).

De minimumkapitaalvereiste (MCR) is het minimale eigen vermogen dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten aanhouden om te garanderen dat in ten hoogste 15% van de jaren het kernvermogen onder nul kan zakken (value at risk van 85% over één jaar). De MCR moet minimum 25% en maximum 45% van de SCR bedragen.

MCR is de minimum kapitaalvereiste en bedraagt voor Aras 95.880.481 euro op 31 december 2015 en 111.028.398 euro per eind 2016. De SCR bedraagt 246.729.772 euro op 2016 ten opzichte van 213.067.736 euro in 2015.

	31/12/2015	31/12/2016
SII Balanstotaal	6.290.072.341	6.871.119.256
Excess of assets over liabilities	608.250.713	695.430.109
SCR	213.067.736	246.729.772
MCR	95.880.481	111.028.398
Ratio of Eligible own funds to SCR	2,85 %	2,82 %
Ratio of Eligible own funds to MCR	6,34 %	6,26 %

De eerder vermelde Solvency II richtlijn is een Europees geharmoniseerd, prudentieel toezichtstelsysteem dat sterk risico georiënteerd is en beoogt:

- een harmonisatie van het toezicht op de verzekeringsactiviteiten binnen de Europese Unie met als doel de kapitaalvereisten van verzekeringsondernemingen beter af te stemmen op hun risicoprofiel;
- een bescherming van de consument tegen mogelijke solvabiliteitsproblemen bij verzekeringsondernemingen, door het risico dat verzekeringsondernemingen lopen in kaart te brengen;
- een beter inzicht in de financiële positie van verzekeringsondernemingen met een kleinere kans op solvabiliteitsproblemen aangezien het op economische principes is gebaseerd;
- een meer volledig beeld voor de toezichthouders van de werkelijke positie van de verzekeringsondernemingen, omdat in tegenstelling tot Solvency I alle relevante risico's moeten worden meegenomen. Dit wordt ook wel de 'totale balans'-benadering genoemd, waarbij verplichtingen en middelen aan marktwaarde worden gewaardeerd.

6.2.3. Eigen vermogen bij de Argenta Bank- en Verzekeringsgroep (BVg)

Deze IFRS jaarrekening bevat de IFRS cijfers conform de volledige consolidatie en niet deze conform de CRR scope. Er wordt dan ook eerst een CRR eigen vermogen berekend om deze dan te vergelijken met de eigen vermogensvereisten.

Er wordt een minimum solvency ratio gevraagd van 4,5% van het common equity Tier 1 (CET1), 6% voor de totale Tier 1 ratio en 8% voor de totale kapitaalratio. (dit zijn de pijler 1 vereisten). In het kader van de SREP (Supervisory review and evaluation process) kan de bevoegde toezichthouder (in casu de ECB) hogere minimum ratio's vragen (pijler 2 vereisten) omdat bijvoorbeeld niet alle risico's volledig weerspiegeld worden in de pijler 1 berekeningen.

Bijkomend werden een aantal bijkomende buffers geïntroduceerd zoals

- een kapitaalconserveringsbuffer (capital conservation buffer) van maximaal 2,5% (die gefaseerd wordt ingevoerd tussen 2016 en 2019);
- een contracyclische kapitaalbuffer (zowel de Belgische als de Nederlandse toezichthouder hebben het percentage momenteel vastgelegd op 0%);
- een buffer voor systemisch belangrijke instellingen.

De Belgische toezichthouder heeft de Groep Argenta aangewezen als O-SII of 'andere systeemrelevante instelling' waardoor de Vennootschap onderworpen zal worden aan een aanvullend Tier 1 kernkapitaalvereiste (O-SII-buffer) van 0,75%. De invoering van deze buffer zal gefaseerd verlopen over een periode van 1 januari 2016 tot 1 januari 2018. Dit houdt in dat de Vennootschap in 2016 een extra kapitaalvereiste van 0,25% opgelegd kreeg die in 2017 en 2018 telkens zal verhoogd worden met 0,25%.

In volgende tabel werd een vergelijking gemaakt tussen de vereisten op Argenta Spaarbank conso niveau en het CRR scope niveau waaruit kan worden afgeleid dat de verschillen bij de eigen vermogensvereisten zeer beperkt zijn (buiten de 370% weging van de participatie).

Eigen vermogenvereisten	31/12/2015	31/12/2016
Gewogen volgens de STA methode	48.734.373	48.751.113
Gewogen volgens de IRB methode	361.251.462	361.251.462
IRB participatiewaarde verzekeraar(s)	0	52.227.870
Add on kredietrisico's	42.516.751	42.516.751
CVA risico	6.682.611	6.682.611
Operationeel risicovereiste	78.322.436	79.754.424
Totaal vereiste volgens IRB/STA	537.507.633	591.184.231
Totaal risk exposure	6.718.845.411	7.389.802.892
Core Tier 1 ratio (conform IRB)	25,70%	25,15%
Tier 1 capital ratio (conform IRB)	25,70%	25,15%
Total capital ratio (conform IRB)	33,08%	29,32%
EV vereiste volgens de Basel I principes	915.353.469	929.319.333
Toepassing floor IRB overgangperiode	80 % regel	80 % regel
Totaal vereiste na toepassing floor op Basel I	732.282.775	743.455.466
Core Tier 1-ratio (met Basel I floor)	18,95%	20,08%
Tier 1 capital ratio (met Basel I floor)	18,95%	20,08%
Total capital ratio (met Basel I floor)	24,37%	23,40%

De informatie die gegeven wordt in de pijler 3 toelichtingen van Argenta Spaarbank komt bijna volledig overeen met deze van BVg. De kwalitatieve opvolging van de risico's wordt – zoals toegelicht in de beschrijving van het risicomanagement – op dezelfde manier georganiseerd en opgevolgd als bij de volledige Bank- en VerzekeringsGroep.

FICOD (Financial Conglomerates Directive)

In aanvulling met de Solvency ratio's dient BVg – als financieel conglomeraat - ook zijn Solvency positie als vereist in de Europese richtlijn financiële conglomeraten toe te lichten. Deze Richtlijn (Directive) staat bekend als de Financial Conglomerates Directive (2002/87/EU).

Dit houdt in dat het beschikbare kapitaal berekend wordt op basis van de geconsolideerde positie onder de respectievelijke CRD IV regels voor de bankactiviteiten en Solvency II regels voor de verzekeringsactiviteiten.

Het bekomen beschikbare kapitaal wordt dan vergeleken met de kapitaalvereisten uitgedrukt in "risk weighted asset" exposure. De kapitaalvereiste kapitaalvereisten van de verzekeraar worden hierbij vermenigvuldigd met 12 om zo de risk weighted asset equivalent te bekomen (in plaats van de 370% weging van de verzekeringsparticipatie onder de Danish Comprime (DC)).

Per 31/12/2015 werd voor de verzekeraar de Solvency I vereiste opgenomen en per 31/12/2016 werden voor de verzekeraar zowel het Solvency II eigen vermogen als Solvency II vereisten opgenomen zodat hiermee dient rekening te worden gehouden indien men beide cijfers met elkaar wil vergelijken.

7. Bezoldigingen van de bestuurders

Hieronder worden de samenstelling van de raden van bestuur en de betaalde vergoedingen aan de betrokken bestuurders weergegeven.

7.1. Samenstelling van de raden van bestuur

De raden van bestuur van de Vennootschap en de overige vennootschappen van de Argenta Groep zijn structureel op een vergelijkbare manier samengesteld. Zij omvatten steeds:

- de leden van het directiecomité van de betrokken vennootschap (hierna de uitvoerende bestuurders);
- een aantal onafhankelijke bestuurders;
- een aantal bestuurders die de aandeelhouders vertegenwoordigen (samen met de onafhankelijke bestuurders, hierna de niet-uitvoerende bestuurders).

Het aantal bestuurders is voor iedere raad van bestuur bij voorkeur niet groter dan vijftien.

Leden van de raad van bestuur zijn uitsluitend natuurlijke personen. De mandaten van de bestuurders hebben in beginsel een duurtijd van zes jaar en zijn hernieuwbaar.

Voor bestuurders geldt een leeftijdsgrens:

- uitvoerende bestuurders zijn van rechtswege ontslagnemend wanneer zij de volle leeftijd van 65 jaar bereiken;
- niet-uitvoerende bestuurders zijn van rechtswege ontslagnemend wanneer zij de volle leeftijd van 70 jaar bereiken;
- bestuurders die de leeftijdsgrens bereiken, kunnen hun mandaat blijven uitoefenen tot in hun opvolging is voorzien.

De raad kan in individuele gevallen afwijkingen op deze regel toestaan.

De raden van bestuur zijn zo samengesteld dat geen van de drie erin te onderscheiden groepen (de bestuurders die de aandeelhouders vertegenwoordigen, de onafhankelijke bestuurders en de bestuursleden van het directiecomité) de meerderheid hebben. De meerderheid in de raden van bestuur wordt altijd gevormd door niet-uitvoerende bestuurders.

Onafhankelijke bestuurders worden benoemd met het oog op het aantrekken van competenties in de kernactiviteiten van de Argenta Groep, namelijk bankieren en verzekeren. Onafhankelijke bestuurders moeten op basis van hun vroegere of huidige activiteit van een ruime ervaring in minstens een van deze kerndomeinen blijf geven. Zij moeten voldoen aan alle vereisten zoals bepaald in artikel 526ter van het Wetboek van vennootschappen.

De raden van bestuur van de de Vennootschap, Argenta Spaarbank en Argenta Assuranties tellen een aantal onafhankelijke bestuurders, waarbij minstens één onafhankelijke bestuurder van de Argenta Bank niet zetelt in de raad van Argenta Assuranties, en omgekeerd. De onafhankelijke bestuurders van de Argenta Bank en Argenta Assuranties kunnen, maar zijn niet noodzakelijk, lid zijn van de raad van bestuur van de Vennootschap.

De governance voorschriften inzake de onafhankelijke bestuurders beogen bij het bestuur van de diverse vennootschappen van de Argenta Groep een passend evenwicht te verzekeren tussen de behartiging van het groepsbelang en de behartiging van de belangen (van de stakeholders) van de individuele vennootschappen die van de Groep deel uitmaken.

Met het oog op een passende vertegenwoordiging van Argen-Co, de coöperatieve vennootschap van kantoorhouders en klanten van Argenta, die een kapitaaldeelname van meer dan 13% in de Argenta Groep aanhoudt werd op 14 oktober 2015 mevrouw Cynthia Van Hulle aangesteld als bestuurder.

De taakverdeling tussen de raden van bestuur en de wisselwerking met de verschillende comités is gedocumenteerd in het Memorandum Internal Governance.

Het Handvest 'Geschiktheid Sleutelfunctionarissen', dat is opgesteld voor de Argenta Groep, inclusief de buitenlandse dochtermaatschappijen ALN en AAM, beschrijft de governance en het gestructureerd kader dat Argenta heeft opgezet om de geschiktheid van de sleutelfunctionarissen te verzekeren.

Met geschiktheid wordt bedoeld dat de betrokken persoon deskundig en professioneel betrouwbaar (fit & proper) is, zoals nader omschreven in de Circulaire van de NBB van 17 juni 2013 over de standaarden van 'deskundigheid' en 'professionele betrouwbaarheid' voor de leden van het directiecomité, bestuurders, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen.

Sleutelfunctionarissen zijn bestuurders of commissarissen, leden van het directiecomité, effectieve leiders en verantwoordelijken van de interne controlefuncties (interne auditfunctie, risicobeheerfunctie, compliancefunctie en actuariële functie), conform de bovenstaande circulaire van de NBB.

Naast de beoordeling van de geschiktheid van de individuele bestuurders op basis van de genoemde geschiktheidscriteria evalueert de raad ook periodiek zijn werking, zijn performantie en de performantie van de individuele bestuurders.

Tijdens het jaar 2015 vond een omvattende, en extern gefaciliteerde evaluatie van de werking van het directiecomité plaats. Een nieuwe en omvattende evaluatie van de werking en de performantie van de volledige raad heeft plaatsgevonden eind 2016, in opvolging van deze die plaatsvond in 2013.

Iedere bestuurder wordt aangemoedigd om zijn persoonlijke en professionele activiteiten zodanig te organiseren dat hij of zij belangenconflicten met de Argenta Groep vermijdt (in lijn met artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen). De raden van bestuur van de vennootschappen van de Argenta Groep hebben in hun reglement van interne orde een beleid vastgesteld, met inbegrip van organisatorische en administratieve regelingen, inclusief het bijhouden van gegevens over de toepassing ervan. Het bevat ook procedures om belangenconflicten te identificeren, te voorkomen of, als het redelijkerwijze niet mogelijk is, ze te beheren zonder schade voor de belangen van de klanten.

Hieronder wordt de samenstelling van de raden van bestuur van de vennootschappen uit de Bankpool en Verzekeringpool weergegeven.

Raad van Bestuur Argenta Groep:

Voorzitter: J. Cerfontaine

Leden: M. Lauwers (vanaf 1/09/2016), B. Van Rompuy, G. Ameloot, J. Heller (tot 29/04/2016), C. Henriksen, D. Van Rompuy, W. Van Pottelberge, C. Van Hulle, R. Vanderstichele, E. Walkiers en G. Wauters.

Raad van Bestuur AAM:

Voorzitter: M. Lauwers

Leden: S. Duchateau, A. Coppens en Gert Wauters.

Raad van Bestuur ASPA:

Voorzitter: J. Cerfontaine

Leden: M. Lauwers (vanaf 1/09/2016), B. Van Rompuy, G. Ameloot, J. Heller (tot 29/04/2016), A. Brands (vanaf 6/01/2017), A. Coppens, C. Henriksen, D. Van Rompuy, W. Van Pottelberge, D. Van Dessel (tot 31/01/2017), C. Van Hulle, R. Vanderstichele, E. Walkiers en G. Wauters.

Raad van Bestuur ALN:

Voorzitter: J. Heller

Leden: E. Es, A. Frijters en B. Knüppe

Raad van Bestuur Aras:

Voorzitter: J. Cerfontaine (voorzitter)

Leden: D. Van Rompuy, E. Walkiers, G. Ameloot, J. Heller (tot 29/04/2016) M. Lauwers (vanaf 1/09/2016), MC Pletinckx, B. Van Rompuy, W. Van Pottelberge, D. Van Dessel (tot 31/01/2017), C. Van Hulle, A. Coppens, G. Wauters en A. Brands (vanaf 9/11/2016).

Raad van Bestuur Argenta Fund:

Voorzitter: S. Duchateau

Leden: M. Waterplas

Raad van Bestuur Argenta Fund of Funds:

Voorzitter: S. Duchateau

Leden: M. Waterplas

7.2. Bedrag van de vergoedingen van de leiding

De bezoldiging van de uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders van de vennootschappen van de Argenta Groep wordt vastgesteld door de respectievelijke raden van bestuur, op voorstel van het remuneratiecomité. Ze wordt ter bekrachtiging voorgelegd aan de algemene vergadering van de respectievelijke vennootschappen.

Bezoldiging van de niet-uitvoerende bestuurders

De bezoldiging van de niet-uitvoerende leden van de raden van bestuur van de vennootschappen van de Argenta Groep bestaat uitsluitend uit een door de respectievelijke algemene vergaderingen vastgestelde vaste bezoldiging. Ze is dezelfde voor alle onafhankelijke bestuurders en bestuurders die de aandeelhouders vertegenwoordigen.

Voor de deelname aan bijzondere comités die worden opgericht in de schoot van de raad van bestuur (het auditcomité, het risicocomité, benoemingscomité en het remuneratiecomité) ontvangen de niet-uitvoerende bestuurders een bijkomende vergoeding per bijgewoonde bijeenkomst. Deze vergoeding is dezelfde voor alle leden van een dergelijk comité. De voorzitter ontvangt een hogere vergoeding.

De voorzitter van de respectievelijke raden van bestuur is een bestuurder die de familiale aandeelhouder vertegenwoordigt. Hij heeft een vaste bezoldiging die verschilt van de vergoeding van de andere niet-uitvoerende bestuurders.

Bezoldiging van de uitvoerende bestuurders

De uitvoerende bestuurders genieten een vaste jaarlijkse vergoeding. Ze ontvangen geen enkele vorm van variabele vergoeding. De vergoeding omvat geen elementen die kunnen aanzetten tot het nastreven van kortetermijn doelstellingen die niet stroken met de objectieven van de Argenta Groep op langere termijn.

De vergoeding beantwoordt aan wat werd bepaald in het Reglement van de CBFA van 8 februari 2011 over het beloningsbeleid van financiële instellingen, en ook aan de bepalingen van de Bankwet. De vergoeding is dezelfde voor alle leden van de directiecomités, met uitzondering van de voorzitter.

Naast de vaste jaarvergoeding genieten de uitvoerende bestuurders ook van de voordelen van drie groepspolis: de vorming van een pensioenkapitaal, een verzekering tegen arbeidsongeschiktheid en een hospitalisatieverzekering.

De samenstelling van en de taakverdeling binnen de directiecomités van de drie kernvennootschappen van de Argenta Groep (de Vennootschap, Argenta Spaarbank en Argenta Assuranties) is in hoge mate geïntegreerd.

De navolgende rapportering verstrekt een toelichting bij de vergoeding van de uitvoerende bestuurders van de Argenta Groep, ongeacht de identiteit van de vennootschap die de vergoeding effectief betaalde.

In 2016 ontving de heer Johan Heller (CEO van de Argenta Groep en voorzitter van de directiecomités van de Vennootschap, Argenta Groep en Argenta Assuranties), wiens mandaat een einde nam op 29 april 2016, een vergoeding van 167.262 euro. Dit is een stijging van 11,30% ten opzichte van 2015. Het basissalaris van de heer Marc Lauwers (CEO van Argenta en voorzitter van de directiecomités van de Vennootschap, Argenta Groep en Argenta Assuranties), die werd aangesteld met ingang van 1 september 2016, bedraagt 600.000 euro op jaarbasis. De bijdrage voor de groepsolissen aanvullend pensioen en arbeidsongeschiktheid bedroeg 57.665 euro.

In 2016 bedroeg de totale directe bezoldiging van de uitvoerende bestuurders / directiecomitéleden van de Argenta Groep, exclusief die van de CEO, 1.325.045 euro (1.505.684 euro in 2015).

De bijdrage voor de groepsolissen aanvullend pensioen en arbeidsongeschiktheid voor de directiecomitéleden, exclusief die van de CEO, bedroeg 214.325 euro (241.532 euro in 2015).

De mediaan van het basissalaris binnen de Vennootschap in 2016 bedraagt 53.138,03 euro. De mediaan van de loonstijging ten opzichte van 2015 bedraagt 3,11%.

Er werden in 2016 opzegvergoedingen aan leden van het directiecomité uitbetaald voor een totaal bedrag van 656.130 euro (474.525 euro in 2015).

De uitvoerende bestuurders genieten contractueel een beëindigingsvergoeding die, behoudens bij herroeping van het mandaat omwille van een zware fout, gelijk is aan een vergoeding van 18 maanden. Het bedrag van deze vergoeding wordt bepaald op basis van de jaarlijkse brutovergoeding en berekend over de 24 maanden voorafgaand aan de beslissing tot beëindiging van de overeenkomst of berekend over de volledige periode van het mandaat mocht dit korter zijn dan 24 maanden.

De termijn van 18 maanden wordt herleid tot (i) 12 maanden als de beëindiging plaatsvindt nadat de bestuurder de leeftijd van 58 jaar heeft bereikt, maar voordat hij de leeftijd van 61 jaar heeft bereikt; (ii) 9 maanden als de beëindiging plaatsvindt nadat de bestuurder de leeftijd van 61 jaar heeft bereikt, maar voordat hij de leeftijd van 63 jaar heeft bereikt; en (iii) 6 maanden als de beëindiging plaatsvindt nadat de bestuurder de leeftijd van 63 jaar heeft bereikt, maar voordat hij de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt.

Indien de benoeming tot bestuurder en de benoeming tot lid van het directiecomité door Argenta herroepen worden zonder inroeping van een zware fout of niet verlengd wordt zonder inroeping van een zware fout, heeft de Bestuurder recht op een beëindigingsvergoeding gelijk aan een vergoeding van achttien (18) maanden. Onder zware fout in de zin van deze bepaling wordt begrepen een ernstige inbreuk, tekortkoming of nalatigheid door de Bestuurder op de verplichtingen voortvloeiend uit, met betrekking tot of met nadelige gevolgen voor het Mandaat en die tot gevolg heeft dat het voor de uitoefening van het Mandaat noodzakelijke vertrouwen van de Vennootschap in de Bestuurder niet langer kan behouden worden.

8. Vergoeding van de commissaris

De vergoedingen aan de commissaris en de met de commissaris verbonden entiteiten worden op geconsolideerd niveau opgevolgd door het auditcomité. Bijkomende controlewerkzaamheden en adviesopdrachten worden goedgekeurd door het auditcomité overeenkomstig artikel 133 § 6 van het Wetboek van Vennootschappen wanneer deze het totaal bedrag van de vergoeding van het auditmandaat overschrijden.

De controle op de financiële toestand en op de jaarrekening van de Vennootschap is opgedragen aan de commissaris Deloitte Bedrijfsrevisoren BV o.v.v.e. CVBA vertegenwoordigd door de heer Dirk Vlamincx.

De door Deloitte ontvangen vergoedingen (inclusief btw) worden hieronder onderverdeeld conform art. 134 van het wetboek Vennootschappen.

De Vennootschap

Tijdens het boekjaar werden er door de Vennootschap aan de commissaris Deloitte Bedrijfsrevisoren cvba of aan bedrijven die hiermee beroepshalve in een verband van samenwerking staan, bijkomende emolumenten toegekend als gevolg van bijkomende prestaties met betrekking tot de inbreng in natura in de Vennootschap, supplementaire auditwerkzaamheden en prestaties met betrekking tot het duurzaamheidsverslag, voor een totaal bedrag van 124.751 euro in boekjaar 2015 en 16.444 Euro in boekjaar 2016.

De vergoedingen voor controleopdrachten: hierin zijn begrepen de vergoedingen voor het controleren van de statutaire en geconsolideerde jaarrekening(en) en overige rapporteringen bedroegen 24.503 euro in 2015 en 24.797 euro in 2016.

Argenta Groep

Tijdens het boekjaar werden er door de Vennootschap aan de commissaris Deloitte Bedrijfsrevisoren cvba of aan bedrijven die hiermee beroepshalve in een verband van samenwerking staan, bijkomende emolumenten toegekend als gevolg van bijkomende prestaties met betrekking tot de inbreng in natura in de Vennootschap, het duurzaamheidsverslag, supplementaire auditwerkzaamheden, werkzaamheden met betrekking tot de medische index, actuariële dienstverlening rond Solvency II en controle met betrekking tot geldverstrekkingverantwoording voor een totaal bedrag van 783.271 euro in boekjaar 2015 en 637.564 euro in boekjaar 2016.

De vergoedingen voor controleopdrachten: hierin zijn begrepen de vergoedingen voor het controleren van de statutaire en geconsolideerde jaarrekening(en) en overige rapporteringen bedroegen 485.228 euro in 2015 en 475.652 euro in 2016.

9. Transacties met verbonden partijen

De Venootschap gaat bij haar bedrijfsvoering regelmatig transacties aan met verbonden partijen. De transacties hebben voornamelijk betrekking op leningen, deposito's en verzekeringscontracten. Deze werden te allen tijde uitgevoerd tegen de commerciële en marktcondities die gehanteerd worden voor niet-verbonden partijen (*at arm's length*).

In de onderstaande tabellen staat een overzicht van de financiële reikwijdte van de activiteiten die werden aangegaan met de verbonden partijen. De relaties tussen de moedermaatschappij en haar dochterondernemingen worden beschreven bij toelichting 1 (algemene informatie).

Balans 2015	Moeder- maatschappij	Managers op sleutelposities	Andere verbonden partijen
Activa: leningen en vorderingen	0	0	0
Zichtdeposito's	0	0	0
Leningen op termijn	0	0	0
Consumentenkredieten	0	0	299.014
Hypothecaire leningen	0	151.883	0
Overige vorderingen	0	0	0
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	0	0	0
Totaal activa	0	151.883	299.014
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	0	7.158	0
Verplichtingen: financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	29.246	88.565
Verplichtingen: financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	0	0
Passiva uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	0	356.147	5.434
Deposito's	43.494.269	622.063	359.080.001
In schuldbewijzen belichaamde schulden	0	0	0
Achtergestelde verplichtingen	0	0	0
Andere verplichtingen	0	0	0
Totaal verplichtingen	43.494.269	1.007.455	359.174.001
Door de groep verstrekte garanties	0	0	0
Door de groep ontvangen garanties	0	0	0

Balans 2016	Moeder- maatschappij	Managers op sleutelposities	Andere verbonden partijen
Activa: leningen en vorderingen	0	0	0
Zichtdeposito's	0	0	0
Leningen op termijn	0	0	148.438
Consumentenkredieten	0	0	0
Hypothecaire leningen	0	132.430	0
Overige vorderingen	61.080	0	0
Totaal activa	61.080	132.430	148.438
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	0	7.284	0
Verplichtingen: financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	30.121	90.904
Passiva uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	0	426.612	5.553
Deposito's	53.306.640	1.022.036	3.214.707
In schuldbewijzen belichaamde schulden	0	0	0
Achtergestelde verplichtingen	0	0	0
Andere verplichtingen	311.087	0	0
Totaal verplichtingen	53.617.727	1.486.053	3.311.164
Door de groep verstrekte garanties	0	0	0
Door de groep ontvangen garanties	0	0	0

Zoals toegelicht is Bvg een beleidsholding met daarboven de familiale holding Investar. In de kolom moedermaatschappij(en) zijn de gegevens opgenomen van Investar.

Bij de kolom 'managers op sleutelposities' zijn de gegevens opgenomen van de uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders (zie toelichting 7) en de nauwe verwanten van de bestuurders die natuurlijke persoon zijn.

De nauwe verwanten van een natuurlijke persoon zijn die verwanten van wie kan worden verwacht dat ze invloed kunnen uitoefenen op de natuurlijke persoon (betreft onder andere de huisgenoot en (inwonende) kinderen van de natuurlijke persoon).

Winst- en verliesrekening 2015	Moeder- maatschappij	Managers op sleutelposities	Andere verbonden partijen
Lasten	0	0	0
Rentelasten	297.439	3.708	731.890
Honoraria en provisies	0	0	0
Verzekeringspremies	0	0	0
Verrichten van diensten	0	0	0
Overige	340.831	0	0
Totaal van de lasten	638.270	3.708	731.890
Baten	0	0	0
Rentebaten	0	3.054	12.630
Honoraria en provisies	0	0	0
Overige	3.000	0	0
Totaal van de baten	3.000	3.054	12.630

Winst- en verliesrekening 2016	Moeder- maatschappij	Managers op sleutelposities	Andere verbonden partijen
Lasten	0	0	0
Rentelasten	167.172	2.615	7.635
Honoraria en provisies	0	0	0
Verzekeringspremies	0	0	0
Verrichten van diensten	0	0	0
Overige	639.718	0	0
Totaal van de lasten	806.890	2.615	7.635
Baten	0	0	0
Rentebaten	0	2.280	9.797
Honoraria en provisies	0	0	0
Overige	103.680	0	0
Totaal van de baten	103.680	2.280	9.797

Er werden in 2015 en 2016 geen bijzondere waardeverminderingen geboekt op balansposten die staan ten opzichte van verbonden partijen.

Toelichting kredietcessies van Aspa naar zusterentiteit Aras

Sinds 2013 vinden er kredietcessies plaats tussen Aspa en zusterentiteit Aras. Er is hierbij een algemene raamovereenkomst afgesloten en een RACI (*Responsible – Accountable – Consulted – Informed*) opgesteld. Op basis van deze RACI worden de cessies gecoördineerd en worden alle relevante partijen stelselmatig betrokken zodat de transacties *at arm's length* plaatsvinden. In 2016 werd een specifieke procedure goedgekeurd door het directiecomité.

Aspa staat hierbij Nederlandse kredieten toe via het bijkantoor die dan definitief worden overgenomen door Aras. De betrokken definitief overgedragen kredieten en bijhorende verrekening van transactiekosten zijn niet opgenomen in de bovenstaande overzichten.

Toelichting ontvangen en gegeven garanties

Per einde 2015 was er enkel nog een waarborgstelling voor 47.100 euro die er niet meer is per einde 2016.

Toelichting vergoeding uitvoerende bestuurders

De vergoedingen van de uitvoerende bestuurders werden al beschreven bij toelichting 7. In de onderstaande tabel worden de vergoedingen van de uitvoerende bestuurders op Argenta-niveau opgesomd. Er zijn geen vergoedingen betaald na een uitdiensttreding.

Vergoedingen van de uitvoerende bestuurders	2015	2016
Ontslagvergoedingen	474.525	656.130
Salarissen en bestuursvergoedingen	1.937.556	1.639.262
Totaal	2.412.081	2.295.392

10. Operationele segmenten en “country by country rapportering”

10.1 Operationele segmenten

De Vennootschap moet informatie over operationele segmenten verschaffen om gebruikers van haar jaarrekening in staat te stellen de aard en de financiële gevolgen te kunnen evalueren van de bedrijfsactiviteiten die zij uitoefent en de economische omgevingen waarin zij opereert.

Een operationeel segment is een onderdeel van de Vennootschap dat bedrijfsactiviteiten uitoefent waaruit opbrengsten kunnen worden verdiend en waarbij kosten kunnen worden gemaakt, waarvan onder andere de bedrijfsresultaten respectievelijk prestaties regelmatig afzonderlijk worden beoordeeld door het management en waarover afzonderlijke financiële informatie beschikbaar is.

Bij toelichting 1 (algemene informatie) wordt de structuur van de Vennootschap uitgelegd.

Binnen de Vennootschap vinden we 2 peilers terug de Bank- en de Verzekeringspool. Hieronder kunnen jullie de corresponderende opsplitsing terug vinden.

Geconsolideerde balans 2015	België	Nederland	Luxemburg	31/12/2015
Activa				
Geldmiddelen, zichtrekeningen en deposito's bij (centrale) banken	470.286.895	124.287.260	1.714.681	596.288.836
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	18.324.423	10.468.200	0	28.792.623
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.663.260.892	0	0	1.663.260.892
Voor verkoop beschikbare financiële activa	10.923.904.558	0	0	10.923.904.558
Leningen en vorderingen	11.708.832.793	13.489.134.213	9.672.774	25.207.639.779
Derivaten gebruikt ter afdekking	6.078.917	0	0	6.078.917
Tot einde looptijd aangehouden financiële activa	591.665.419	501.604	0	592.167.023
Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities	304.086.209	0	0	304.086.209
Materiële activa	36.954.226	755.806	44.608	37.754.639
Goodwill en andere immateriële activa	150.494.142	538.768	199.686	151.232.596
Belastingvorderingen	4.888.549	28.903	0	4.917.452
Activa uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	6.736.200	187.481	0	6.923.681
Andere activa	146.337.283	73.450.670	1.939.298	221.727.251
Totaal activa	26.031.850.506	13.699.352.905	13.571.047	39.744.774.458
Verplichtingen en eigen vermogen				
België				
Deposito's van centrale banken	0	0	0	0
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	9.128	10.308.233	0	10.317.361
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.670.112.392	0	0	1.670.112.392
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	29.308.952.262	3.006.907.032	0	32.315.859.295
Derivaten gebruikt ter afdekking	496.161.248	0	0	496.161.248
Cumulative waardeschommelingen van de afgedekte posities bij de afdekking van het renterisico	0	0	0	0
Voorzieningen	10.406.788	0	0	10.406.788
Belastingverplichtingen	142.269.193	24.982.146	437.409	167.688.748
Passiva uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	2.479.269.005	1.049.400	0	2.480.318.405
Andere verplichtingen	154.669.371	58.246.860	2.272.554	215.188.785
Totaal verplichtingen	34.261.849.388	3.101.493.671	2.709.963	37.366.053.022
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	1.716.245.595	648.094.577	14.353.018	2.378.693.190
Eigen vermogen toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	6.182	21.843	221	28.246
Totaal eigen vermogen en minderheidsbelang	1.716.251.777	648.116.420	14.353.239	2.378.721.436
Totaal verplichtingen, minderheidsbelang en eigen vermogen	35.978.101.165	3.749.610.091	17.063.202	39.744.774.458

Geconsolideerde balans 2016	België	Nederland	Luxemburg	31/12/2016
Activa				
Geldmiddelen, zichtrekeningen en deposito's bij (centrale) banken	867.453.926	51.542.706	224.197	919.220.829
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	9.322.870	0	0	9.322.870
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.838.776.145	0	0	1.838.776.145
Voor verkoop beschikbare financiële activa	10.697.092.080	0	0	10.697.092.080
Leningen en vorderingen	11.922.388.346	15.556.631.702	14.483.619	27.493.503.668
Derivaten gebruikt ter afdekking	49.455.484	0	0	49.455.484
Tot einde looptijd aangehouden beleggingen	614.158.394	501.608	0	614.660.002
Wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities	310.184.988	0	0	310.184.988
Materiële activa	13.907.277	564.050	31.186	14.502.513
Goodwill en andere immateriële activa	157.907.530	108.019	0	158.015.549
Belastingvorderingen	1.369.201	4.763.024	17.085	6.149.310
Activa uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	6.788.140	167.814	0	6.955.954
Andere activa	133.651.491	38.035.711	2.396.542	174.083.744
Activa aangehouden voor verkoop	17.709.200	0	0	17.709.200
Totaal activa	26.640.165.072	15.652.314.634	17.152.629	42.309.632.336
Verplichtingen en eigen vermogen				
Deposito's van centrale banken	0	0	0	0
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	4.434	0	0	4.434
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.839.774.645	0	0	1.839.774.645
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	31.184.638.678	3.153.712.118	0	34.338.350.794
Derivaten gebruikt ter afdekking	538.952.576	18.639.700	0	557.592.276
Cumulatieve waardeschommelingen van de afgedekte posities bij de afdekking van het renterisico	0	0	0	0
Voorzieningen	12.050.566	0	0	12.050.566
Belastingverplichtingen	144.093.154	17.884.428	369.575	162.347.157
Passiva uit hoofde van verzekerings- en herverzekeringscontracten	2.591.906.357	1.323.411	0	2.593.229.768
Andere verplichtingen	157.070.636	47.734.398	3.280.676	208.085.710
Totaal verplichtingen	36.468.491.046	3.239.294.055	3.650.251	39.711.435.352
Eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders	1.774.765.337	808.549.655	14.852.699	2.598.167.691
Eigen vermogen toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	6.341	22.729	223	29.293
Totaal eigen vermogen en minderheidsbelang	1.774.771.678	808.572.384	14.852.922	2.598.196.984
Totaal verplichtingen, minderheidsbelang en eigen vermogen	38.243.262.724	4.047.866.439	18.503.173	42.309.632.336

Resultatenrekening 2015	België	Nederland	Luxemburg	31/12/2015
Financiële en exploitatiebaten en -lasten				
Nettorentebaten	378.418.515	272.029.262	422	650.448.199
Baten uit dividenden	3.137.361	0	0	3.137.361
Nettobaten uit provisies en vergoedingen	-46.034.570	178.194	7.331.830	-38.524.547
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	25.645.736	-25.031	0	25.620.705
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	14.649.426	-20.939.119	0	-6.289.693
Resultaat uit de administratieve verwerking van afdekkingstransacties	6.381.081	0	0	6.381.081
Winsten en verliezen op het niet langer opnemen van andere dan voor verkoop aangehouden activa	164.955	-9.970	0	154.985
Inkomsten uit uitgegeven verzekeringscontracten	-30.784.496	5.157.448	0	-25.627.048
Ander exploitatieresultaat	25.009.584	13.750.707	34.394	38.794.685
Administratiekosten	-258.185.055	-39.451.791	-1.970.944	-299.607.790
Afschrijvingen	-24.283.884	-1.166.659	-33.009	-25.483.552
Voorzieningen	-150.620	3.451.869	0	3.301.249
Bijzondere waardeverminderingen	-2.739.968	887.355	0	-1.852.613
Resultaat op activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0
Totale winst voor aftrek belastingen en minderheidsbelang	91.228.065	233.862.265	5.362.693	330.453.023
Winstbelastingen	-32.449.283	-52.058.893	-1.125.872	-85.634.048
Totale winst na belastingen en voor minderheidsbelang	58.778.782	181.803.372	4.236.821	244.818.974

Resultatenrekening 2016	België	Nederland	Luxemburg	31/12/2016
Financiële en exploitatiebaten en -lasten				
Nettorentebaten	433.722.305	232.655.523	32.982	666.410.810
Baten uit dividenden	3.333.497	0	0	3.333.497
Nettobaten uit provisies en vergoedingen	-48.042.810	-897.175	7.275.548	-41.664.437
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	12.516.840	0	0	12.516.840
Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	-5.078.134	-2.253.854	0	-7.331.988
Resultaat uit de administratieve verwerking van afdekkingstransacties	4.084.285	0	0	4.084.285
Winsten en verliezen op het niet langer opnemen van andere dan voor verkoop aangehouden activa	539.705	0	0	539.705
Inkomsten uit uitgegeven verzekeringscontracten	-6.599.033	7.265.450	0	666.417
Ander exploitatieresultaat	32.948.952	15.397.832	14.973	48.361.758
Administratiekosten	-272.832.374	-44.849.943	-2.253.037	-319.935.354
Afschrijvingen	-27.273.761	-557.024	-70.556	-27.901.341
Voorzieningen	-1.643.778	0	0	-1.643.778
Bijzondere waardeverminderingen	3.695.337	-4.449.093	0	-753.756
Resultaat op activa aangehouden voor verkoop	-3.710.057	0	0	-3.710.057
Totale winst voor aftrek belastingen en minderheidsbelang	125.660.974	202.311.716	4.999.910	332.972.600
Winstbelastingen	-31.546.592	-53.575.844	-1.501.655	-86.624.091
Totale winst na belastingen en voor minderheidsbelang	94.114.382	148.735.872	3.498.255	246.348.508

Informatie over geografische gebieden

De operationele segmentering die gebaseerd is op geografische gebieden, weerspiegelt de focus van de Vennootschap op de Benelux. De bovenstaande geografische segmentering is hierbij specifiek gebaseerd op de locatie van de geleverde diensten en geeft een indicatie van uitsplitsing naar geografische gebieden.

Alle transacties tussen de segmenten gebeuren 'at arms length'. De belangrijkste resultaatgebonden transactie tussen de operationele segmenten bestaat uit de doorrekening van een fundingkost door de Vennootschap (België) aan het bijkantoor (Nederland) voor de ter beschikking gestelde kapitalen (waardoor er in Nederland kredieten kunnen worden toegestaan).

Informatie over producten en diensten

Deze geconsolideerde IFRS-rapportering gaat over de Bank- en de Verzekeringspool. De Bankpool valt volledig onder de noemer 'retailbanking'. De Verzekeringspool valt onder de noemer Verzekeringsmaatschappijen. Beide pools worden als twee verschillende operationele segmenten behandeld.

Retailbanking biedt financiële diensten aan particulieren, zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen. In de Benelux biedt zij advies met betrekking tot dagelijks bankieren, sparen, lenen en beleggen.

Verzekeringsmaatschappijen bieden verzekeringstechnische diensten aan particulieren, zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen binnen de takken Leven en Niet-leven.

Informatie over belangrijke klanten

Als de opbrengsten uit transacties met één enkele externe cliënt ten minste 10 % van de opbrengsten van de Vennootschap bedragen, moet zij dit feit vermelden.

Bij de Vennootschap zijn er verschillende beleidslijnen van toepassing, die de concentratie van het kredietrisico (en impliciet de concentratie van opbrengsten) beperken, zodat deze grens van 10 % binnen de huidige beleidslijnen nooit zal bereikt worden.

10.2. Country by Country rapportering

Krachtens artikel 420 van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en toezicht op kredietinstellingen (de zogenaamde 'Bankenwet') en overeenkomstig artikel 89 van de Capital Requirements Directive IV van de Europese Unie, dient Argenta Bank en Verzekeringsgroep de hieronder vermelde gegevens voor boekjaar 2016 bekend te maken op geconsolideerde basis, uitgesplitst naar EU-lidstaat en naar derde land waarin zij gevestigd is (door middel van een bijkantoor en/of dochteronderneming).

De informatie is voorgesteld op dezelfde basis als de jaarrekening, die is opgemaakt volgens de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving (IFRS) die door de Europese Unie werden aanvaard.

Landen	Activiteiten	31/12/2015					Gemiddeld aantal werknemers in VTE	
		Opbrengsten (1)	Resultaat voor belastingen	Actuele belastingen	Uitgestelde belastingen	Totale vennootschapsbelasting		Ontvangen subsidies
EU lidstaat		654.095.728	330.453.022	-78.896.734	-6.737.317	-85.634.048	0	848
België	Bank en verzekeringen	376.587.592	92.123.100	-25.758.361	-6.690.922	-32.449.283	0	804
Luxemburg	Andere financiële diensten	7.365.803	3.742.242	-1.079.478	0	-1.079.478	0	14
Nederland	Bank en verzekeringen	270.142.334	234.587.682	-52.058.892	-46.395	-52.105.287	0	30
Derde land		0	0	0	0	0	0	0
Totaal		654.095.728	330.453.022	-78.896.734	-6.737.317	-85.634.048	0	848
Landen	Activiteiten	31/12/2016					Gemiddeld aantal werknemers in VTE	
		Opbrengsten (1)	Resultaat voor belastingen	Actuele belastingen	Uitgestelde belastingen	Totale vennootschapsbelasting		Ontvangen subsidies
EU lidstaat		686.916.886	332.972.600	-78.941.615	-7.682.476	-86.624.091	0	893
België	Bank en verzekeringen	412.240.732	125.275.414	-23.864.118	-7.682.476	-31.546.594	0	850
Luxemburg	Andere financiële diensten	22.508.376	4.999.910	-1.501.655	0	-1.501.655	0	8
Nederland	Bank en verzekeringen	252.167.776	202.697.272	-53.575.844	0	-53.575.844	0	36
Derde land		0	0	0	0	0	0	0
Totaal		686.916.886	332.972.600	-78.941.615	-7.682.476	-86.624.091	0	893

Toelichtingen met betrekking tot de geconsolideerde balans

11. Geldmiddelen, zichtrekeningen en deposito's bij (centrale) banken

Op de activazijde bevat deze rubriek alle geldmiddelen en saldi van de zichtrekeningen bij de centrale en andere banken.

Activazijde	31/12/2015	31/12/2016
Geldmiddelen	47.911.356	46.683.230
Zichtrekeningen bij centrale banken	363.566.585	832.289.847
Zichtrekeningen bij andere financiële instellingen	184.810.895	40.247.753
Totaal	596.288.836	919.220.829
Waarvan geldmiddelen en kasequivalenten	596.288.836	919.220.829

Per 31 december 2015 stond 363.566.585 euro bij de centrale banken en per momentopname 31 december 2016 stond er 832.289.847 euro.

Een deel hiervan heeft betrekking op de monetaire reserves die elke financiële instelling bij de centrale bank dient te hebben. De laatste drie maanden staat er ook een groter bedrag in afwachting van de concrete toekenning naar aankoop van effecten of het toestaan van kredieten.

In 2015 en 2016 zijn er geen deposito's van centrale banken ontvangen.

12. Financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

De financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden zijn als volgt samengesteld:

Financiële activa (niet beursgenoteerd)	Aantal	Notioneel	31/12/2015	Aantal	Notioneel	31/12/2016
renteopties – caps	31	7.850.000.000	16.338.018	17	4.300.000.000	9.322.870
Swaps effectiseringstransacties	1	1.115.591.100	10.312.762	0	0	0
Op basis van waarderingstechnieken		0	26.650.780	0	0	9.322.870
Secundaire obligaties	4	2.002.000	2.141.843	0	0	0
Totaal financiële activa		0	28.792.623	0	0	9.322.870

Een aantal capcontracten zijn *cilinder caps* (gecombineerde contracten) met zowel een aangekocht als verkocht luik. In dit schema werden ze apart voorgesteld (splitsing van het aangekochte en verkochte luik).

De financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden zijn als volgt samengesteld:

Financiële verplichtingen (niet beursgenoteerd)	Aantal	Notioneel	31/12/2015	Aantal	Notioneel	31/12/2016
renteopties - caps	3	1.000.000.000	9.128	4	550.000.000	4.434
Swaps effectiseringstransacties	1	1.115.591.100	10.308.233	0	0	0
Op basis van waarderingstechnieken			10.317.361			4.434

Niet beursgenoteerd (OTC) - caps

Onder financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden komen (vanwege hun positieve reële waarde) de renteopties (caps) terecht. Onder de financiële verplichtingen de renteopties (caps) met negatieve reële waarde.

Deze renteopties, die *over-the-counter* (OTC) gekocht werden bij andere financiële instellingen worden altijd aangegaan in het kader van economische afdekkingstransacties binnen het ALM beleid maar waarvoor geen *hedge accounting* wordt toegepast. Bij toelichting 24 is meer informatie terug te vinden inzake afgesloten *cilinder caps*.

De opties worden gebruikt als bescherming tegen het renterisico en zijn opties waarbij de verkoper zich verplicht aan de koper een renteverskil te betalen in ruil voor een door de koper betaalde premie.

Er werden in 2016 geen caps meer afgesloten.

Niet beursgenoteerd (OTC) - swaps

Onder deze rubriek komen de swaps (op actiefzijde diegene met een positieve reële waarde en op de verplichtingzijde diegene met een negatieve marktwaarde) terecht die, alhoewel ze afgesloten werden in het kader van het ALM-beheer, niet verwerkt worden volgens de *hedge accounting*-principes.

Niet beursgenoteerd (OTC) - swaps effectiseringstransactie

In het kader van de uitgevoerde effectiseringstransactie werden er per effectiseringstransactie steeds twee swaps afgesloten. Het verschil tussen de marktwaarde van beide swaps werd steeds verwerkt in de resultatenrekening. In januari 2016 is de laatste effectiseringstransactie na een call afgewikkeld waardoor de bijhorende swaps ook beëindigd zijn.

Secundaire obligaties

De Vennootschap biedt naast primaire uitgiften van obligaties (bij de initiële uitgifte) ook obligaties aan die al genoteerd zijn en secundair verhandeld worden.

Deze beperkte portefeuille wordt in IFRS dan beschouwd als een portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden om deze continu te kunnen aanbieden aan de klanten van de Vennootschap. Doordat de rentevoeten zo laag staan is er ook weinig interesse van het retail cliënteel om deze obligaties te kopen waardoor er per einde 2016 geen positie 'secundaire obligaties' meer werd aangehouden.

13. Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening

Financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening betreffen bij de Venootschap beleggingen in verrichtingen verbonden aan een beleggingsfonds van de groep activiteiten 'Leven' en waarbij het beleggingsrisico niet gedragen wordt door de onderneming (zogenaamde tak 23 beleggingen).

	31/12/2015	31/12/2016
Financiële activa gewaardeerd aan marktwaarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.663.260.892	1.838.776.145
Financiële verplichtingen gewaardeerd aan marktwaarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.670.112.392	1.839.774.645

Het verschil in bovenstaande rubriek tussen het actief en het passief op niveau van de Venootschap heeft te maken met een intercompany eliminatie boeking.

Onderstaande tabel geeft een indicatie van de samenstelling van de onderliggende activa van de tak 23 producten.

	31/12/2015	31/12/2016
Beleggingsfondsen	1.659.478.065	1.830.310.000
Kasbons	2.364.236	343.895
Liquide middelen	1.418.591	8.122.250
Samenstelling passiva	1.663.260.892	1.838.776.145

14. Voor verkoop beschikbare financiële activa

Onder deze rubriek wordt het grootste gedeelte van de effectenportefeuille (aandelen en obligaties) van de Venootschap gecatalogeerd.

In toelichting 26 is meer informatie terug te vinden met betrekking tot de hiërarchie van de gebruikte externe reële waarden.

	31/12/2015	31/12/2016
Totaal	10.923.904.558	10.697.092.080
Waarvan afgedekt via micro hedges (notioneel bedrag)	955.569.300	955.569.300
Vastrentende effecten	10.827.423.584	10.581.393.949
Openbare instellingen	5.034.554.702	4.530.987.182
Kredietinstellingen	2.488.584.084	2.389.603.913
Overige leningen	3.304.284.798	3.660.802.854
Niet-vastrentende effecten	96.480.974	115.698.131

	31/12/2015	31/12/2016
Totaal	10.923.904.558	10.697.092.080
Geografische uitsplitsing		
België	3.858.208.158	3.790.727.585
Europese Monetaire Unie	4.848.086.171	4.920.450.906
Rest van de wereld	2.217.610.229	1.985.913.589
Indeling naar effecten met vaste of variabele rentevoet		
Variabel	3.471.850.249	3.588.008.375
Vast	7.339.538.366	6.993.385.574
Onbepaald (aandelen)	112.515.943	115.698.131
Indeling naar resterende looptijd volgens vervaldatum		
Tot 1 jaar	1.294.446.830	1.491.354.893
Meer dan 1 jaar tot 2 jaar	1.447.371.232	1.164.892.605
Meer dan 2 jaar tot 3 jaar	1.081.370.884	1.735.819.536
Meer dan 3 jaar tot 4 jaar	1.637.613.676	1.931.208.190
Meer dan 4 jaar tot 5 jaar	1.680.238.775	1.445.690.590
Meer dan 5 jaar	3.686.382.187	2.812.428.135
Onbepaald	96.480.974	115.698.131
Volgens de vroegste renteherzieningsdatum of vervaldatum		
Tot 1 jaar	4.314.774.044	4.883.498.120
Meer dan 1 jaar tot 2 jaar	1.222.772.942	804.441.556
Meer dan 2 jaar tot 3 jaar	817.817.282	981.351.184
Meer dan 3 jaar tot 4 jaar	917.349.696	1.304.995.622
Meer dan 4 jaar tot 5 jaar	1.300.094.414	1.031.481.420
Meer dan 5 jaar	2.254.615.206	1.575.626.047
Onbepaald	96.480.974	115.698.131
Bijzondere waardeverminderingen	-6.882.631	-2.689.184
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	1,92%	1,75%
Gebruikt als zakelijke zekerheden (notioneel bedrag)	539.626.000	590.469.000
Bezwaaring bij mogelijke benutting van de kredietlijn bij de NBB	250.000.000	250.000.000

Door het beperkte bezit van aandelen en obligaties van Britse oorsprong verwacht Argenta dat de Brexit een beperkte impact zal hebben op de Argenta groep.

Er werd per einde 2016 voor een nominaal bedrag van 590.469.000 euro effecten bezwaard in het kader van het onderpandbeheer van de afgeleide instrumenten, de aangegane repo's en als waarborg voor de uitgever van kredietkaarten. Daarnaast heeft de Bankpool een kredietlijn bij de NBB van 250 miljoen euro waarvoor effecten bezwaard worden op het moment dat deze kredietlijn wordt aangesproken.

In 2011 vond er een herclassificatie plaats van een beperkte portefeuille MBS van de 'voor verkoop beschikbare financiële activa' naar de 'leningen en vorderingen'. Een uitgebreidere toelichting betreffende deze herclassificatie is terug te vinden in toelichting 16.3.

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs en de hieraan gerelateerde onrealiseerde resultaten (latente min- of meerwaarden) van de 'voor verkoop beschikbare activa' zijn per 31 december 2015 en 31 december 2016 als volgt:

Boekjaar 2015	Geamortiseerde kostprijs	Onderdeel prorata interesten	Ongerealiseerde resultaten	Bijzondere waardeverminderingen	Reële waarden
Vastrentende effecten					
Openbare besturen	4.550.160.178	73.291.485	411.103.039	0	5.034.554.702
Kredietinstellingen	2.408.654.433	20.209.735	59.719.916	0	2.488.584.084
Effecten andere tegenpartijen	3.238.650.872	17.381.948	52.459.063	-4.207.085	3.304.284.798
Niet-vastrentende effecten					
Aandelen	81.032.234	0	18.061.251	-2.675.548	96.417.937
Beleggingsfondsen / overige	62.498	0	539	0	63.037
	10.278.560.215	110.883.168	541.343.808	-6.882.633	10.923.904.558

Boekjaar 2016	Geamortiseerde kostprijs	Onderdeel prorata interesten	Ongerealiseerde resultaten	Bijzondere waardeverminderingen	Reële waarden
Vastrentende effecten					
Openbare besturen	4.087.705.214	61.035.362	382.246.606	0	4.530.987.182
Kredietinstellingen	2.319.897.491	14.337.249	55.369.173	0	2.389.603.913
Effecten andere tegenpartijen	3.558.874.685	20.433.427	81.901.748	-407.006	3.660.802.854
Niet-vastrentende effecten					
Aandelen	92.638.034	0	25.279.137	-2.282.178	115.634.993
Beleggingsfondsen / overige	62.498	0	640	0	63.138
	10.059.177.922	95.806.038	544.797.304	-2.689.184	10.697.092.080

De indeling naar openbare besturen, kredietinstellingen en 'effecten andere tegenpartijen' ofwel '*other debt securities*' is deze van de prudentiële rapporting op soloniveau van Argenta Spaarbank.

De niet-vastrentende effecten bedragen 115.698.131 euro (marktwaarde) per 31 december 2016, waarbij de latente meerwaarden 25.279.777 euro (21,8 % ten opzichte van de totale marktwaarde) betreffen. Deze latente meerwaarden zijn binnen het eigen vermogen opgenomen onder herwaarderingsmeerwaarde voor verkoop beschikbare activa. Bij een daling van de markten van 10% zal het bedrag binnen eigen vermogen dalen tot 13.709.964 euro zonder dat dit aanleiding zal geven tot bijzondere waardeverminderingen die via de resultatenrekening worden geregistreerd.

Bij toelichting 26 is meer informatie terug te vinden met betrekking tot de level hiërarchie van de gebruikte externe reële waarden.

15. Tot einde looptijd aangehouden activa

De portefeuille tot einde looptijd aangehouden is als volgt:

	31/12/2015	31/12/2016
Totaal	592.167.023	614.660.002
Vastrentende effecten		
Openbare instellingen	569.856.169	584.173.312
Kredietinstellingen	0	0
Overige leningen	22.310.854	30.486.690
	31/12/2015	31/12/2016
Geografische uitsplitsing		
België	497.346.875	519.842.325
Europese Monetaire Unie	94.820.148	94.817.677
Indeling naar effecten met vast of variabel rentevoet		
Variabel	101.364.041	99.911.727
Vast	490.802.982	514.748.275
Indeling naar resterende looptijd volgens vervaldatum		
Tot 1 jaar	0	0
Meer dan 1 jaar tot 2 jaar	0	224.295.817
Meer dan 2 jaar tot 3 jaar	217.100.810	26.337.459
Meer dan 3 jaar tot 4 jaar	33.014.798	35.373.586
Meer dan 4 jaar tot 5 jaar	196.396.502	11.050.510
Meer dan 5 jaar	145.654.913	317.602.630
Volgens de vroegste renteherzieningsdatum of vervaldatum		
Tot 1 jaar	101.364.042	99.911.727
Meer dan 1 jaar tot 2 jaar	0	224.295.817
Meer dan 2 jaar tot 3 jaar	217.100.810	26.337.459
Meer dan 3 jaar tot 4 jaar	33.014.798	23.873.139
Meer dan 4 jaar tot 5 jaar	18.227.700	11.050.510
Meer dan 5 jaar	222.459.673	229.191.350
Totaal openbare en regionale besturen (sovereign)	570.357.525	571.324.059
Totaal andere sectoren (other MBS, real estate)	21.809.498	43.335.943
Bijzondere waardeverminderingen	0	0
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	3,55%	2,55%

16. Leningen en vorderingen

16.1. Leningen en vorderingen op kredietinstellingen

De leningen en vorderingen op kredietinstellingen zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Totaal leningen en vorderingen op kredietinstellingen	21.110.148	3.386.000
Geografische uitsplitsing - België	21.110.148	3.386.000
Indeling naar restlooptijd - tot 3 maanden	21.110.148	3.386.000
Indeling naar type		
Zichtrekeningen andere financiële instellingen	2.148	0
Ontvangen collateral van financiële instellingen	21.108.000	3.386.000
Waarvan geldmiddelen en kasequivalenten	21.110.148	3.386.000
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	-0,16%	0,10%

16.2. Leningen en vorderingen op andere klanten

De leningen en vorderingen op andere klanten zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Totaal leningen op klanten	25.186.529.631	27.490.117.668
Indeling naar restlooptijd		
Tot 1 jaar	808.802.928	908.149.199
1 tot 5 jaar	2.970.147.342	3.457.905.829
> 5 jaar	21.407.579.361	23.124.062.640
Bijzondere waardeverminderingen	38.434.285	37.008.861
Indeling naar krediettype		
Consumentenkrediet	97.424.542	97.669.919
Hypothecaire leningen	24.557.026.789	26.830.072.433
Leningen op termijn	498.980.590	536.848.529
Zichtdeposito's / voorschotten	6.072.677	3.925.891
Overige kredietvorderingen – MBS portefeuille	27.025.034	21.600.896
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	3,35%	2,91%

De portefeuille hypothecaire leningen is verder gestegen door de bijkomende kredietverlening aan het *retail*cliënteel van de Bank- en Verzekeringspool en dit zowel in België als in Nederland.

16.3. Toelichting herclassificatie MBS portefeuille

Op 1 oktober 2011 werd een portefeuille MBS met een boekwaarde van 72.886.764 euro geherclassificeerd van de voor verkoop beschikbare activa naar de leningen en vorderingen (terug te vinden onder 'overige kredietvorderingen'). De reden voor de herclassificatie was het ontbreken van een actieve markt van de betrokken effecten.

De effecten werden geherclassificeerd tegen hun reële waarde. Op het moment van de herclassificatie was er (na berekening van een belastingslatentie) 15.953.789 euro aan negatieve herwaarderingsreserve in het eigen vermogen.

Per 31 december 2015 was er nog een negatieve herwaarderingsreserve van 5.095.662 euro in het eigen vermogen (overige elementen van het totaalresultaat) terwijl deze 1.216.859 euro zou bedragen hebben, had er geen herclassificatie plaatsgevonden. In de IFRS-balans staan deze effecten bij de 'leningen en vorderingen' voor het bedrag van 27.025.034 euro.

Per 31 december 2016 bedroeg deze negatieve herwaarderingsreserve nog 4.120.143 euro (onderdeel overige elementen van het totaalresultaat in het eigen vermogen) terwijl deze 760.910 euro zou bedragen hebben, had er geen herclassificatie plaatsgevonden. In de IFRS-balans staan deze effecten bij de 'leningen en vorderingen' voor een bedrag van 21.600.896 euro.

Bij toelichting 26 is informatie terug te vinden over de huidige marktwaarde van deze portefeuille (terug te vinden bij 'overige kredietvorderingen – MBS-portefeuille').

In 2016 is er 5.437 euro in het renteresultaat gekomen van de betrokken effecten (73.861 euro in 2015). Er waren geen indicaties aanwezig om over te gaan naar het aanleggen van individuele waardeverminderingen.

De daling van deze portefeuille is in hoofdzaak te verklaren doordat er effecten op vervaldag kwamen en/of er gedeeltelijke aflossingen bij de betrokken effecten waren.

17. Derivaten gebruikt ter afdekking

In dit hoofdstuk worden onder meer bijkomende toelichtingen gegeven bij de balansrubriek 'derivaten gebruikt ter afdekking' en bij de balansrubriek 'cumulatieve waardeschommelingen van de afgedekte posities bij de afdekking van het renterisico'.

Algemene toelichting

Hedge accounting (boekhoudkundige verwerking van afdekkingstransacties in IFRS) kan worden gebruikt voor derivaten die als dusdanig bestemd zijn, op voorwaarde dat bepaalde criteria zijn vervuld. Deze criteria voor de boekhoudkundige verwerking van een derivaat als afdekkingsinstrument zijn onder andere:

- het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie en de afdekkingsdoelstelling, -strategie en -relatie moeten formeel worden gedocumenteerd voordat *hedge accounting* wordt toegepast;
- de afdekking moet worden gedocumenteerd, waaruit moet blijken dat ze naar alle verwachting zeer effectief (binnen een bandbreedte van 80 % tot 125 %) zal zijn in het compenseren van veranderingen in reële waarde (of kasstromen) die toe te rekenen zijn aan het afgedekte risico tijdens de gehele verslagperiode;
- de afdekking is effectief bij aanvang en wordt voortdurend beoordeeld.

Toelichting macro hedges

Eerst en vooral past de Vennootschap de door de EU bekrachtigde IAS 39 toe omdat deze de manier weerspiegelt waarop de Vennootschap zijn activiteiten beheert.

De afdekkingsrelaties zijn bedoeld om het renterisico te beperken dat voortkomt uit de geselecteerde categorie van activa (of verplichtingen) die aangewezen zijn als in aanmerking komende afgedekte posities.

De Bankpool voert een globale analyse van het renterisico uit en selecteert activa (en/of verplichtingen) die opgenomen moeten worden in de afdekking van het renterisico van de portefeuille. Zij definieert bij aanvang de af te dekken risicopositie, de tijdsduur, de manier waarop en de frequentie waarmee ze testen uitvoert.

De Bankpool heeft ervoor gekozen om een portefeuille hypothecaire leningen met een vaste rentevoet af te dekken en selecteert binnen die portefeuille de afgedekte posities in functie van de renterisicobeheerstrategie. De beoordeling van de effectiviteit bestaat erin om na te gaan of aan de afdekkingsdoelstelling, namelijk de beperking van het renterisico, is voldaan.

Met de *hedge accounting* worden de wijzigingen in de reële waarde van de vaste benen van de swaps grotendeels gecompenseerd door tegengestelde wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities. De fluctuaties van de reële waarde van de vlottende benen van de swaps hebben een netto-impact op het resultaat.

Het betreft hier een reële waardeafdekking (*fair value hedge*) waarbij het afgedekte risico bestaat uit de 'benchmark' (euribor), zijnde de rentecomponent van de hypothecaire leningen met vaste rente. De winsten of verliezen van de afgedekte posities ten gevolge van het afgedekte risico, en de winsten of verliezen op de afdekkingsinstrumenten worden verwerkt in de resultatenrekening.

De wijzigingen in reële waarde van de afgedekte posities (in dit geval een afgedekte portefeuille hypothecaire leningen) is terug te vinden bij de rubriek 'cumulatieve waardeschommelingen van de afgedekte posities bij de afdekking van het renterisico' en bedraagt 310.184.988 euro per 31 december 2016. Het betreft hier macro *fair value hedges* op het renterisico van een ingedekte portefeuille hypothecaire kredieten.

Toelichting micro hedges

De Bankpool sluit ook swaps af ter indekking van het renterisico van individuele instrumenten (zogenaamde *micro hedges*).

Vooralsnog zijn er hierbij swaps afgesloten om op dat moment aangekochte effecten die alle onder de 'voor verkoop beschikbare activa' geclassificeerd zijn (AFS micro *hedge*), in te dekken. De wijzigingen in de reële waarde van de vaste benen van deze swaps worden gecompenseerd door tegengestelde wijzigingen in de reële waarde van de afgedekte posities.

Een deel van de wijziging in reële waarde van de betrokken 'voor verkoop beschikbare' effecten worden dus niet in een aparte lijn van het eigen vermogen opgenomen maar worden in het kader van de *hedge accounting* in de resultatenrekening verwerkt. Per 31 december 2016 betrof het een bedrag van 93.208.307 euro.

In 2011 werd een swap afgesloten die in IFRS als *cash flow hedge* (CFH) verwerkt werd. Het betrof een *forward starting* swap (startdatum 31 mei 2016 en einddatum 31 mei 2021) voor een notioneel bedrag van 100 miljoen euro voor de indekking van het renterisico van een toekomstige portefeuille termijnproducten. Intussen werd de betrokken plaatsing van termijnproducten ook gerealiseerd. De betrokken swap had een negatieve marktwaarde van 21.107.784 euro per 31 december 2016.

Toelichting bij de fair value hedges

Overzichtstabel van de swaps gebruikt ter afdekking en verwerkt als *fair value hedges*. De *cash flow hedge* is niet opgenomen in dit overzicht.

Macro hedge - reële waarde afdekking	Aantal	Notioneel	31/12/2015	Aantal	Notioneel	31/12/2016
Wijziging in de reële waarde afgedekte posities (I&R)			304.086.209			310.184.988
Derivaten met negatieve marktwaarde (clean price)	27	3.350.000.000	-314.952.280	36	5.250.000.000	-361.975.359
Derivaten met positieve marktwaarde (clean price)	8	1.000.000.000	6.309.906	22	2.100.000.000	51.261.177

Micro hedge - reële waarde afdekking	Aantal	Notioneel	31/12/2015	Aantal	Notioneel	31/12/2016
Wijziging in de reële waarde afgedekte posities (afs)			86.873.644			93.208.307
Derivaten met negatieve marktwaarde	7	955.569.300	-87.024.878	7	955.569.300	-93.302.229

Het 'aantal' in de bovenstaande tabel heeft betrekking op het aantal contracten, de hoofding 'notioneel' op de notionele bedragen van de respectievelijke afgesloten swaps en onder de vierde en zevende kolom is de clean price van de betrokken afgeleide instrumenten en wijziging van de afgedekte posities terug te vinden.

Toelichting totalen derivaten gebruikt ter afdekking

In de onderstaande tabel zijn de afgeleide instrumenten opgenomen zoals ze verwerkt zijn in de balans en werd er bijkomend het totaal van de marktwaarde toegelicht dat onder de respectievelijke IFRS hedge accounting toepassing werd verwerkt.

Overzicht marktwaarden (dirty price) derivaten gebruikt ter afdekking	31/12/2015	31/12/2016
Derivaten gebruikt ter afdekking (activazijde)	6.078.917	49.455.484
Derivaten gebruikt ter afdekking (verplichtingenzijde)	496.161.248	557.592.277
Fair value macro hedges	379.642.320	432.634.134
Fair value micro hedges	97.480.444	103.850.359
Cash flow hedge	19.038.484	21.107.784

18. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa (na opname met toepassing van het kostprijsmodel) zijn per 31 december 2015 en 31 december 2016 als volgt:

	31/12/2015	31/12/2016
Gebouwen, terreinen, uitrusting	35.557.740	12.510.766
Vastgoedbeleggingen	2.196.899	1.991.747
Totaal	37.754.640	14.502.513
Reële waarde vastgoedbeleggingen	2.602.691	2.079.203

De portefeuille vastgoedbeleggingen wijzigt in hoofdzaak door de aankoop van panden in het kader van het uitwinningbeleid bij de hypothecaire kredietverlening. Daarnaast staan er ook een aantal parkings onder de vastgoedbeleggingen. De reële waarde van de vastgoedbeleggingen (level 3) werd bekomen op basis van de individuele schattingsverslagen van de respectievelijke vastgoedbeleggingen.

	Terreinen Gebouwen	IT-materiaal	Ander materiaal	Totaal	Vastgoed- beleggingen
Openingsbalans per 1 januari 2015	22.455.306	3.840.450	6.416.567	32.712.323	2.231.096
- Investerings	636.729	3.483.169	4.719.569	8.839.467	418.312
- Vervreemdingen	-21.260	0	-647.864	-669.124	-397.287
- Afschrijvingen	-1.149.161	-2.511.958	-1.663.807	-5.324.926	-55.222
- Overdrachten	0	0	0	0	0
- Overige mutaties	0	0	0	0	0
Eindbalans per 31 december 2015	21.921.614	4.811.661	8.824.465	35.557.740	2.196.899

	Terreinen Gebouwen	IT-materiaal	Ander materiaal	Totaal	Vastgoed- beleggingen
Openingsbalans per 1 januari 2016	21.921.614	4.811.661	8.824.465	35.557.740	2.196.899
- Investerings	541.419	2.049.267	3.109.968	5.700.654	376.735
- Vervreemdingen		-88	-794.027	-794.115	-663.841
- Afschrijvingen	-1.525.718	-2.608.064	-2.105.951	-6.239.733	-38.883
- Overdrachten	-21.596.057	0	0	-21.596.057	0
- Overige mutaties	1.039.944	-30.454	-1.127.213	-117.722	120.837
Eindbalans per 31 december 2016	381.202	4.222.322	7.907.242	12.510.766	1.991.747

Zoals te merken in bovenstaande tabel is er een overdacht van 21.596.057 euro bij de terreinen en gebouwen. Het grootste gedeelte van dit bedrag heeft betrekking op een groep van terreinen en gebouwen die verkocht gaan worden.

Na verwerking van een aangelegde waardevermindering van 3.710.057 euro werd er een waarde van 17.709.200 euro opgenomen bij de rubriek 'activa aangehouden voor verkoop'.

De Raad van Bestuur en Directiecomité van Argenta Spaarbank hebben in het vierde kwartaal van 2016 namelijk de beslissing genomen om de verkoop van een groep van terreinen en gebouwen (in de huidige algemene toestand) op te starten. Het betreft volgende gronden en gebouwen:

- Belgiëlei 49 – 53 en 55
- Lamorinièrestraat 39 en 58

Hierbij werd er door de passende bestuursorganen de beslissing genomen om over te gaan tot exclusieve gesprekken met Investar NV en werden de nodige stappen ondernomen voor het opstarten van het verkoopproces:

- De activa werden geïdentificeerd (obv de boekhoudkundige inventarissen)
- Onafhankelijke partij (PwC) werd aangesteld ter bepaling van de marktwaarde van de activa
- Onderhandelingen werden opgestart tussen Argenta Spaarbank en Investar

De verkoop zal meer dan waarschijnlijk in 2017 worden afgerond. De prijsvork waarbinnen onderhandeld wordt ligt in lijn van de marktwaarde zoals opgenomen in het schattingsverslag.

De intentie van Investar is ondermeer de renovatie/heropbouw van nieuwe kantoorgebouwen en parkeerplaatsen (casco). De inrichting zal door de Argenta Groep worden gefinancierd (en geactiveerd). Daarna zullen beide partijen een huurovereenkomst afsluiten.

19. Goodwill en andere immateriële activa

Goodwill wordt beschouwd als het deel van de aanschaffingskosten in een bedrijfscombinatie, bovenop de reële waarde van de aangekochte identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen, zoals bepaald op de datum van de aankoop.

Per einde december waren de andere immateriële activa (die volgens het kostprijsmodel worden verwerkt) als volgt samengesteld:

	Intern ontwikkelde software	Andere immateriële activa	Goodwill	Totalen
Openingsbalans per 1 januari 2015	45.245.502	3.080.853	98.150.460	146.476.815
Afzonderlijk verworven toevoegingen	22.971.785	1.887.400	0	24.859.185
Buitengebruikstelling & vervreemding	0	0	0	0
Opgenomen afschrijvingen	-18.951.485	-1.151.918	0	-20.103.403
Bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0
Overige mutaties	-251.888	251.888	0	0
Eindbalans per 31 december 2015	49.013.914	4.068.223	98.150.460	151.232.597

	Intern ontwikkelde software	Andere immateriële activa	Goodwill	Totalen
Openingsbalans per 1 januari 2016	49.013.914	4.068.223	98.150.460	151.232.597
Afzonderlijk verworven toevoegingen	24.536.972	3.866.651	0	28.403.623
Buitengebruikstelling & vervreemding	0	0	0	0
Opgenomen afschrijvingen	-19.991.627	-1.631.098	0	-21.622.725
Bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0
Overige mutaties	558.085	-556.031	0	2.054
Eindbalans per 31 december 2016	54.117.344	5.747.745	98.150.460	158.015.549

Goodwill wordt jaarlijks aan het einde van het jaar getoetst op bijzondere waardevermindering door vergelijking van de opbrengstwaarde van kasstroomgenererende eenheid (CGU) met de boekwaarde. De kasstroomgenererende eenheid staat gelijk met de juridische entiteit Argenta Spaarbank NV.

De realiseerbare waarde van de CGU Argenta Spaarbank wordt bepaald door berekening van de contante waarde van de verwachte kasstromen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het bedrijfsplan voor 5 jaar zoals goedgekeurd door het management. Op basis van de sensitiviteitsanalyse van het business plan hoeft er geen bijzondere waardevermindering op de goodwill te worden verantwoord.

Bij de verworven software betreft het de aangekochte software en de geactiveerde kostprijs van immateriële vaste activa.

Het bedrag van 21.622.725 euro van boekjaar 2016 is terug te vinden in de resultatenrekening bij de afschrijvingen van de betrokken activa.

De aankoopprijs en aankoopkosten van verworven software en de geactiveerde kostprijs van immateriële vaste activa worden aan 20 % per jaar afgeschreven. Andere immateriële activa wordt aan 10 % per jaar afgeschreven.

20. Belastingvorderingen en verplichtingen

De belastingpositie kan als volgt worden samengevat:

	31/12/2015	31/12/2016
Actuele belastingvorderingen	4.917.451	1.386.287
Uitgestelde belastingvorderingen	0	4.763.024
Totaal belastingvorderingen	4.917.452	6.149.310
Actuele belastingverplichtingen	33.136.992	17.777.256
Uitgestelde belastingverplichtingen	134.551.757	144.569.901
Totaal belastingverplichtingen	167.688.748	162.347.157

De uitgestelde belastingen vinden hun oorsprong in volgende elementen:

Uitgestelde belastingen per type van tijdelijk verschil	31/12/2014	Wijziging via herwaarderingsreserve	Wijziging via P&L	31/12/2015
Belastingvordering met betrekking tot kasstroomafdekking	4.576.476	183.145	0	4.759.621
Belastingvordering in verband met geherclassificeerde activa	3.276.254	-652.386	0	2.623.868
Belastingvordering met betrekking tot waardering swaps and caps	25.045.448	0	-6.992.707	18.052.741
Belastingvordering in verband met niet aanvaarde kosten onder lokale waarderingsregels	5.447.274	0	-2.478.422	2.968.852
Belastingvordering in verband met technische voorziening	7.484.622	0	1.160.817	8.645.439
Belastingvordering in verband met overige kleine posten	572.798	0	222.849	795.647
Totaal gedecompenseerde belastingvorderingen	46.402.872	-469.241	-8.087.463	37.846.168
Belastingverplichting bij voor verkoop beschikbare activa	191.507.443	-43.316.136	-586.594	147.604.713
Belastingverplichting bij waardering tegen geamortiseerde kostprijs	25.303.164	0	-509.953	24.793.211
Belastingverplichting in verband met overige kleine posten	253.654	0	-253.654	0
Totaal gedecompenseerde belastingsschulden	217.064.261	-43.316.136	-1.350.201	172.397.924
Gecompenseerde belastingsschulden	170.661.389	-42.846.895	6.737.262	134.551.756

Uitgestelde belastingen per type van tijdelijk verschil	31/12/2015	Wijziging via herwaarderingsreserve	Wijziging via P&L	31/12/2016
Belastingvordering met betrekking tot kasstroomafdekking	4.759.621	-99.696	0	4.659.925
Belastingvordering in verband met geherclassificeerde activa	2.623.868	-502.316	0	2.121.552
Belastingvordering met betrekking tot waardering swaps and caps	18.052.741	0	-4.255.922	13.796.819
Belastingvordering in verband met niet aanvaarde kosten onder lokale waarderingsregels	2.968.852	0	1.469.743	4.438.595
Belastingvordering in verband met technische voorziening	8.645.439	0	-1.771.985	6.873.454
Belastingvordering in verband met overige kleine posten	795.647	0	-795.647	0
Totaal gedecompenseerde belastingvorderingen	37.846.168	-602.012	-5.353.811	31.890.345
Belastingverplichting bij voor verkoop beschikbare activa	147.604.713	-2.634.003	-67.064	144.903.646
Belastingverplichting bij waardering tegen geamortiseerde kostprijs	24.793.211	0	1.761.366	26.554.577
Belastingverplichting in verband met overige kleine posten	0	0	238.999	238.999
Totaal gedecompenseerde belastingsschulden	172.397.924	-2.634.003	1.933.301	171.697.222
Gecompenseerde belastingsschulden	134.551.756	-2.031.991	7.287.112	139.806.877

Het bedrag van 139.806.877 euro in de laatste lijn van bovenstaande tabel kan bekomen worden door het verschil te maken van de uitgestelde belastingverplichtingen (144.569.901 euro) en de uitgestelde belastingvorderingen (4.763.024 euro) per toestand 31/12/2016.

Bij de uitgestelde belastingverplichtingen is de belangrijkste post eind 2015 de uitgestelde belasting op de positieve delta marktwaarde van de 'voor verkoop beschikbare activa' (147.604.713 euro). Daarnaast zijn er onder meer belastingbedragen van 2.623.868 euro (L&R herclassificatie), 4.759.621 euro (*cash flow hedge*), 18.052.741 euro (betreffende de impact van de marktwaarde van de swaps en caps) en 24.793.211 euro (met betrekking tot de amortisatie van de transactiekosten).

Eind 2016 is er een uitgestelde belasting van 144.903.646 euro op de positieve delta marktwaarde van de 'voor verkoop beschikbare activa', een negatieve post van 2.121.552 met betrekking tot de L&R herclassificatie en 4.659.925 euro in verband met de cash flow hedge, 13.796.819 euro (betreffende de impact van de marktwaarde van de swaps en caps) en 26.554.577 euro (met betrekking tot de amortisatie van de transactiekosten).

Bij toelichting 40 is meer informatie terug te vinden over de impact van de vennootschapsbelastingen op het resultaat van de Vennootschap.

21. Deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen en de technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten

De technische activa en verplichtingen uit herverzekerings- en verzekeringsverrichtingen zijn per 31 december als volgt samengesteld.

	31/12/2015	31/12/2016
Deel herverzekeraars in technische voorzieningen	6.923.681	6.955.954
Aandeel herverzekeraars in levensverzekeringscontracten	573.195	727.977
Aandeel herverzekeraars in niet-levensverzekeringscontracten	6.350.486	6.227.977

	31/12/2015	31/12/2016
Verplichtingen uit hoofde van verzekeringscontracten	2.480.318.405	2.593.229.768
Voorzorgingen niet-leven	212.703.673	205.800.125
Premiereserves	27.895.535	29.598.428
Schadereserves	129.277.287	131.361.571
Andere technische reserves	55.530.851	44.840.126
Voorzorgingen leven	2.267.614.732	2.387.429.643
Wiskundige reserves	2.251.669.479	2.372.475.737
Schadereserves	10.620.553	9.907.596
Reserves winstdeling	5.324.700	5.046.310

Onder het luik risicomanagement werd het verzekerings- en herverzekeringsbeleid uitgebreider toegelicht.

22. Andere activa

De andere activa zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Vooruitbetaalde kosten	14.881.956	3.525.597
Andere activa in het kader van kredietverlening	67.446.954	31.040.811
Andere activa in het kader van effectentransacties	6.557.243	5.546.443
Andere activa in het kader van betalingsverkeer	55.316.494	58.389.519
Toe te wijzen posten	77.524.604	75.581.374
Totaal andere activa	221.727.251	174.083.744

Onder de 'toe te wijzen posten' staan de bedragen die tot definitieve toewijs op specifieke boekhoudrekeningen staan.

23. Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

Samenvattend (zie verwijzingen bij de lijnen)	31/12/2015	31/12/2016
Deposito's van kredietinstellingen (zie 23.1)	423.244.569	273.689.986
Retail funding deposito's (zie 23.2)	29.483.028.042	31.548.613.376
Retail funding – in schuldbewijzen belichaamde schulden/kasbons (zie 23.3)	1.365.883.099	1.209.485.536
In schuldbewijzen belichaamde schulden – obligaties (zie 23.4)	0	0
Achtergestelde schulden (zie 23.5)	401.969.253	660.464.000
Andere financiële verplichtingen (zie 23.6)	641.734.332	646.097.896
Totaal	32.315.859.295	34.338.350.795

23.1. Deposito's van kredietinstellingen

De deposito's van kredietinstellingen zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Deposito's van kredietinstellingen	423.244.569	273.689.986
Geografische uitsplitsing		
België	323.238.223	272.835.115
Andere EMU-landen	100.006.346	854.871
Indeling naar restlooptijd – tot 1 jaar	423.244.569	273.689.986
Indeling naar type		
Zichtdeposito's	928.443	716.060
Repo's	422.316.126	272.300.158
Collateral van financiële instellingen	0	673.769
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	-0,05%	0,10%

Per einde 2015 had de Vennootschap (en incasuo dochteronderneming Argenta Assuranties) 422.316.126 euro repo's op haar balans staan, per einde 2016 waren er repo's voor een bedrag van 272.300.158 euro.

23.2. Retail funding – deposito's

De deposito's van andere instellingen dan kredietinstellingen – wat in hoofdzaak particulieren zijn bij de Vennootschap – zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Deposito's van andere instellingen dan kredietinstellingen	29.483.028.042	31.548.613.376
Indeling naar type		
Zichtdeposito's	2.777.871.494	3.500.910.956
Deposito's met vaste looptijd	2.534.666.602	2.982.766.653
Gereguleerde spaardeposito's	21.788.864.382	22.749.282.864
Deposito's gekoppeld aan hypothecaire leningen	418.417.129	454.254.036
Deposito beschermingsregeling	0	0
Overige deposito's	1.963.208.435	1.861.398.867
Indeling naar restlooptijd van de deposito's met vaste looptijd		
Tot 1 jaar	418.521.342	725.631.236
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	1.859.232.418	1.899.912.202
Meer dan 5 jaar	256.912.842	357.223.215
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	0,66%	0,34%

De portefeuille gereguleerde spaardeposito's stijgt geleidelijk verder. De deposito's gekoppeld aan hypothecaire leningen bevatten ondermeer de nog niet opgenomen bedragen bij hypothecaire leningen en 'spaarwaarde' verbonden aan Nederlandse hypothecaire leningen.

23.3. Retail funding – in schuldbewijzen belichaamde schulden – kasbons

De in schuldbewijzen belichaamde schulden zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
In schuldbewijzen belichaamde schulden – kasbons	1.365.883.099	1.209.485.536
Indeling naar restlooptijd		
Tot 1 jaar	150.183.379	486.070.818
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	1.215.699.720	723.414.718
Meer dan 5 jaar	0	0
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	2,54%	2,52%

De dalende trend van de afgelopen jaren bij deze portefeuille zet zich beperkt voort mee als gevolg van de lage rentevoeten op dit type van funding maar ook omdat de Bankpool besloten heeft om geen kasbons meer te promoten maar wel termijnrekeningen die in feite dezelfde kenmerken hebben.

23.4. In schuldbewijzen belichaamde schulden – obligaties

Onder deze rubriek kwamen in het verleden de door de entiteiten ABL (nu AAM) en ARNE uitgegeven obligaties en *notes*. Alle uitgegeven effecten zijn op vervaldag gekomen zodat er geen bijkomende toelichting dient te worden gegeven.

23.5. Achtergestelde verplichtingen

De gewone achtergestelde schulden worden door de Vennootschap geplaatst bij een *retail*cliënteel. De eeuwigdurende (zogenaamde Tier 1) lening die in 2016 werd terugbetaald, werd aangeboden aan institutionelen.

De achtergestelde verplichtingen kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31/12/2015	31/12/2016
Achtergestelde verplichtingen	401.969.253	660.464.000
Indeling naar restlooptijd		
Tot 1 jaar	248.763.728	65.035.137
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	153.205.525	595.428.863
Meer dan 5 jaar	0	0
Indeling naar type		
Achtergestelde leningen (retail funding)	332.485.004	150.645.429
Tier 1 lening (corporate funding)	69.484.249	0
Tier 2 lening (corporate funding)	0	509.818.572
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	3,55%	3,59%

Sinds 2014 werden er geen achtergestelde certificaten meer aangeboden aan het *retail*cliënteel. De huidige portefeuille zal dan ook stelselmatig dalen doordat de effecten op vervaldag zullen komen.

Op 31 oktober 2016 werd het recht (*call option*) om de Tier 1 lening vervroegd terug te betalen uitgeoefend. Hierna werd de volledige lening terugbetaald.

In het tweede kwartaal van 2016 werd met veel succes een Tier 2 lening uitgegeven en geplaatst bij institutionele beleggers. Het betrof hier een uitgifte voor een nominaal bedrag van 500 miljoen euro.

Bij de Verzekeringspool zijn er geen uitgiften van achtergesteld schuld papier.

23.6. Andere financiële verplichtingen

De verplichtingen zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Geografische uitsplitsing		
België	641.734.332	646.097.896
Nederland	0	0
Indeling naar restlooptijd		
Tot 1 jaar	17.933.537	21.241.119
Meer dan 1 jaar tot 2 jaar	7.576.815	132.002.108
Meer dan 2 jaar tot 5 jaar	574.025.743	490.551.652
Meer dan 5 jaar tot 10 jaar	42.198.237	2.303.017
Meer dan 10 jaar	0	0
Indeling naar type		
Beleggingscontracten verbonden met verzekeringsovereenkomsten	641.734.332	646.097.896
Effectieve rentevoet van de portefeuille per 31/12	3,06%	3,05%

De bovenstaande bedragen vertegenwoordigen de reserves van beleggingscontracten bij de verzekeringspool die boekhoudkundig verwerkt werden conform de principes van IAS 39.

24. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen over het jaar is als volgt:

	Lopende rechtsgeschillen	Andere voorzieningen	Totalen
Openingsbalans 1 januari 2015	1.017.832	12.690.205	13.708.037
Toevoegingen	0	639.098	639.098
Tegenboekingen	-488478	-3451869	-3940347
Eindbalans 31 december 2015	529.354	9.877.434	10.406.788
Toevoegingen	0	1.993.778	1.993.778
Tegenboekingen	-350.000	0	-350.000
Eindbalans 31 december 2016	179.354	11.871.212	12.050.566

De voorzieningen voor lopende rechtsgeschillen (fiscale en juridische zaken) zijn gebaseerd op de best mogelijke schattingen zoals beschikbaar op jaareinde waarbij rekening wordt gehouden met de adviezen van juridische en fiscale adviseurs. Zij hebben te maken met rechtsgeschillen met kantoorhouders waarmee de samenwerking werd stopgezet.

De post 'andere voorzieningen' heeft betrekking op fiscale voorzieningen voor btw. Met de respectievelijke leveranciers waarop de provisies betrekking hebben, wordt overleg gepleegd om de betrokken zaken af te handelen. Voor het betwiste onderwerp wordt stelselmatig een provisie aangelegd zodat er nooit een negatieve impact zal zijn maar enkel een positieve impact wanneer de uitspraak of afwikkeling positief zou uitvallen voor de Vennootschap.

Het tijdstip van de uitgaande kasstromen die samenhangen met deze voorzieningen, is per definitie onzeker, gezien de onvoorspelbaarheid van de uitkomst van en de tijd die verbonden is met het afwikkelen van geschillen.

Toelichting groepsverzekering

Het overgrote deel van de bijkomende pensioenregelingen worden uitbetaald via een eenmalige kapitaaluitkering, maar er bestaat ook de mogelijkheid om voor een periodieke rentebetaling te kiezen.

De Vennootschap biedt een bedrijfspensioenregeling van het type vaste bijdragen (de zogenaamde "vaste bijdrage-plannen") aan voor zijn werknemers. Deze vaste bijdrage-plannen worden uitsluitend door de werkgever gefinancierd via een groepsverzekering waarbij de verzekeraar een minimum rendement garandeert.

Krachtens artikel 24 van de Wet van 28.04.2003 betreffende de Aanvullende Pensioenen (de zogenaamde "WAP") moet de werkgever een minimumrendement waarborgen voor vaste bijdrage-plannen. Het wettelijke minimum gewaarborgde rendement ten laste van de werkgever met betrekking tot werkgeversbijdragen tot 31 december 2015 bedroeg 3,25%. De rendementsgarantie werd gewijzigd door de Wet van 18.12.2015 waarbij de rendementsgarantie is gekoppeld aan het rendement van de OLO op 10 jaar, en minimaal 1,75% en maximaal 3,75% bedraagt. De gecumuleerde bijdragen per 31 december 2015 blijven echter onderhevig aan de 3,25% rendementsgarantie tot de datum van uitdiensttreding van de deelnemers aan het pensioenplan van de Vennootschap (de horizontale benadering).

Door het minimum gewaarborgde rendement dat wettelijk is opgelegd, worden Belgische vaste bijdrage plannen beschouwd als pensioenregelingen met een te bereiken doel (de zogenaamde "vaste prestatie plannen"). In Nederland wordt een vast prestatie plan aangeboden.

De voornaamste risico's waaraan de vaste bijdrage plannen van de Vennootschap zijn blootgesteld betreffen rente, inflatie, levensduur en pensioengerechtigde leeftijd. Ten minste jaarlijks worden de pensioenverplichtingen geëvalueerd. Op regelmatige basis wordt hierbij ook de gevoeligheid van de plannen voor rente- en inflatieschokken bepaald. De wiskundige reserves van deze pensioenplannen van de polissen bedroegen 39.908.913 euro per 31/12/2015 en 45.528.569 euro per 31/12/2016.

25. Andere verplichtingen

De andere verplichtingen zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Sociale lasten	6.688.998	7.792.208
Toe te rekenen kosten	6.486	7.299
Leveranciersrekeningen	27.866.084	33.996.889
Schulden andere groepsmaatschappijen	867.028	906.359
Schulden agenten	31.528.589	26.743.917
Technische schulden verzekeringen	31.734.549	19.038.396
Deposito's herverzekeraar	624.450	3.353.359
Nog toe te wijzen posten kredieten	25.621.339	31.641.119
Nog toe te wijzen posten betalingsverkeer	28.027.357	38.241.282
Nog toe te wijzen posten beleggingen	8.875.297	8.208.144
Diverse taksen	8.301.167	7.941.184
Overige	45.047.441	30.215.556
Totaal andere verplichtingen	215.188.785	208.085.712

Onder de boekhoudrekeningen 'toe te wijzen posten' staan voornamelijk de bedragen die enkele dagen (tot definitieve toewijs) op deze boekhoudrekeningen staan.

26. Reële waarde van financiële instrumenten

26.1. Niet tegen reële waarde opgenomen financiële instrumenten

Onderstaande informatie moet met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

De opgenomen reële waarden zijn immers op basis van interne berekeningen een schatting van de waarde. Deze kunnen echter dag per dag schommelen ten gevolge van de gebruikte parameters zoals rentevoeten en kredietwaardigheid van de tegenpartij. Het is ook niet de bedoeling om de reële waarde onmiddellijk te realiseren. Als gevolg daarvan vertegenwoordigt deze waarde niet de wezenlijke waarde voor de Vennootschap als *going concern*.

De schatting van de reële waarde van financiële instrumenten gewaardeerd tegen historische kostprijs vereist het gebruik van technieken, modellen, hypothesen en veronderstellingen die verschillen van instelling tot instelling.

De reële waarde of *fair value* is de prijs die ontvangen / betaald zou worden bij het verkopen van een actief of het transfereren van een schuld in een *ordelijke* transactie tussen marktparticipanten op de rapporteringsdatum.

De Vennootschap gebruikt de onderstaande volgorde voor het bepalen van de reële waarde van financiële instrumenten: eerst de genoteerde prijzen in een actieve markt en daarna het gebruik van waarderingstechnieken.

De reële waarde die getoond wordt, is de volledige reële waarde inclusief opgelopen rente, vermits deze ook onder de respectievelijke rubrieken verwerkt werden.

De berekening van de reële waarde van financiële instrumenten, waarvan de reële waarden niet extern worden bekomen, kan als volgt worden samengevat:

- (1) bij schuldinstrumenten op korte termijn of onmiddellijk opvraagbaar (onder andere zichtrekeningen, spaarrekeningen) benadert de reële waarde de boekwaarde;
- (2) bij andere instrumenten wordt gebruik gemaakt van de contante waardeberekening (*Discounted Cash Flow*-methode) waarbij het disconteringspercentage gebaseerd is op een referentierente met een marktconforme marge.

Bij deze laatste constante waardeberekening (DCF-methode) wordt onder meer rekening gehouden met een kapitaalkost en een kredietkost. De gebruikte rentecurves zijn analoog aan deze die gebruikt werden bij de sensitiviteitsanalyse van het renterisico (zie riskedeelte 5.1). De sensitiviteit van de marktwaarden van de level 3-waarden zit vervat in de daar vermelde bekomen "economische waarden"-berekening (het betreft hier wel de impact van alle levels).

De bekomen marktwaarden moeten ook steeds volgens de reële waardehiërarchie van IFRS 13 weergegeven worden. Het *level* (niveau) van de reële waarde is hierbij afhankelijk van het type van input dat gebruikt wordt voor de waardering van de financiële instrumenten.

Bij level 1 betreft het genoteerde (onaangepaste) prijzen in actieve markten (extern beschikbare en observeerbaar reële waarden van financiële instrumenten op liquide markten).

Level 2 bevat alle reële waarden die op basis van observeerbare (of niet observeerbare parameters (input) waarvan de impact niet significant zijn) met behulp van modellen direct of indirect kunnen worden verkregen.

Ten slotte worden de reële waarden die berekend worden op basis van niet observeerbare parameters (input) en waarvan de impact significant is, onder level 3 gerubriceerd.

In de volgende tabel zijn de boekwaarde en de reële waarde weergegeven van de financiële activa en financiële verplichtingen, die op de geconsolideerde balans niet tegen hun reële waarde zijn opgenomen.

Zij bevat niet de reële waarde van de 'tot einde looptijd aangehouden activa' en de niet-financiële instrumenten als materiële vaste activa en overige immateriële activa die kort besproken werden bij de respectievelijke toelichtingen.

	31/12/2015		31/12/2016	
	Boekwaarde	Reële waarde	Boekwaarde	Reële waarde
Geldmiddelen, zichtrekeningen en deposito's bij (centrale) banken	596.288.836	596.288.836	919.220.829	919.220.829
Leningen en vorderingen				
Leningen en vorderingen op kredietinstellingen				
Zichtrekeningen	2.148	2.148	0	0
Collateral bij financiële instellingen	21.108.000	21.108.000	3.386.000	3.386.000
Leningen en vorderingen op andere klanten				
Consumentenkrediet	97.424.542	103.548.159	97.669.919	102.320.337
Hypothecaire leningen	24.557.026.789	26.614.464.533	26.830.072.433	28.409.959.089
Leningen op termijn	498.980.590	513.867.029	536.848.529	571.338.946
Zichtdeposito's / voorschotten	6.072.677	6.072.677	3.925.891	3.925.891
Overige kredietvorderingen – mbs portefeuille	27.025.034	32.901.117	21.600.896	26.749.540
Tot einde looptijd aangehouden financiële activa	592.167.023	1.051.098.663	614.660.002	653.405.306
Totaal financiële activa	26.396.095.639	28.939.351.162	29.027.384.499	30.690.305.938
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs				
Deposito's van kredietinstellingen	423.244.569	423.244.569	273.689.986	273.689.986
Deposito's van andere dan kredietinstellingen				
Zichtdeposito's	2.777.871.494	2.777.871.494	3.500.910.956	3.500.910.956
Deposito's met vaste looptijd	2.534.666.602	2.690.923.665	2.982.766.653	3.166.269.315
Deposito's van bijzondere aard	418.417.129	418.417.129	454.254.036	454.254.036
Gereguleerde spaardeposito's	21.788.864.382	21.788.864.382	22.749.282.864	22.749.282.864
Deposito's gekoppeld aan hypothecaire leningen	0	0	0	0
Deposito beschermingsregeling	1.963.208.435	1.963.208.435	1.861.398.867	1.861.398.867
In schuldbewijzen belichaamde schulden inclusief kasbons				
Kasbons	1.365.883.099	1.454.953.761	1.209.485.536	1.272.457.812
Obligaties	0	0	0	0
Achtergestelde schulden				
Achtergestelde leningen	332.485.004	349.947.848	660.464.000	683.785.571
Tier 1-lening	69.484.249	73.591.612	0	0
Andere financiële verplichtingen	641.734.332	731.741.918	646.097.896	646.418.542
Totaal verplichtingen	32.315.859.295	32.672.764.813	34.338.350.795	34.608.467.950

Conform de IFRS 13-norm moet er ook een level toegekend worden aan alle marktwaarden.

In de onderstaande tabel werden de *fair value* waarden van de vermelde IFRS-classificaties schematisch voorgesteld volgens de level hiërarchie.

Aan de financiële instrumenten op zeer korte termijn - waarbij de boekwaarde als marktwaarde werd weerhouden - werd door de Vennootschap een level 2 toegekend, de andere berekende marktwaarden krijgen een level 3 toegekend.

Gegevens per 31/12/2015	Reële waarde	Level 1	Level 2	Level 3
geldmiddelen, zichtrekeningen en deposito's bij (centrale) banken	596.288.836	0	596.288.836	0
Leningen en vorderingen	28.343.062.326	0	42.155.420	28.300.906.906
Tot einde looptijd aangehouden financiële activa	1.051.098.663	241.790.194	750.798.598	58.509.871
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	32.672.764.813	0	27.371.606.009	5.301.158.804

gegevens per 31/12/2016	Reële waarde	Level 1	Level 2	Level 3
geldmiddelen, zichtrekeningen en deposito's bij (centrale) banken	919.220.829	0	919.220.829	0
Leningen en vorderingen	29.117.679.803	0	20.693.474	29.096.986.329
Tot einde looptijd aangehouden financiële activa	653.405.306	229.211.247	332.655.690	91.538.369
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	34.608.467.950	0	28.839.536.710	5.768.931.240

De geldmiddelen, zichtrekeningen en deposito's bij (centrale) banken worden gewaardeerd aan level 2 reële waarden (gezien het korte termijn karakter).

De leningen en vorderingen gewaardeerd aan level 3 reële waarden betreffen voornamelijk de hypothecaire leningen aan particulieren waarbij Argenta een marktwaardering heeft berekend op basis van een DCF model. Hierbij worden bepaalde assumpties betreffende spread en prepayment rate toegepast.

De financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs opgenomen onder level 2 betreffen de deposito's van kredietinstellingen, zichtdeposito's, deposito's van bijzondere aard en gereguleerde spaardeposito's. Gezien het korte termijn karakter van deze schulden worden deze als level 2 opgenomen (boekwaarde wordt alsook gelijkgesteld aan reële waarde).

De onder level 3 opgenomen financiële verplichtingen betreffen ondermeer de verzekeringscontracten die onder IAS 39 dienen verwerkt te worden als financiële verplichtingen (ipv technische voorzieningen).

26.2. Tegen reële waarde opgenomen financiële instrumenten

In de volgende tabellen wordt de reële waarde weergegeven van de financiële instrumenten die op de balans tegen hun reële waarde zijn opgenomen.

De betrokken instrumenten worden in de tabellen volgens de reële waarde-hiërarchie van IFRS 13 weergegeven. Het level (niveau) van de reële waarde is hierbij mee afhankelijk van het type van input dat gebruikt wordt voor de waardering van de financiële instrumenten.

Bij level 1 betreft het genoteerde (onaangepaste) prijzen in actieve markten (extern beschikbare en observeerbaar reële waarden van financiële instrumenten op liquide markten).

Level 2 bevat alle reële waarden die op basis van observeerbare parameters (input) met behulp van modellen direct of indirect kunnen worden bekomen.

Ten slotte worden de reële waarden die berekend worden op niet-observeerbare parameters (input), onder level 3 gerubriceerd.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de level hiërarchie van de tegen reële waarde opgenomen financiële activa en verplichtingen.

De reële waarden bij de 'voor verkoop beschikbare activa' zijn afkomstig van dezelfde externe bronnen zoals vorige jaren, namelijk Bloomberg en Euroclear (de belangrijkste clearing- en bewaartegenpartij van de Vereniging). Om de level toewijzing te staven, worden waar nodig zelf marktwaarden berekend.

De reële waarden van de afgeleide instrumenten worden intern berekend met behulp van een FINCAD-applicatie en onder meer in het kader van de *European Market Infrastructure Regulation* (EMIR) worden de marktwaarden dagelijks berekend.

Het *collateral management (margin calls)* gebeurt afhankelijk van de gemaakte afspraken op een dagelijkse of wekelijkse basis. De bij de *margin calls* bekomen externe marktwaarden worden stelselmatig vergeleken met de intern berekende reële waarden.

De vanilladerivaten (vanilla IRS en caps) worden gewaardeerd op basis van rentecurves en impliciete volatiliteiten die observeerbaar zijn in de markt (level 2-input). De reële waarde van deze transacties wordt dan ook beschouwd als level 2.

Voor de waardering van de CMS-swap / caps en de Green Apple-swaps worden ook niet-observeerbare gegevens (level 3-input) gebruikt. Gebaseerd op de sensitiviteit van deze niet-observeerbare parameters werd er geoordeeld om deze reële waarden vanaf 2013 een level 3-waardering toe te kennen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de level-hiërarchie van de tegen reële waarde opgenomen financiële activa en verplichtingen.

gegevens per 31/12/2015	Reële waarde	Level 1	Level 2	Level 3
Aan reële waarde opgenomen activa	12 622 036 990	10 434 193 778	2 089 275 973	98 567 239
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden	28.792.623	2.141.843	9.647.762	17.003.018
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.663.260.892	1.660.896.656	2.364.236	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	10.923.904.558	8.771.155.279	2.071.185.058	81.564.221
Derivaten gebruikt ter afdekking	6.078.917	0	6.078.917	0
Aan reële waarde opgenomen verplichtingen	2 176 591 001	1 660 896 656	486 344 396	29 349 949
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	10.317.361	0	5.896	10.311.465
Passiva gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.670.112.392	1.660.896.656	9.215.736	0
Derivaten gebruikt ter afdekking	496.161.248	0	477.122.764	19.038.484

gegevens per 31/12/2016	Reële waarde	Level 1	Level 2	Level 3
Aan reële waarde opgenomen activa	12 594 646 579	10 451 113 905	2 114 863 724	28 668 950
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden	9.322.870	0	7.239.219	2.083.651
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.838.776.145	1.838.432.251	343.894	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	10.697.092.080	8.612.681.654	2.057.825.127	26.585.299
Derivaten gebruikt ter afdekking	49.455.484	0	49.455.484	0
Aan reële waarde opgenomen verplichtingen	2 397 371 355	1 838 432 251	537 826 914	21 112 190
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	4.434	0	28	4.406
Passiva gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening	1.839.774.645	1.838.432.251	1.342.394	0
Derivaten gebruikt ter afdekking	557.592.276	0	536.484.492	21.107.784

De financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst-en verliesrekening betreffen beleggingen in verrichtingen verbonden aan beleggingsfondsen (zie alsook toelichting 11). De onder level 1 opgenomen financiële instrumenten betreffen de beleggingsfondsen ten bedrage van 1.830.310.000 euro en liquide middelen ten bedrage van 8.122.250 euro. De onder level 2 opgenomen financiële instrumenten betreffen kasbons.

Bij de 'voor verkoop beschikbare' portefeuille zijn er sporadisch wijzigingen tussen level 1 en level 2 ten gevolge van wijzigingen (bijvoorbeeld meer providers) betreffende de marktwaarden. Deze wijzigingen in level worden individueel gedocumenteerd, moeten conform het uitgebouwde beleid zijn en worden driemaandelijks gerapporteerd aan het ALCO.

De onderstaande tabel geeft de reconciliatie weer van de level 3 reële waarden tussen 1 januari 2015 en 31 december 2016. Deze toelichting heeft betrekking op de afgeleide instrumenten (die onder de 'activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden' en onder de 'derivaten gebruikt ter afdekking' staan) en de effecten die onder de 'voor verkoop beschikbare activa' staan.

	Afgeleide instrumenten activa zijde	Afgeleide instrumenten verplichtingen zijde	AFS portefeuille - vastrentende effecten	AFS portefeuille - niet vastrentende effecten
Begintotaal 01/01/2015	22.120.576	-29.466.176	111.176.600	970.410
Aankopen/nieuwe contracten	0	0	15.796.021	0
Vervallen instrumenten	0	0	-42.702.442	0
Terugbetalingen (gedeeltelijk)	0	0	0	0
Mutaties naar andere levels	0	0	0	0
Mutaties van andere levels	0	0	0	0
Andere mutaties (waaronder waardewijzigingen)	-5.117.558	116.227	-3.780.446	104.078
Eindtotaal per 31/12/2015	17.003.018	-29.349.949	80.489.733	1.074.488
Aankopen/nieuwe contracten	0	0	20.149.935	0
Vervallen instrumenten	0	0	-20.059.942	0
Terugbetalingen (gedeeltelijk)	0	0	0	0
Mutaties naar andere levels	0	0	-54.960.552	0
Mutaties van andere levels	0	0	0	0
Andere mutaties (waaronder waardewijzigingen)	-14.919.367	8.237.758	-222.819	114.456
Eindtotaal per 31/12/2016	2.083.651	-21.112.191	25.396.355	1.188.944

Zoals af te leiden uit de tabel is er maar een beperkt bedrag aan level 3 marktwaarden bij de betrokken financiële instrumenten.

Het totaal van de vastrentende effecten en aandelen gewaardeerd aan level 3 reële waarden bedraagt maar 25.396.355 euro per 31 december 2016 (ten opzichte van 80.489.733 euro per einde 2015). De vastgestelde daling in 2016 kan ondermeer verklaard worden doordat er meer marktprijzen beschikbaar waren voor de betrokken effecten waardoor deze effecten konden gewaardeerd worden aan level 2 reële waarden

Level-wijzigingen op zich hebben geen impact op de P&L. De delta marktwaarden van de 'voor verkoop beschikbare activa' komen in het *other comprehensive income* (OCI) terecht in het eigen vermogen.

Per 31 december 2015 was er van deze level 3-effecten een positieve impact van 2.012.632 euro in OCI, per 31 december 2016 was er een beperktere positieve impact van 440.535 euro die volledig toe te schrijven is aan de waardewijzigingen van de effecten. Er werden geen P&L impacten vastgesteld voor deze effecten.

Toelichting over het kredietrisico in de marktwaarde van de derivaten

Conform de marktpraktijken werd er vanaf 2014 rekening gehouden met een CVA (*Credit Valuation Adjustment*) en DVA (*Debt Valuation Adjustment*) bij de marktwaardering van de derivaten. De gecombineerde impact van beide elementen was zeer beperkt en bedroeg 0,2 miljoen euro in 2015 en 1,2 miljoen euro in 2016.

27. Derivaten

De Vennootschap heeft, naast in contracten besloten derivaten, per 31 december 2016 twee derivaattypes (afgeleide financiële instrumenten) op haar balans staan: renteopties (gekochte en verkochte caps) en swaps.

Afgeleide financiële instrumenten moeten onder IFRS ressorteren onder de handelsportefeuille, tenzij er een afdekkingsrelatie wordt aangetoond tussen het betreffende actief en een welbepaald afgedekt bestanddeel.

Dergelijke afdekkingsrelatie kan als effectief worden beschouwd als onder invloed van marktfactoren zoals rentewijzigingen, de waardeschommelingen of kasstromen van het afgeleide financiële instrument de waardeschommelingen of kasstromen van het afgedekte bestanddeel nagenoeg volledig compenseren.

Als gevolg van de strenge IFRS-voorwaarden om deze als afdekkingsinstrumenten te kunnen classificeren, worden ze soms toch geclassificeerd als derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden.

De Vennootschap maakt hier gebruik van afdekkingstransacties die voldoen aan alle daartoe vereiste voorwaarden voor afdekkingstransacties van IAS 39 zoals goedgekeurd door de EU. Hierdoor worden de betrokken afdekkingsinstrumenten geclassificeerd als derivaten gebruikt ter afdekking. Het kader om *micro hedges* te verwerken op de AFS-portefeuille en het kader om afgeleide instrumenten als *cash flow hedge* te verwerken, werd ook ingebed bij de Vennootschap.

Er werd in 2015 en 2016 geen *off setting* gedaan bij de verwerking van de afgeleide instrumenten op de balans en buitenbalans zodat er geen toelichtingen conform de beschrijvingen van IFRS 7 over dit onderwerp werden gedaan.

Renteopties

Renteopties worden gebruikt als bescherming tegen het renterisico en zijn opties waarbij de verkoper zich verplicht aan de koper een renteverskil te betalen in ruil voor een door de koper betaalde premie. Dit renteverskil is het verschil tussen de huidige rente en een afgesproken rentetarief voor een notioneel bedrag.

Om de kostprijs van de indekkingen te verminderen, werden periodiek tegelijkertijd caps gekocht en geschreven voor hetzelfde notioneel bedrag en dezelfde looptijd. De strikes van de verkochte caps liggen hierbij hoger dan de strikes van de gekochte caps zodat het risico van de betrokken gecombineerde gekochte en verkochte caps beperkt blijft tot de netto betaalde premie (cilinder caps).

Per 31 december 2016 had de Vennootschap nog 21 caps (eind 2015 waren dit 35 caps) op haar balans staan voor een notioneel bedrag van 4,85 miljard euro (eind 2015 bedroeg het notioneel bedrag 8,85 miljard euro). Van deze 21 caps waren er 5 gekochte en verkochte cap combinaties (10 caps in totaal, om het renterisico van de verplichtingenzijde in te dekken) en 11 caps om het renterisico van de hypothecaire kredietverlening in te dekken.

Deze caps worden (alhoewel ze afgesloten zijn om het renterisico in te dekken) in IFRS verwerkt als instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden.

De gebruikte reële waarden van de bovenstaande afzonderlijk vermelde afgeleide financiële instrumenten werden uitsluitend bepaald op basis van waarderingstechnieken die zich baseren op objectief observeerbare marktparameters.

Renteswaps

Renteswaps zijn contractuele overeenkomsten tussen twee partijen op grond waarvan rentekasstromen in dezelfde valuta worden uitgewisseld. Deze verplichtingen worden berekend op basis van verschillende rentetypes. Bij de meeste renteswaps vindt een netto- uitwisseling van kasstromen plaats. Dit bestaat uit het verschil tussen de vaste en variabele rentebetalingen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van alle per jaareinde aanwezige swaps, de ingedekte posities en de verwerkingswijze in IFRS.

2015			
aantal	Notioneel	Indekking	Verwerkingswijze in IFRS
27	4.350.000.000	renterisico portfolio kredieten	macro portfolio fair value hedge
7	955.569.300	renterisico individuele AFS-effecten	micro fair value hedge AFS-instrumenten
1	100.000.000	renterisico portefeuille kasbons	micro hedge - cash flow hedge
2	2.231.182.200	renterisico geëffectiseerde kredieten	aangehouden voor handelsdoeleinden

2016			
aantal	Notioneel	Indekking	Verwerkingswijze in IFRS
58	7.350.000.000	renterisico portfolio kredieten	macro portfolio fair value hedge
7	955.569.300	renterisico individuele AFS-effecten	micro fair value hedge AFS-instrumenten
1	100.000.000	renterisico portefeuille kasbons	micro hedge - cash flow hedge

Toelichting bij de in bovenstaande tabel vermelde cash flow hedge

Op 3 mei 2011 werd een *forward starting swap* van notioneel 100 miljoen euro afgesloten (startdatum 31 mei 2016 en einddatum 31 mei 2021) voor de indekking van de rentekost van een toekomstige portefeuille kasbons / termijnrekeningen.

Per 31 december 2015 had de betrokken swap een negatieve clean marktwaarde van 19.038.484 euro en na verrekening van een latente belastingvordering van 4.759.621 euro stond er een bedrag van 14.278.863 euro op de lijn 'kasstroomafdekking' in het eigen vermogen. Per 31 december 2016 had de betrokken swap een negatieve clean marktwaarde van 18.639.700 euro en na verrekening van een latente belastingvordering van 4.659.925 euro stond er een bedrag van 13.979.775 euro op de lijn 'kasstroomafdekking' in het eigen vermogen.

In contracten besloten derivaten

De in contracten besloten derivaten moeten afgezonderd worden - als afzonderlijk derivaat op de balans worden genomen - wanneer er geen nauw verband bestaat tussen hun economische kenmerken en risico's en die van het basiscontract.

Er moesten geen dergelijke derivaten van die aard afgezonderd worden en onder deze rubriek geclassificeerd worden.

Toelichtingen bij de geconsolideerde winst- en verliesrekening

28. Netto rentebaten

De verdeling van de rentebaten en -lasten per soort financieel instrument dat rentemarge genereert, wordt als volgt weergegeven:

	31/12/2015	31/12/2016
Rentebaten	1.116.955.131	1.053.001.389
Voor verkoop beschikbare financiële activa	230.795.044	194.753.463
Leningen en vorderingen op kredietinstellingen	466.649	682.319
Leningen en vorderingen op andere klanten	867.691.005	844.514.925
Tot einde looptijd aangehouden beleggingen	12.473.431	9.269.273
Derivaten, administratieve verwerking van afdekkingstransacties	5.529.002	3.781.409
Rentelasten	466.506.933	386.590.579
Deposito's van kredietinstellingen	33.606.570	33.427.721
Deposito's van andere instellingen dan kredietinstellingen	235.528.962	147.683.020
Schuldbewijzen belichaamde schulden inclusief kasbons	41.206.506	36.063.741
Achtergestelde verplichtingen	16.773.645	20.854.585
Derivaten, administratieve verwerking van afdekkingstransacties	139.391.250	148.561.512
Netto rentebaten	650.448.198	666.410.810
Rentebaten van in waarde verminderde financiële activa	512.219	395.661

29. Baten uit dividenden

De onderstaande tabel geeft een specificatie van de ontvangen dividenden.

	31/12/2015	31/12/2016
Dividenden uit eigen vermogensinstrumenten uit voor verkoop beschikbare financiële activa	3.137.361	3.333.497
Totaal dividend inkomsten afkomstig van andere aandelen	0	0

Het bedrag aan ontvangen dividenden is aanzienlijk gestegen en hangt nauw samen met de verdere uitbouw van de individuele aandelenportefeuille.

30. Netto baten uit provisies en vergoedingen

De netto baten uit provisies en vergoedingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31/12/2015	31/12/2016
Baten uit provisies en vergoedingen	101.244.465	97.302.331
Effecten: aan- en verkooporder en overige	15.833.631	11.238.107
Ontvangen beheersvergoedingen	52.280.612	61.222.580
Betalingsdiensten	12.006.452	12.514.322
Premie hospitalisatieverzekering	11.681.737	3.199.740
Overige posten	9.442.033	9.127.582
Lasten in verband met provisies en vergoedingen	-139.769.012	-138.966.768
Acquisitiekosten (commissies en/of transactiekosten)	-113.175.285	-113.489.747
Bewaring	-2.039.251	-1.671.323
Premie hospitalisatieverzekering	-2.925.657	-795.565
Betalingsdiensten	-19.373.382	-20.550.340
Overige posten	-2.255.437	-2.459.793
Netto provisieresultaat	241.013.477	236.269.099

De ontvangen beheersvergoedingen stijgen verder en zijn gelinkt aan de groeiende tak 23 portefeuille en verkoop van fondsen.

Onder de acquisitiekosten valt het grootste gedeelte van de kosten die betaald worden aan de zelfstandige kantoorhouders van de Argenta Groep.

31. Gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening

Het gerealiseerde resultaat op enerzijds voor verkoop beschikbare financiële activa en anderzijds financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs, kan als volgt worden voorgesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Gerealiseerde winsten	34.379.247	15.683.434
Voor verkoop beschikbare financiële activa		
Meerwaarden vastrentende effecten	18.612.370	12.533.468
Meerwaarden op niet-vastrentende effecten	15.766.877	3.149.967
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	0
Gerealiseerde verliezen	-8.758.542	-3.166.594
Voor verkoop beschikbare financiële activa		
Minderwaarden vastrentende effecten	-1.448.070	-1.862.600
Minderwaarden niet-vastrentende effecten	-7.310.472	-1.303.994
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	0	0
Totaal netto gerealiseerd resultaat	25.620.705	12.516.840

Een gedetailleerdere uitsplitsing van de niet-gerealiseerde winsten en verliezen van de categorie 'voor verkoop beschikbare financiële activa' is terug te vinden bij toelichting 14.

In de toelichting 26 zijn de reële waarden van de categorie 'financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs' terug te vinden.

In 2016 was er een totaal resultaat van 12,5 miljoen euro dat afkomstig was van de 'voor verkoop beschikbare activa'. In 2015 bedroeg dit 25,6 miljoen euro.

32. Winsten en verliezen op financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

Het resultaat van de activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden kan als volgt worden voorgesteld:

	31/12/2015	31/12/2016
Resultaat met betrekking tot swaps	-134.695	-351.213
Resultaat met betrekking tot caps	-6.214.111	-7.010.456
Resultaat met betrekking tot obligaties	59.113	29.681
Resultaat rentedragende instrumenten	-6.289.693	-7.331.988

Onder het nettoresultaat is het resultaat van renteopties, swaps en een zeer beperkte portefeuille obligaties (die aangeboden worden aan de klanten) terug te vinden.

De betrokken swaps en caps worden steeds voor rekening van de Vennootschap afgesloten in het kader van het ALM-beleid. Het resultaat van de caps bestaat uit de verdere afschrijving van de betaalde premies en de marktwaardewijzigingen.

33. Winsten en verliezen uit de administratieve verwerking van afdekkingstransacties

Voor de derivaten die vallen onder de reële waarde afdekkingstransacties om het renterisico van een portefeuille of van individuele effecten af te dekken, wordt de betreffende rente weergegeven onder nettorentebaten.

De reële waardeveranderingen van deze derivaten en de reële waardeveranderingen die voortkomen uit het afgedekte risico van de afgedekte activa worden opgenomen in de post 'winsten (verliezen) uit de administratieve verwerking van afdekkingstransacties'.

	31/12/2015	31/12/2016
Afdekking renterisico van een portefeuille		
Wijziging van de reële waarde van de hedging instrumenten	100.359.009	-2.071.807
Reële waardeveranderingen afgedekte instrumenten	-94.336.476	6.098.779
Afdekking renterisico van individuele financiële instrumenten		
Wijziging van de reële waarde van de hedging instrumenten	-15.517.767	6.334.663
Reële waardeveranderingen afgedekte instrumenten	15.876.315	-6.277.351
Resultaat administratieve verwerking afdekkingstransacties	6.381.081	4.084.284

Bij de swap die verwerkt wordt als *cash flow hedge* was er geen ineffectiviteit in 2015 en 2016 waardoor er geen bewegingen in verband met deze swap terug te vinden zijn onder deze classificatie.

34. Winsten en verliezen op het niet langer opnemen van andere dan voor verkoop aangehouden activa

In de onderstaande tabel wordt het resultaat van het niet langer opnemen van andere dan voor 'verkoop aangehouden activa' opgenomen.

	31/12/2015	31/12/2016
Winsten materiële vaste activa	199.829	419.983
Winsten vastgoedbeleggingen	26.803	167.603
Verliezen materiële vaste activa	-52.428	-47.880
Verliezen vastgoedbeleggingen	-19.219	0
Totaal resultaat	154.985	539.705

35. Inkomsten en uitgaven van verzekerings- en herverzekeringscontracten

Overige inkomsten en uitgaven met betrekking tot verzekerings- en herverzekeringscontracten

	31/12/2015	31/12/2016
Inkomsten uit uitgegeven verzekeringscontracten	355.597.980	375.087.329
Inkomsten uit verzekeringscontracten niet-leven	116.070.664	127.439.003
Inkomsten uit verzekeringscontracten leven	232.947.914	245.164.622
Inkomsten uit herverzekeringscontracten	6.579.402	2.483.704
Uitgaven met betrekking tot verzekeringcontracten	381.225.028	374.420.912
Uitgaven uit verzekeringscontracten niet-leven	96.111.031	84.186.721
Uitgaven uit verzekeringscontracten leven	280.560.670	285.252.804
Uitgaven uit herverzekeringscontracten	4.553.327	4.951.692
Netto technisch resultaat uit verzekeringscontracten	-25.627.048	666.417

36. Ander exploitatieresultaat

Het ander exploitatieresultaat bestaat uit de volgende componenten:

	31/12/2015	31/12/2016
Exploitielasten	40.920.083	50.240.247
Huurinkomsten uit vastgoedbeleggingen	70.167	126.131
Overnamevergoeding portefeuille agenten	3.551.142	2.701.830
Terugname provisie garantieregeling	2.045	0
Ontvangen huurlasten - huur printers – ICT infrastructuur	6.904.775	7.207.812
Overige ontvangen vergoedingen	30.391.954	40.204.473
Exploitielasten	-2.125.398	-1.878.489
Overige betaalde vergoedingen	-2.125.398	-1.878.489
Totaal ander exploitatieresultaat	38.794.685	48.361.757

37. Administratiekosten

De personeelskosten bestaan uit de volgende componenten:

	31/12/2015	31/12/2016
Totaal personeelsuitgaven	61.996.339	71.339.284
Bezoldigingen	43.643.997	49.174.806
Sociale lasten	12.311.930	13.460.837
Pensioenlasten	3.806.251	6.085.523
Op aandelen gebaseerde betalingen	0	0
Andere	2.234.160	2.618.118
Gemiddeld personeelsaantal, in VTE	848,21	893,20
Directieleden	29,75	25,20
Bedienden	818,46	868,00
Arbeiders	0	0

De Vennootschap heeft enkel pensioenverplichtingen op basis van toegezegde bijdrageregelingen (waarbij de bijdrage enkel betaald wordt door de werkgever). In België wordt een minimumrendement voorzien bij deze groepsverzekeringen, dat tot nader order door de respectievelijke verzekeringsmaatschappij(en) werd gewaarborgd.

Er werd door een onafhankelijke actuaaris een berekening uitgevoerd conform de berekeningsmethode voor DB plannen, aangezien er geen materieel tekort werd vastgesteld, werd er per 31/12/2016 geen bijkomende kost en verplichting geboekt.

Er zijn geen 'op aandelen gebaseerde betalingen' bij de Vennootschap.

De algemene en administratieve uitgaven worden als volgt gespecificeerd:

	31/12/2015	31/12/2016
Marketingkosten	3.491.630	4.233.443
Honoraria	45.479.005	56.897.348
IT- uitgaven	41.602.844	45.982.973
Huurgelden	6.719.500	7.494.246
Bedrijfsbelastingen en bankentaksen	75.463.700	66.126.358
Andere	64.854.772	67.861.702
Totaal algemene en administratieve uitgaven	237.611.451	248.596.070

Onder de post 'andere' zijn onder meer begrepen: telefoonkosten, portkosten, bureelbenodigdheden, bijdragen beroepsverenigingen en reiskosten.

De aanzienlijke stijging van de algemene en administratieve uitgaven is voornamelijk het gevolg van de uitgaven die gedaan worden in de verdere uitbouw van de IT-infrastructuur, stijging in de honoraria en andere investeringen.

De huurgelden betreffen voornamelijk de huur betaald voor kantoorgebouwen (5.645.000 euro ten opzichte van 4.713.448 euro per 31 december 2015) in gebruik door kantoorhouders. Deze huur wordt gerecupereerd van de kantoorhouders. De gemiddelde resterende looptijd van deze huurcontracten bedraagt 5,9 jaar.

38. Bijzondere waardeverminderingen

De wijzigingen in de bijzondere waardeverminderingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bijzondere waardeverminderingen op activa die niet worden ge-waardeerd tegen reële waarde in de winst- en verliesrekening	31/12/2015	31/12/2016
Voor verkoop beschikbare financiële activa	4.034.778	-4.212.714
Leningen en vorderingen	-2.182.165	4.966.470
Goodwill	0	0
Totaal bijzondere waardeverminderingen	1.852.613	753.756

Uitstaande waardeverminderingen voor op individuele basis be-oordeelde financiële activa	31/12/2015	31/12/2016
Voor verkoop beschikbare activa		
Vastrentende effecten	4.207.085	375.066
Niet-vastrentende effecten	2.675.546	2.282.178
Leningen en vorderingen		
Consumentenkrediet	2.613.224	2.019.249
Hypothecaire leningen	26.089.716	23.211.571
Leningen op termijn	339.962	398.600
Zichtdeposito's / voorschotten	1.277.134	938.951
Overige kredietvorderingen - reclass MBS	899	0
Totaal leningen en vorderingen	30.320.935	26.568.371
Totaal aangelegde waardeverminderingen	37.203.566	29.225.615

De onderstaande mutatietabellen geven de samenstelling van de op individuele basis gebaseerde bijzondere waardeverminderingen van de categorie 'leningen en vorderingen' per 31 december 2015 en 31 december 2016 weer.

Per einde 2015 bedroeg de globale impact van zowel de op individuele basis als op portefeuillebasis aangelegde waardeverminderingen voor de 'leningen en vorderingen' 2.182.164 euro.

Leningen en vorderingen per 31/12/2015	Beginsaldo 31/12/2014	Aangroei via P&	Vrijgave via P&L	Eindsaldo 31/12/2015	Recuperaties via P&L	Recht-streekse afboekingen	Collectieve voorziening	Totale impact op P&L
Consumentenkrediet	3.468.991	717.161	-1.572.927	2.613.225	-188.035	683.540	0	-360.261
Hypothecaire leningen	34.868.647	22.155.630	-30.934.561	26.089.716	-212.273	10.186.201	-1.786.133	-591.136
Leningen op termijn	1.068.149	89.081	-817.269	339.961	-3.571	99.953	0	-631.806
Zichtdeposito's / voorschotten	2.869.065	-1.462.432	-129.500	1.277.133	-510.371	1.707.898	0	-394.405
Overige kredietvorderingen	105.415	0	-104.515	900	-10.101	169.518	-259.458	-204.556
Totaal leningen en vorderingen	42.380.267	21.499.440	-33.558.772	30.320.935	-924.351	12.847.110	-2.045.591	-2.182.164

Per einde 2016 was er een globale impact van 4.966.470 euro voor de op individuele basis als op portefeuillebasis aangelegde waardeverminderingen voor de 'leningen en vorderingen'.

Leningen en vorderingen per 31/12/2016	Beginsaldo 31/12/2015	Aangroei via P&	Vrijgave via P&L	Eindsaldo 31/12/2016	Recuperaties via P&L	Rechtstreekse afboekingen	Collectieve voorziening	Totale impact op P&L
Consumentenkrediet	2.613.225	235.689	-829.664	2.019.250	-207.428	344.045	0	-457.358
Hypothecaire leningen	26.089.716	19.336.224	-22.214.368	23.211.572	-1.098.758	6.854.942	3.192.449	6.070.489
Leningen op termijn	339.961	344.556	-285.918	398.599	-228.546	178.815	0	8.907
Zichtdeposito's / voorschotten	1.277.133	-1.178.726	840.544	938.951	-775.743	462.537	0	-651.388
Overige kredietvorderingen	900	0	-900	0	-4.179	899	0	-4.180
Totaal leningen en vorderingen	30.320.935	18.737.743	-22.490.306	26.568.372	-2.314.654	7.841.238	3.192.449	4.966.470

39. Winstbelastingen

De details van de huidige en uitgestelde belastinge zijn hieronder weergegeven:

Overzicht winstbelastingen	31/12/2015	31/12/2016
Actuele belastinglasten op het boekjaar	85.331.024	77.361.222
Actuele met betrekking tot voorgaande periodes	-7.012.351	-1.114.881
Uitgestelde belastingen - tijdelijke verschillen	832.645	2.988.496
Uitgestelde belastingen - derivaten	6.992.730	4.299.470
Uitgestelde belastingen - amortised cost berekeningen	-510.000	3.089.784
Impact van de totale belastingen op het resultaat	85.634.048	86.624.091
Aansluiting wettelijk en effectief belastingtarief		
Winst voor belastingen	330.453.023	332.972.600
Wettelijk belastingtarief	33,99%	33,99%
Berekende winstbelastingen tegen wettelijk tarief	112.320.982	113.177.387
Verschillen in belastingtarieven in andere landen	-18.052.949	-20.575.666
Verschillen t.G.V. Niet belastbare baten	-308.370	-48.257
Verschillen t.G.V. Lasten die niet fiscaal aftrekbaar zijn	1.518.953	6.151.586
Verschillen t.G.V. Fiscale aanvaarding van een verzekeringsvoorziening	-291.739	-1.901.974
Belastingvoordeel dat voorheen niet was opgenomen	-2.392.297	-6.546.390
Belastingen vorige periodes	-7.146.965	-735.495
Andere stijging (daling) van de wettelijke belasting	298.311	-2.702.074
Notionele intrestafftek	-311.878	-195.025
Totaal winstbelasting	85.634.048	86.624.092
Effectief belastingtarief	30,26%	26,02%

Zoals terug te vinden in de bovenstaande tabel bedroeg het effectieve belastingtarief 30,26% in 2015 en 26,02 % in 2016.

Andere toelichtingen

40. Effectiseringbeleid

Het operationele kader en het beleid om effectiseringstransacties te kunnen verwezenlijken, werd medio 2007 uitgewerkt, met als resultaat twee succesvolle uitgiften in de volgende jaren.

Het ging hierbij steeds om de effectisering van een portefeuille Nederlandse residentiële hypothecaire leningen via de SPV Green Apple. Eind 2013 werd de call uitgeoefend bij de Green Apple 2008-transactie zodat deze op 23 januari 2014 op eindvervaldag is gekomen.

Eind 2015 werd de call van de Green Apple 2007 transactie uitgeoefend zodat deze op 25 januari 2016 op eindvervaldag kwam.

De Vennootschap heeft verder in het kader van haar beleggingsbeleid een aantal ABS'en en MBS'en in haar beleggingsportefeuille. Hieronder wordt de portefeuille weergegeven volgens hun exposure met vermelding van het type en het land van uitgifte.

Per type	Land	Exposure 31/12/2015	Exposure 31/12/2016
MBS	België	29.049.148	26.599.622
MBS	Spanje	33.327.856	27.842.590
MBS	Frankrijk	49.144.474	48.137.943
MBS	Ierland	23.534.534	21.554.768
MBS	Nederland	795.481.759	739.109.140
MBS	Groot-Brittannië	7.515.418	14.795.160
ABS	Duitsland	0	18.449.202
ABS	Spanje	27.915.601	27.128.442
ABS	Verenigde Staten van Amerika	12.157.516	9.521.057
ABS	Frankrijk	19.536.021	22.142.983
ABS	Ierland	17.481.317	18.881.806
ABS	Luxemburg	51.431.042	59.582.144
ABS	Nederland	20.281.855	24.256.347
Totaal effectiseringsposities		1.086.856.541	1.058.001.204

De MBS'en hebben allemaal betrekking op geëffectiseerde hypotheekleningen. De ABS uit de US heeft betrekking op een effectisering van studentenleningen en de ABS uit Spanje heeft betrekking op de effectisering van covered bonds. De ABS'en van de andere landen hebben betrekking op geëffectiseerde autoleningen.

41. Buitenbalansverplichtingen

De Bankpool heeft zelf zekerheden verstrekt op zijn eigen financiële activa. In het onderstaande overzicht zijn de redenen en nominale waarden terug te vinden van de betrokken activa (die allemaal gecatalogeerd zijn onder de 'voor verkoop beschikbare activa').

		31/12/2015	31/12/2016
Verstrekte zakelijke zekerheden			
Voor aangegane <i>repo</i> 's	nominale waarde	343.840.735	218.529.000
Voor swaps en caps	nominale waarde	419.032.000	559.469.000
Voor BankCardCompany	nominale waarde	35.000.000	31.000.000
Ontvangen zakelijke zekerheden			
		29.337.870.650	33.371.821.541

De ontvangen zakelijke zekerheden hebben betrekking op de in het kader van de kredietverlening ontvangen zekerheden (onder andere hypothecaire inschrijvingen, in pand gegeven effecten).

Bij toelichting 9 werden de toegekende en ontvangen 'groepsgaranties' (zie de onderstaande tabel) nader toelicht.

		31/12/2015	31/12/2016
Toegekende financiële garanties			
		4.251.895	4.225.620
Ontvangen financiële garanties			
		47.100	0

Ten slotte zijn er nog de toegekende en ontvangen kredietlijnen. De toegekende kredietlijnen hebben betrekking op betekende kredietlijnen en kredietoffertes voor de *retail* kredietverlening.

De ontvangen kredietlijnen hebben betrekking op de van andere financiële instellingen ontvangen kredietlijnen op de rekeningen die de Vennootschap bij deze instellingen heeft.

		31/12/2015	31/12/2016
Toegekende kredietlijnen			
		1.452.788.465	1.152.435.508
Ontvangen kredietlijnen			
		250.000.000	250.000.000

De Bankpool heeft een kredietlijn bij de NBB van 250 miljoen euro waarvoor effecten zullen bezwaard worden op het moment dat deze kredietlijn wordt aangesproken.

Er waren eind 2015 voor nominaal 762.872.735 euro bezwaard in het kader van de afgeleide instrumenten en *repo*'s en nominaal 35 miljoen in het kader van het gebruik van kredietkaarten door de klanten van de Vennootschap. Eind 2016 waren er voor nominaal 777.998.000 euro bezwaard in het kader van afgeleide instrumenten en *repo*'s en nominaal 31 miljoen in het kader van het gebruik van kredietkaarten door klanten van de Vennootschap.

Per einde 2015 was er een *bond lending* voor 3.266.799 euro bij Argenta Assuranties. Per toestand einde 2016 was er bij deze entiteit geen bondlending.

42. Voorwaardelijke verplichtingen

De Vennootschap is gedaagde met betrekking tot een aantal geschillen binnen het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

De Vennootschap treft voorzieningen voor dergelijke zaken wanneer, naar het oordeel van het management en na overleg met zijn juridische adviseurs, het waarschijnlijk is dat de Vennootschap betalingen zal moeten doen en het te betalen bedrag met voldoende betrouwbaarheid kan worden geschat.

Met betrekking tot verdere claims en juridische procedures tegen de Vennootschap waarvan het management op de hoogte is (en waarvoor, overeenkomstig de hiervoor beschreven principes, geen voorziening is getroffen), is het management, na het inwinnen van professioneel advies, van oordeel dat deze claims geen kans van slagen hebben, dan wel dat de Vennootschap zich met succes tegen de claims kan verdedigen of dat de uitkomst van deze zaken naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies in de resultatenrekening.

43. Gebeurtenissen na balansdatum

Belangrijke gebeurtenissen na het einde van het boekjaar

Sinds het einde van het boekjaar hebben zich naar best weten van de raad van bestuur geen andere belangrijke gebeurtenissen voorgedaan met betrekking tot de Vennootschap en haar individuele dochtervennootschappen.

Er hebben na de balansdatum m.a.w. geen materiële gebeurtenissen plaatsgevonden die een bijstelling van de geconsolideerde jaarrekening van de Vennootschap per 31 december 2016 nodig maken.

Omstandigheden die de ontwikkeling van Argenta beïnvloeden

De Vennootschap

Er zijn naar best weten van de raad van bestuur geen andere omstandigheden die de ontwikkeling van de Vennootschap opmerkelijk kunnen beïnvloeden dan diegene vermeld in dit jaarverslag.

De Argenta Groep

Er zijn naar best weten van de raad van bestuur geen andere omstandigheden die de ontwikkeling van de Vennootschap en haar individuele dochtervennootschappen opmerkelijk kunnen beïnvloeden dan diegene vermeld in dit jaarverslag.

Goedkeuring ter publicatie

Op 21 maart 2017 heeft de raad van bestuur de jaarrekening beoordeeld en zijn goedkeuring gegeven voor publicatie. De jaarrekening zal aan de algemene vergadering van aandeelhouders worden voorgelegd op 28 april 2017.

Bijkomende inlichtingen

De IFRS-jaarrekening van de Vennootschap verschijnt in het Nederlands en het Engels. Vragen in verband met de verspreiding van deze verslagen kunt u richten aan:

Argenta Bank- en Verzekeringsgroep nv

Belgiëlei 49-53

B-2018 Antwerpen

Tel: + 32 3 285 50 65

Fax: + 32 3 285 51 89

pers@argenta.be

Klachtenbeheer

Bij een klacht of bemerking over de dienstverlening van de Argenta Groep, vragen wij u om in eerste instantie contact op te nemen met de kantoorhouder van het kantoor waar u cliënt bent. De kantoorhouders staan altijd paraat en proberen al het nodige te doen om uw probleem te verhelpen. Als deze bemiddeling u niet tevreden stelt, kunt u zich in tweede instantie richten tot de dienst Klachtenbeheer van de Argenta Groep, zowel voor de activiteiten van de Bankpool als de activiteiten van de Verzekeringspool.

Klachtenbeheer

Belgiëlei 49-53

B-2018 Antwerpen

Tel: + 32 3 285 56 45

Fax: + 32 3 285 55 28

klachtenbeheer@argenta.be

